

110/2003. (X. 21.) FVM rendelet

az erdészeti szaporítóanyagokról

A növényfajták állami elismeréséről, valamint a szaporítóanyagok előállításáról és forgalomba hozataláról szóló 2003. évi LII. törvény 30. §-a (2) bekezdésének e) pontjában, valamint az erdőről és az erdő védelméről szóló 1996. évi LIV. törvény 106. §-ának (1) bekezdésében kapott felhatalmazás alapján a következőket rendelem el:

I. Fejezet

ÁLTALÁNOS RENDELKEZÉSEK

A rendelet célja és alkalmazási köre

1. § (1) Az erdőgazdálkodásban olyan szaporítóanyagot kell felhasználni, amely lehetővé teszi a környezethez jól alkalmazkodott, genetikailag változatos erdei ökoszisztémák kialakulását, a természeti rendszerek és a biológiai fajok, taxonok evolúciós képességének megőrzését, és amelytől egyúttal az erdők élőfakészletének növelése, a faanyag minőségének javulása, illetve az erdők környezetre gyakorolt jótékony hatásának megőrzése és javítása kellő biztonsággal elvárható.

(2) Természetközeli erdők esetében az adott ökológiai feltételekhez jól alkalmazkodott, genetikailag kielégítően sokszínű és mikroevolúciós képességű, valamint a fatermesztés céljainak is megfelelő mennyiségi és minőségi tulajdonságokat felmutató származások származásazonosított minősített szaporítóanyagának alkalmazását kell elősegíteni. Faültetvények esetében nagy hozamú és ökológiailag kielégítően stabil fajták fajtaazonos és fajtatiszta szaporítóanyagát kell felhasználni.

(3) A rendelet hatálya kiterjed:

a) az 1. számú mellékletben foglalt erdészeti fajok és fajtáik szaporítóanyagára, a szaporítóanyag begyűjtésére, előállítására, nevelésére, készletezésére, forgalomba hozatalára és felhasználására,

b) a szaporítóanyagok előállítását, begyűjtését, nevelését, készletezését és forgalomba hozatalát közvetve vagy közvetlenül szolgáló létesítményekre, növényállományokra,

c)¹ azon természetes személyekre, jogi személyekre, jogi személyiséggel nem rendelkező szervezetekre (a továbbiakban együtt: szervezetek), amelyek erdészeti szaporítóanyag előállításával, begyűjtésével, nevelésével, készletezésével, forgalomba hozatalával és felhasználásával foglalkoznak,

d)² a szaporítóanyag minősítő rendszert működtető és ellenőrző Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal (a továbbiakban: NÉBIH), illetve az illetékes megyei kormányhivatal növény- és talajvédelmi igazgatósága.

Fogalommeghatározások

2. § E rendelet alkalmazásában

1. *erdészeti szaporítóanyag*: az 1. számú mellékletben felsorolt fajok és mesterséges hibridjeik, fajtáik erdészeti célú növények előállítását szolgáló vetőmagja, vegetatív szaporító alapanyaga, és az ezekből nevelt ültetési anyagok, amelyek megfelelnek a minősítés követelményeinek,

2. *szaporító alapanyag*: növény előállítására szolgáló vetőmag, illetve állomány alól kiemelt csemete vagy növényi rész,

3. *szaporítóanyag kategóriák*: a szaporítóanyagoknak az OECD és EU erdészeti szaporítóanyag rendszerek származási és vizsgálati követelményei alapján kialakított csoportjai (származásazonosított, kiválasztott, kiemelt, vizsgált), amelyek megfelelnek a 7. §-ban részletezett követelményeknek,

4. *származási körzet*: kielégítően egységes ökológiai adottságokkal rendelkező, földrajzilag körülhatárolható olyan terület vagy területek csoportja, amelyen belül egy faj vagy alfaj populációi azonos külső megjelenési vagy genetikai bélyegekkkel rendelkeznek,

5. *származás*: az a földrajzi hely, ahol az adott faállomány vagy faegyed megtalálható,

6. *eredet*: az a hely, ahol egy faállomány vagy populáció őshonosan tenyészik, vagy ahonnan egy nem őshonos faállomány eredetileg származik,

7. *szaporítóanyag-forrás*: szaporítóanyag begyűjtését vagy előállítását szolgáló természetes maggyűjtési egység (erdőállomány, facsoport, faegyed) vagy törzsültetvény,

¹ Az 1. § (3) bekezdés c) pontja a 22/2014. (III. 14.) VM rendelet 18. § a) pontja szerint módosított szöveg.

² Az 1. § (3) bekezdés d) pontja a 70/2013. (VII. 31.) VM rendelet 30. § a) pontja szerint módosított szöveg.

8. *állomány*: kielégítően egységes fenotípusú és megfelelő nagyságú faállomány (populáció), amely más faállományoktól egyértelműen elhatárolható,

9. *természetes előfordulás*: a magtermelő (begyűjtő) állomány vagy szaporítóanyag-forrás természetes előfordulása, ha folyamatosan, több generációra visszatekintve természetesen újult fel, illetve, ha a saját maga vagy a vele közvetlenül szomszédos természetes előfordulású állományok szaporítóanyagával mesterségesen erdősített,

10. *őshonosság*: a magtermelő (begyűjtő) állomány vagy szaporítóanyag-forrás őshonos, ha természetes előfordulású vagy ha azonos származási körzetben gyűjtött magból nevelt csemetével mesterségesen erdősített,

11. *erdészeti törzsültetvény*: a magtermelő állomány, a magtermesztő ültetvény, valamint az anyatelep,

12. *magtermelő állomány*: elsődlegesen magtermesztési célú, megfelelő nagyságú, szükséges mértékig a nemkívánatos beporzástól izolált, vetőmagot termő faállomány, amely a hasonló ökológiai viszonyok között tenyésző más faállományokhoz képest kedvezőbb külső képet vagy igazolt genetikai fölényt mutat, és területileg elhatárolható,

13. *magtermesztő ültetvény*: ismert származású klónokból vagy magoncokból, meghatározott arányban, egyenként azonosítható módon, elsődlegesen magtermesztés céljára létesített, a nemkívánatos idegen beporzástól megfelelően izolált, az önbeporzás valószínűségének mérséklése érdekében kialakított elrendezésű és méretű ültetvény,

14. *anyatelep*: vegetatív szaporító alapanyag termelése céljából létesített ültetvény,

15. *központi anyatelep*: a törzspanyatelep szuperelit szaporítóanyagából létesített, elsősorban üzemi anyatelepek létesítésére szolgáló elit fokozatú szaporító alapanyagot termő anyatelep,

16. *üzemi anyatelep*: a központi anyatelep elit fokozatú szaporítóanyagából létesített, certifikált fokozatú, erdősítési célú ültetési anyag előállításához szükséges szaporító alapanyagot termő anyatelep,

17. *szaporítóanyag előállítás*: a szaporítóanyag gyűjtésének, előállításának, tárolásának, szaporításának, felkészítésének és feldolgozásának minden formája, az ültetési anyag termesztéséig és reklámozásáig bezárólag,

18. *erdőgazdálkodó*: az erdőről és az erdő védelméről szóló 1996. évi LIV. törvény 13. §-ának (1) bekezdése szerinti erdőtulajdonos vagy az erdőgazdálkodási tevékenységet folytató jogszerű használó,

19.³ *erdészeti csemetekert*: erdészeti szaporítóanyag előállítására, nevelésére, tárolására szolgáló, a NÉBIH által engedélyezett és bejegyzett terület (faiskola), a rajta lévő létesítményekkel és növényállománnyal,

20.⁴ *bejegyzett magbegyűjtőhely*: a NÉBIH által bejegyzett, átmeneti magtárolásra alkalmas hely, ahol a begyűjtött mag, makk felvásárlása, átvétele, készletezése, feldolgozása történik,

21. *import*: harmadik országból az Európai Unióba végzett beszállítás,

22. *export*: az Európai Unióból egy harmadik országba végzett kiszállítás,

23. *átzállítás*: az Európai Unió tagállamai közötti szaporítóanyag szállítás,

24. *szaporítóanyag választék*: valamely szaporítóanyag azon tulajdonsága, amelyet a nevelési technológia és a kor jellemez (például 2 éves alávágott magágyi csemete),

25.⁵ *zárlat alatti termesztés*: Magyarországon szakmai előírás szerint fel nem használható külföldről származó szaporítóanyag előállítása külföldi értékesítés céljára a NÉBIH külön engedélye alapján, zárlat alatt; a szaporítóanyagot teljes egészében ki, illetve át kell szállítani, vagy meg kell semmisíteni,

26. *származási igazolvány*: a forgalomba hozható szaporítóanyag klón- vagy származásazonosságát, kategóriáját igazoló okirat,

27. *kitermesztés*: erdészeti szaporítóanyag minták fajtaazonosságának, életképességének, teljesítőképességének összehasonlító vizsgálata a kibocsátó törzsültetvény bírálata, minősítése érdekében,

28. *törzskönyvi előjegyzés*: az elszaporítás kiinduló anyagának vagy törzsültetvénynek előzetes nyilvántartásba vétele,

29. *törzskönyvezés*: az elszaporítás kiinduló anyagának vagy törzsültetvénynek közhitelű nyilvántartásba vétele,

30. *törzsültetvénné minősítés*: újonnan létesített vagy kijelölt törzsültetvény továbbszaporításra (szaporítóanyag kibocsátásra) alkalmas voltának hivatalos tanúsítása,

31. *törzsültetvény szemle*: a továbbszaporításra való alkalmasság meghatározott időközönkénti hivatalos ellenőrzése,

32. *törzsültetvény zárolás*: a továbbszaporításból való átmeneti vagy végleges kizárás,

33. *genotípus*: az egyed génjeiben tárolt genetikai információk összessége,

34. *fenotípus*: az egyed megjelenési formája, amelyet a genotípus és a környezet határoz meg,

35. *populáció*: egyazon fajhoz tartozó, azonos területet egy időben benépesítő, egymással potenciálisan szaporodási közösséget alkotó egyedek összessége,

36. *fajta genetikai jellege*: a fajtát alkotó genotípusok száma és az erdősítésre felhasználható szaporítóanyag előállításának módja (generatív, vegetatív) alapján jellemezhető fajtatulajdonság,

37. *klóncsoport*: klónok rögzített arányú együttese, amelyek közösen alkotnak fajtát, és amelynek erdősítésre felhasználható szaporítóanyaga a klón-komponensenként megadott összetétel (arány) szerint összekevert vegetatív ültetési anyag,

38. *klónösszeállítás*: ismert és ellenőrzött tulajdonságú klónok (általában törzsfákról származó oltványok) meghatározott összetételű és rögzített arányú együttese, amelynek erdősítésre felhasználható szaporítóanyaga a klónösszeállítás szabad vagy ellenőrzött beporzása magja, illetve az abból nevelt csemete,

39. *magonc-összeállítás*: ismert származású (általában szelektált törzsfák magjából nevelt) magcsemetével azonosítható módon,

³ A 2. § 19. pontja a 70/2013. (VII. 31.) VM rendelet 30. § b) pontja szerint módosított szöveg.

⁴ A 2. § 20. pontja a 70/2013. (VII. 31.) VM rendelet 30. § b) pontja szerint módosított szöveg.

⁵ A 2. § 25. pontja a 70/2013. (VII. 31.) VM rendelet 30. § b) pontja szerint módosított szöveg.

és rögzített arányú együttese, amelynek erdősítésre felhasználható szaporítóanyaga a klónösszeállítás szabad vagy ellenőrzött beporzású magja, illetve az abból nevelt csemete,

39. *magonc-összeállítás*: ismert származású (általában szelektált törzsfák magjából nevelt) magcsemetével azonosítható módon, rögzített elrendezés szerint létesített olyan növényállomány, amelynek erdősítésre felhasználható szaporítóanyaga a magonc-összeállítás szabad vagy ellenőrzött beporzású magja, illetve az abból nevelt csemete,

40. *testvérvonalak szülei*: olyan különleges magtermesztő ültetvény, amelyben az ellenőrzött vagy szabadbeporzású vetőmag előállítás során csak egy meghatározott nőnemű egyed használják anyaként, egy meghatározott apa (teljes testvérek módszer), illetve több meghatározott vagy meghatározatlan apa (féltestvérek módszer) pollenjének felhasználásával,

41. *klónkeverék*: nagyobb számú, ismert származású, de egyenként nem azonosított, generatív úton előállított egyed korlátozott számú vegetatív elszaporításával keletkezett növényanyag,

42. *fajtabírálat*: egyes fajtulajdonságok helyszíni becslése, illetve bonitálása szakértői bizottság segítségével,

43. *törzsfá*: erdészeti nemesítés céljára kiválasztott és törzskönyvezett faegyed,

44. *klónvizsgálat*: olyan nemesítési eljárás, amelynek során a kísérletbe vont növényanyagot vegetatív módon szaporítva tanulmányozzák,

45. *utódvizsgálat*: olyan nemesítési eljárás, amelynek célja egy meghatározott egyed (klón, törzsfá) genetikai értékének meghatározása ivaros úton keletkezett utódainak kísérleti összehasonlításával,

46. *származásvizsgálat*: olyan nemesítési eljárás, amely az egyes származások kísérleti összehasonlításával a faj elterjedésén belüli genetikai változatosság kutatását célozza a természetes céloknak leginkább megfelelő származások kiválasztása érdekében,

47. *genetikai gyérités*: magtermesztő ültetvényben végrehajtott olyan törzsszámcsökkentés, amelynek célja az ültetvényben előállított vetőmag természetes értékének javítása az ültetvényben elhelyezett klónok, illetve utódnemzedékek (családok) előzetes genetikai értékelése alapján,

48. *erdei génrezervátum*: az erdészeti genetikai erőforrásokat hosszú távon, eredeti élőhelyen megőrző erdőállomány, amelynek célja a génkészlet minél teljesebb körű megőrzése, a genetikai sokféleség fenntartása, a természetes rekombináció lehetőségének megteremtése és a begyűjtött magból olyan utódállományok létrejöttének elősegítése, amelyek evolúciós képességüket megtartva a változó környezeti felételekhez várhatóan jobban alkalmazkodnak,

49. *génygyűjtemény*: szelektált növényanyag (klónok, törzsfák, klónfajták, utódnemzedékek stb.) megőrzésére, nemesítési megfigyelések céljára és szuperelit szaporítóanyag kibocsátására alkalmas gyűjtemény (növényállomány),

50. *törzsellomány*: fa alakú formában fenntartott génygyűjtemény,

51. *törzsanylep*: évente visszavágott, juvenilis állapotban tartott klóngyűjtemény.

Az erdészeti szaporítóanyag minősítési (certifikációs) rendszer

3. § (1) Az 1. §-ban meghatározott követelmények teljesítése érdekében az erdészeti szaporítóanyagok begyűjtése, előállítása, nevelése, készletezése, forgalomba hozatala és felhasználása Magyarországon állami ellenőrzés alatt áll.

(2) A szaporítóanyag minősítési rendszert olyan módon kell kialakítani és működtetni, hogy lehetővé tegye a mesterséges erdősítéssel létesített erdőkről rendelkezésre álló genetikai információknak (fajta, származás) az erdőtervben való rögzítését.

4. § (1)⁶ A NÉBIH a szaporítóanyag minősítési rendszer alkalmazása során együttműködik az illetékes megyei kormányhivatal erdészeti igazgatóságával (a továbbiakban: erdészeti hatóság), az erdészeti tudomány és oktatás intézményeivel, védett természeti területen lévő erdő vagy védett faj esetén a nemzeti park igazgatóságokkal, az erdőgazdálkodók és szaporítóanyag előállítók szakmai és érdekvédelmi szervezeteivel, az Erdészeti Szaporítóanyag Terméktanáccsal.

(2)⁷ A NÉBIH jogosult egyes különleges szakmai célfeladatok esetében erdészeti genetikai ismerettel, illetve egyéb megfelelő szakismerettel rendelkező természetes személyek és szervezetek közreműködését igénybe venni.

II. Fejezet

A SZAPORÍTÓANYAGOK ELŐÁLLÍTÁSA, MINŐSÍTÉSE, FORGALOMBA HOZATALA

Származási körzetek elhatárolása

5. § (1) A Magyarország területén származásigazolásra kötelezett fafajok, illetve fafajcsoportok fafajonként, illetve fajcsoportonként kialakított származási körzeteinek térképeit és kódlistáját a 2. számú melléklet tartalmazza.

⁶ A 4. § (1) bekezdése a 70/2013. (VII. 31.) VM rendelet 30. § c) pontja, a 19/2014. (III. 12.) VM rendelet 11. § a) pontja szerint módosított szöveg.

⁷ A 4. § (2) bekezdése a 70/2013. (VII. 31.) VM rendelet 30. § d) pontja szerint módosított szöveg.

5. § (1) A Magyarország területén származásigazolásra kötelezett fafajok, illetve fajcsoportok fafajonként, illetve fajcsoportonként kialakított származási körzeteinek térképeit és kódlistáját a 2. számú melléklet tartalmazza.

(2) A 2. számú mellékletben fel nem sorolt fajok esetében Magyarország egész területe egy származási körzetnek minősül.

6. § (1)⁸ A forgalomba hozatal céljára szánt kiválasztott, kiemelt és vizsgált kategóriájú erdészeti szaporítóanyagot kibocsátó szaporítóanyag-források engedélykötelesek. A származásazonosított szaporítóanyag-forrásokat (begyűjtő állományokat) a NÉBIH-nek be kell jelenteni.

(2)⁹ Az engedélyről az erdőgazdálkodó kérvényére, közérdek esetén az illetékes szakhatóságok kezdeményezése alapján a NÉBIH dönt. Engedélyezési egységként egy szaporítóanyag-forrás, magtermelő állomány, magtermesztő ültetvény, illetve klón vagy klónkeverék engedélyezhető.

(3) Az engedély megkérésénél fel kell tüntetni az engedélyezési egység földrajzi és közigazgatási azonosítóit, tengerszint feletti magasságát és területét. Közigazgatási azonosító a községhatár, tag, erdőrészlet, ezek hiányában a helyrajzi szám.

(4) Legfeljebb tízéves időszakra előzetesen engedélyezhető a vizsgált szaporítóanyagok előállítására szolgáló szaporítóanyag-forrás, ha a 3. és 4. számú mellékletben részletezett genetikai értékelés vagy összehasonlító vizsgálatok előzetes eredményeiből feltételezhető, hogy a szaporítóanyag-forrás a vizsgálatok befejezésekor meg fog felelni az engedélyezésre vonatkozóan e rendeletben foglalt előírásoknak.

Szaporítóanyag kategóriák

7. § (1) Az erdészeti szaporítóanyagot kategóriába sorolással kell minősíteni (certifikálni) a kibocsátó szaporítóanyag-forrásról rendelkezésre álló ismeretek és az előre jelezhető termesztési érték alapján.

(2) Azonosított származású kategóriába minősíthető a szaporítóanyag, ha

a) vetőmagját igazoltan valamely, az 5. § szerinti származási körzetben, a gyűjtési hely 6. § (3) bekezdése szerinti azonosítóinak megadásával gyűjtötték be,

b) az állomány őshonos, nem őshonos, vagy honosított ismeretlen származását feljegyezték,

c)¹⁰ termelését a NÉBIH, illetve az illetékes megyei kormányhivatal növény- és talajvédelmi igazgatósága ellenőrzése mellett végezték.

(3) Kiválasztott kategóriába minősíthető a szaporítóanyag, ha

a) olyan külső megjelenés alapján végzett tömegszelekcióval kiválasztott állományból gyűjtötték be, amely megfelel az 5. számú mellékletben foglaltaknak,

b)¹¹ a szaporítóanyag-forrás a NÉBIH által elfogadott, ellenőrzött és nyilvántartott,

c)¹² a szaporítóanyag-forrás származási körzetét és eredetét a NÉBIH feljegyezte,

d)¹³ termelését a NÉBIH, illetve az illetékes megyei kormányhivatal növény- és talajvédelmi igazgatósága ellenőrzése mellett végezték.

(4) Kiemelt kategóriába minősíthető a szaporítóanyag, ha

a) olyan külső megjelenés alapján végzett egyedszelekcióval kiválasztott szaporítóanyag-forrásból gyűjtötték be, vagy termelték meg, amely megfelel az 5. számú mellékletben foglaltaknak,

b)¹⁴ a szaporítóanyag-forrás a NÉBIH által elfogadott, ellenőrzött és nyilvántartott,

c)¹⁵ termelését a NÉBIH, illetve az illetékes megyei kormányhivatal növény- és talajvédelmi igazgatósága ellenőrzése mellett végezték.

(5) Vizsgált kategóriába minősíthető a szaporítóanyag, ha

a) olyan szaporítóanyag-forrásból gyűjtötték be vagy állították elő, amely megfelel a 3. és 5. számú mellékletben foglaltaknak,

b)¹⁶ a szaporítóanyag-forrás a NÉBIH által elfogadott, ellenőrzött és nyilvántartott,

c)¹⁷ a szaporítóanyag-forrás genetikailag meghatározott többlehasznossága az 4. számú melléklet szerinti módszertani összehasonlító kísérletekkel bizonyított, továbbá a kísérletek eredményeit a NÉBIH a 3. számú melléklet követelményei szerint elismerte és feljegyezte,

d)¹⁸ termelését a NÉBIH, illetve az illetékes megyei kormányhivatal növény- és talajvédelmi igazgatósága ellenőrzése mellett végezték.

⁸ A 6. § (1) bekezdése a 70/2013. (VII. 31.) VM rendelet 30. § e) pontja szerint módosított szöveg.

⁹ A 6. § (2) bekezdése a 70/2013. (VII. 31.) VM rendelet 30. § b) pontja szerint módosított szöveg.

¹⁰ A 7. § (2) bekezdés c) pontja a 70/2013. (VII. 31.) VM rendelet 30. § f) pontja szerint módosított szöveg.

¹¹ A 7. § (3) bekezdés b) pontja a 70/2013. (VII. 31.) VM rendelet 30. § b) pontja szerint módosított szöveg.

¹² A 7. § (3) bekezdés c) pontja a 70/2013. (VII. 31.) VM rendelet 30. § b) pontja szerint módosított szöveg.

¹³ A 7. § (3) bekezdés d) pontja a 70/2013. (VII. 31.) VM rendelet 30. § f) pontja szerint módosított szöveg.

¹⁴ A 7. § (4) bekezdés b) pontja a 70/2013. (VII. 31.) VM rendelet 30. § b) pontja szerint módosított szöveg.

¹⁵ A 7. § (4) bekezdés c) pontja a 70/2013. (VII. 31.) VM rendelet 30. § b) és f) pontja szerint módosított szöveg.

¹⁶ A 7. § (5) bekezdés b) pontja a 70/2013. (VII. 31.) VM rendelet 30. § b) pontja szerint módosított szöveg.

¹⁷ A 7. § (5) bekezdés c) pontja a 70/2013. (VII. 31.) VM rendelet 30. § b) pontja szerint módosított szöveg.

¹⁸ A 7. § (5) bekezdés d) pontja a 70/2013. (VII. 31.) VM rendelet 30. § f) pontja szerint módosított szöveg.

végezték.

A fajtahasználat és szaporítóanyag forgalomba hozatal feltételei

8. § (1) Erdészeti szaporítóanyag csak akkor forgalmazható, ha azonosított származású, kiválasztott, kiemelt vagy vizsgált kategóriába minősíthető és a szaporítóanyag forrása szerepel a (7) bekezdés szerinti nemzeti jegyzéken vagy az Európai Unió közös szaporítóanyag-forrás jegyzékében. Akác (*Robinia pseudoacacia*) és erdeifenyő (*Pinus sylvestris*) fajokból csak kiválasztott, kiemelt vagy vizsgált, nemesnyár (*Populus cv.*) és nemesfűz (*Salix cv.*) fajták vegetatív szaporítóanyaga esetében csak vizsgált kategóriájú szaporítóanyag állítható elő, hozható forgalomba és használható fel.

(2) Az 1. számú mellékletben felsorolt fajok vetőmagja csak úgy forgalmazható, ha a 6. számú melléklet A) része szerinti, a vetőmag tulajdonságaira vonatkozó követelményeknek eleget tesz.

(3) Az 1. számú mellékletben felsorolt fajok és mesterséges hibridek vegetatív szaporító alapanyaga és ültetési anyaga csak akkor forgalmazható, ha eleget tesz a 6. számú melléklet B) részében, a *Populus* és *Salix* fajok esetében ezen felül a C) részében előírt, a vegetatív szaporító alapanyagok és ültetési anyagok küllemi tulajdonságaira vonatkozó követelményeknek.

(4) Az 1. számú mellékletben felsorolt fajok és mesterséges hibridek ültetési anyaga csak akkor forgalmazható, ha eleget tesz a 6. számú melléklet D) része, mediterrán éghajlatú régiók számára forgalmazott ültetési anyagok esetén az E) része szerinti, az ültetési anyagok küllemi tulajdonságaira vonatkozó követelményeinek.

(5)¹⁹ A NÉBIH kérelem esetén az (1) bekezdésben foglaltak alól kivételt tehet

a) kísérleti, tudományos, oktatási vagy nemesítési célú szaporítóanyag,

b) kiállítási vagy bemutató célú szaporítóanyag,

c)²⁰ az őshonos fajok génállományának megőrzésére és elszaporítására létesített, a NÉBIH által nyilvántartott, a genetikai sokszínűség megőrzését célzó természetvédelmi célú növényállományok szaporítóanyaga tekintetében.

(6)²¹ A NÉBIH hiányhelyzetben meghatározott fajok, engedélyezési egységek és szaporítóanyag kategóriák esetében csökkentett követelményszintű szaporítóanyag használatát is engedélyezheti, úgy, hogy az 1. §-ban meghatározott célok ne sérüljenek. Az engedélyekben a NÉBIH feltételeket és határidőket írhat elő. A NÉBIH által meghatározott feltételeket és határidőket a szaporítóanyag forgalmazója köteles közölni minden átvevővel. A szaporítóanyagot ez esetben a kérelmező és az átvevő csak az előírt módon használhatja fel.

(7)²² A NÉBIH Nemzeti szaporítóanyag-forrás jegyzéket állít össze a jóváhagyott szaporítóanyag-források engedélyezési egységeiről. A jegyzéket az erdészeti szaporítóanyagok alapanyagairól készült nemzeti jegyzékek formátumának tekintetében az 1999/105/EK tanácsi irányelv alkalmazására vonatkozó részletes szabályok megállapításáról szóló, a Bizottság 2002/1597/EK rendelete szerint kell elkészíteni.

(8) Genetikailag módosított erdészeti szaporítóanyaggal kapcsolatos géntechnológiai tevékenységet – így a szervezetek géntechnológiával való módosítását, a géntechnológiával módosított szervezetek és az azokból előállított termékek zárt rendszerben történő felhasználását, a környezetbe való kibocsátását és a forgalomba hozatalát, illetve az országba történő behozatalát, külföldre történő kivitelét, valamint szállítását – a vonatkozó külön jogszabályok előírásai alapján lehet végezni. A részben vagy egészben géntechnológiával módosított szervezetekből álló erdészeti szaporítóanyagot e feltétel teljesülése esetén csak akkor lehet forgalmazni, ha a vizsgált kategóriába tartozik, és megfelel a 3. és 4. számú mellékletben foglaltaknak.

Géngyűjtemények, nemesítői törzsállományok

9. § (1)²³ Az erdei fajok genetikai sokféleségének megtartása, genetikai készletének megőrzése és hasznosítása, a nemesítési kiinduló anyagok megőrzése, fenntartása és megfigyelése, továbbá a fajták szuperelit kiindulási anyagának kibocsátása érdekében az erdőgazdálkodó génrezervátumot, a NÉBIH-nél bejegyzett szervezet géngyűjteményt létesíthet és tarthat fenn.

(2) A géngyűjtemény létesítésénél és fenntartásánál az egyes tételeket azonosíthatóan kell nyilvántartani. A génrezervátumok kijelöléséről, fenntartásáról, kezeléséről külön jogszabály rendelkezik.

(3)²⁴ Az erdészeti fajta fajtafenntartója köteles a fajta kiinduló anyagát képező egyedeket kijelölni, és ezek szuperelit szaporítóanyagából az 5. számú melléklet előírásainak megfelelő központi törzsültetvényt létesíteni, és egyidejűleg a növényállományokat a NÉBIH-nek törzskönyvezésre bejelenteni.

(4)²⁵ A NÉBIH a géngyűjteményeket a nemesítő bejelentése alapján nyilvántartja és évente szemlézi, szuperelit szaporítóanyagot

¹⁹ A 8. § (5) bekezdés nyitó szövegrésze a 70/2013. (VII. 31.) VM rendelet 30. § b) pontja szerint módosított szöveg.

²⁰ A 8. § (5) bekezdés c) pontja a 70/2013. (VII. 31.) VM rendelet 30. § b) pontja szerint módosított szöveg.

²¹ A 8. § (6) bekezdése a 70/2013. (VII. 31.) VM rendelet 30. § b) és d) pontja szerint módosított szöveg.

²² A 8. § (7) bekezdése a 70/2013. (VII. 31.) VM rendelet 30. § d) pontja szerint módosított szöveg. [E módosító rendelet 30. § b) pontjával elrendelt módosítás, amely szerint az „az MgSzH” szövegrész helyébe az „a NÉBIH” szöveg lép, nem vezethető át.]

²³ A 9. § (1) bekezdése a 70/2013. (VII. 31.) VM rendelet 30. § g) és h) pontja szerint módosított szöveg.

²⁴ A 9. § (3) bekezdése a 70/2013. (VII. 31.) VM rendelet 30. § g) pontja szerint módosított szöveg.

²⁵ A 9. § (4) bekezdése a 70/2013. (VII. 31.) VM rendelet 30. § g) pontja szerint módosított szöveg.

szaporítóanyagából az 5. számú melléklet előírásainak megfelelő központi törzsültetvényt létesíteni, és egyidejűleg a növényállományokat a NÉBIH-nek törzskönyvezésre bejelenteni.

(4)²⁵ A NÉBIH a géngyűjteményeket a nemesítő bejelentése alapján nyilvántartja és évente szemlézi, szuperelit szaporítóanyagot kibocsátó növényállomány esetében törzskönyvezi.

(5) Csak a bejelentett, nyilvántartott, illetve a törzskönyvezett géngyűjtemények részesíthetők támogatásban.

Törzsültetvények elfogadása, szaporítási fokozatok

10. § (1)²⁶ Kiválasztott, kiemelt és vizsgált szaporítóanyag csak elsődlegesen szaporítóanyag előállítás céljára létesített vagy kijelölt, a NÉBIH által elfogadott növényállományról – törzsültetvényből – állítható elő, gyűjthető be, hozható forgalomba, illetve használható fel.

(2) A rendelet alkalmazásában erdészeti törzsültetvénynek minősül

- a) az anyatelep vegetatív szaporítóanyag előállítására,
- b) a magtermesztő ültetvény generatív szaporítóanyag előállítására, valamint
- c) a magtermelő állomány generatív szaporítóanyag előállítására.

(3) Törzsültetvény akkor fogadható el hivatalosan kiválasztott, kiemelt, illetve vizsgált szaporítóanyag kibocsátására alkalmasnak, ha

- a) utódaitól elvárható az 1. §-ban előírt feltételek teljesítése,
- b) kiválasztott és kiemelt kategória esetében külső megjelenése alapján továbbtermesztésre alkalmasnak ígérkezik,
- c) vizsgált kategória esetében a genetikailag meghatározott javított termesztési értéke (többlethasználtsága) összehasonlító kísérletekben és vizsgálatokban bizonyított.

(4) Az elfogadás kategória, törzsültetvénytípus, szaporítási fokozat és fajfaj szerinti részletes szakmai követelményrendszerét és a vizsgálatok módszertanát a 3–5. számú mellékletek tartalmazzák.

(5) A kibocsátott szaporítóanyag szaporítási fokozata alapján

- a) a vegetatív szaporítóanyagot termő törzsültetvényeket
 1. szuperelit fokozatú szaporítóanyagot termő törzssanyatelepnek, illetve törzssállománynak,
 2. elit fokozatú szaporítóanyagot termő központi anyatelepnek,
 3. certifikált fokozatú szaporítóanyagot termő üzemi anyatelepnek;

b) a generatív szaporítóanyagot termő törzsültetvényeket elit fokozatú vetőmagot termő magtermesztő ültetvénynek, illetve magtermelő állománynak lehet minősíteni.

(6) Olyan törzsültetvényt, amely részben vagy teljes egészében genetikailag módosított szervezetekből álló kiindulóanyagból létesülne, csak abban az esetben lehet engedélyezni, ha az emberi, állati és növényi környezetre való kedvezőtlen hatásoktól való mentesség a 8. § (8) bekezdése szerinti külön jogszabályok alapján végzett eljárások és vizsgálatok alapján egyértelműen bizonyított. A törzsültetvény létesítés csak a külön rendelet alapján kiadott engedély és a vizsgált kategóriának való megfelelés alapján kezdhető meg.

Törzsültetvények létesítése, fenntartása, minősítése és megszüntetése

11. § (1) Törzsültetvényt létesíthet és tarthat fenn minden olyan szervezet, amely

- a) anyatelep és magtermesztő ültetvény esetében csemetekerti engedéllyel,
- b) magtermelő állomány esetén az 5. számú mellékletben meghatározott követelményeknek megfelelő erdőállománnyal rendelkezik.

(2) Központi anyatelepet és magtermesztő ültetvényt nemesítői törzssállomány vagy törzssanyatelep szuperelit fokozatú szaporítóanyagából, üzemi anyatelepet központi anyatelep elit fokozatú szaporítóanyagából kell létesíteni.

(3)²⁷ Törzsültetvény létesítését a 20. § (6) bekezdése szerinti határidőig írásban be kell jelenteni a NÉBIH-nek, erdészeti fajta központi törzsültetvényének létesítéséhez a fajtafenntartó hozzájárulása is szükséges.

(4) A létesítendő anyatelepről erdészeti csemetekert üzemeltetésére jogosító szakképesítéssel rendelkező személlyel kiviteli tervet kell készíttetni. A (2) bekezdés szerint igényelt fémzárolt szaporítóanyagot a 20. § (6) bekezdésében meghatározott határidőig kell írásban igényelni a megjelölt központi törzsültetvény fenntartójánál. Magtermesztő ültetvény kiviteli tervét erdészeti nemesítői ismeretekkel rendelkező szakértővel kell készíttetni vagy véleményeztetni, aki felel a szakszerű kivitelezésért is.

(5) A kiviteli terv tartalmi előírásait, az anyatelep és a magtermesztő ültetvény létesítésének, illetve a magtermelő állomány kijelölésének szakmai követelményrendszerét az 5. számú melléklet tartalmazza.

²⁵ A 9. § (4) bekezdése a 70/2013. (VII. 31.) VM rendelet 30. § g) pontja szerint módosított szöveg.

²⁶ A 10. § (1) bekezdése a 70/2013. (VII. 31.) VM rendelet 30. § b) pontja szerint módosított szöveg.

²⁷ A 11. § (3) bekezdése a 70/2013. (VII. 31.) VM rendelet 30. § i) pontja szerint módosított szöveg.

(6)²⁸ Anyatelep és magtermesztő ültetvény kiviteli tervét a NÉBIH szakmailag felülvizsgálja, és létesítését abban az esetben engedélyezi, ha megfelel az 5. számú melléklet előírásainak. Anyatelep létesítését a NÉBIH a beküldött kiviteli terv alapján nyilvántartásba veszi.

(7)²⁹ Az eltelepített törzsültetvényeket a NÉBIH a beküldött kiviteli terv alapján előzetes nyilvántartásba veszi. Ha a törzsültetvény a jóváhagyott kiviteli terv alapján szakmailag megfelelő módon létesült, a benne található klónok, családok, fajták azonosíthatók, továbbá kora és fejlődési állapota alapján továbbszaporításra való alkalmassága megállapítható, a NÉBIH törzsültetvénné nyilvánítja, és törzslapot állít ki róla.

(8)³⁰ A törzsültetvények továbbszaporításra való alkalmasságát (fajtatisztaságát, egészségi állapotát, életerejét) a NÉBIH évenkénti (magtermelő állományok esetében időarányos) szemlével ellenőrzi. Anyatelepek esetében az ellenőrzés kitermesztéssel is kiegészíthető. Az ellenőrzés tényéről és eredményéről a NÉBIH szemlejegyzőkönyvet állít ki.

(9)³¹ Ha a szemle alapján a törzsültetvény továbbszaporításra alkalmatlan, ideiglenesen vagy véglegesen zár alá kerül. A zárolás ismételt szemle után feloldható, ha a kiváltó okot megszüntették. Továbbszaporításra való végleges alkalmatlanság (a fajtatisztaságban, egészségi állapotban, életerőben bekövetkezett lényeges és helyrehozhatatlan leromlás) esetén a NÉBIH a törzsültetvényt a továbbszaporításból kizárja, és törli a törzskönyvből.

12. § (1) A törzsültetvényeket olyan kultúrállapotban kell tartani, hogy termőképességük, életerejük, növényegészségügyi állapotuk a fajra, fajtára jellemző szakmai kívánalmaknak megfelelően.

(2) A törzsültetvények fenntartása során a fajtaidegen, beteg, sérült, leromlott életképességű egyedeket el kell távolítani.

(3)³² Törzsültetvény megszüntetésének szándékát és tényét írásban kell bejelenteni a NÉBIH-nek. Állami támogatásból létesített vagy fenntartott törzsültetvény és magtermelő állomány megszüntetéséhez a NÉBIH engedélye szükséges.

(4) Magtermelő állomány törzsültetvényként megszüntethető,

a) ha az állomány egészségi állapota, kora ezt szükségessé teszi,

b) az állomány természetes felújítása esetén,

c) az erdőgazdálkodó kérelmére, ha a terület fenntartását nem tudja ellátni.

(5)³³ A törzsültetvényekről a NÉBIH – a változások folyamatos követésével – számítógépes nyilvántartást vezet, amelyet rendszeresen közzétesz.

A szaporítóanyag-tételek elkülönítése, megjelölése

13. § (1) A szaporítóanyagot a szaporítás előállítás, nevelés, tárolás, feldolgozás, szállítás során tételesenként el kell különíteni, és egyértelműen meg kell jelölni az egyedi jóváhagyási egységre való hivatkozással. Külön tételnek számít a fajban, fajtában, kategóriában, származási helyben vagy törzsültetvényben, gyűjtési vagy termési évben, korban, választékban eltérő szaporítóanyag egy egységként kezelt mennyisége.

(2) Az egyazon származási körzeten belül gyűjtött, azonosított származású szaporítóanyag tételek összekeverhetők, ebben az esetben a keverés tényét, az összetevők megnevezését, mennyiségét és származási igazolványszámát fel kell tüntetni.

(3) A törzskönyvezett magtermelő állományok vetőmagját és csemetéjét állományonként elkülönítetten kell kezelni.

(4) Kevert szaporítóanyag tétel esetén a legalacsonyabb kategóriájú és szaporítási fokozatú összetevő jellemzői vonatkoznak az egész új tételre.

(5) Ha színes címkét vagy okmányt használnak az erdészeti szaporítóanyagok bármely kategóriája vonatkozásában, a szállító címkéje vagy okmánya sárga a „származásazonosított” szaporítóanyagok esetében, zöld a „kiválasztott” szaporítóanyagok esetében, rózsaszín a „kiemelt” szaporítóanyagok esetében és kék a „vizsgált” szaporítóanyagok esetében.

A szaporító alapanyag származásigazolása

14. § (1)³⁴ Az 1. számú melléklet szerinti, származásigazolásra kötelezett erdészeti fajok szaporító alapanyagát arra alkalmas erdőállományban, vagy erdészeti törzsültetvényben kell begyűjteni, illetve termelni. A szaporító alapanyag begyűjtését és termelését a NÉBIH, illetve az illetékes megyei kormányhivatal növény- és talajvédelmi igazgatósága ellenőrzi.

(2)³⁵ A NÉBIH kérelemre engedélyezhet parkokban, arborétumokban, fasorokban stb. való maggyűjtést is, ha az az 1. §-ban előírt

²⁸ A 11. § (6) bekezdése a 70/2013. (VII. 31.) VM rendelet 30. § b) pontja szerint módosított szöveg.

²⁹ A 11. § (7) bekezdése a 70/2013. (VII. 31.) VM rendelet 30. § b) pontja szerint módosított szöveg.

³⁰ A 11. § (8) bekezdése a 70/2013. (VII. 31.) VM rendelet 30. § b) pontja szerint módosított szöveg.

³¹ A 11. § (9) bekezdése a 70/2013. (VII. 31.) VM rendelet 30. § b) pontja szerint módosított szöveg.

³² A 12. § (3) bekezdése a 362/2008. (XII. 31.) Korm. rendelet 44. § (2) bekezdésének 42. pontja, a 70/2013. (VII. 31.) VM rendelet 30. § b) és i) pontja szerint módosított szöveg.

³³ A 12. § (5) bekezdése a 70/2013. (VII. 31.) VM rendelet 30. § b) pontja szerint módosított szöveg.

³⁴ A 14. § (1) bekezdése a 70/2013. (VII. 31.) VM rendelet 30. § f) pontja szerint módosított szöveg.

³⁵ A 14. § (2) bekezdése a 70/2013. (VII. 31.) VM rendelet 30. § d) pontja szerint módosított szöveg. [E módosító rendelet 30. § b) pontjával elrendelt módosítás, amely szerint az „az MgSzH” szövegrész helyébe az „a NÉBIH” szöveg lép, nem vezethető át.]

követelmények teljesülését nem veszélyezteti. Ez esetben mennyiségi és más feltételek köthetők ki a 8. § (5) bekezdése szerint.

(3)³⁶ A szaporító alapanyagok származását (faj/fajta/klón azonosságát) a NÉBIH, illetve az illetékes megyei kormányhivatal növény- és talajvédelmi igazgatósága, illetve megbízottja igazolja alap származási igazolvány kiállításával. A forgalomba hozatal, illetve felhasználás előtt a NÉBIH, illetve az illetékes megyei kormányhivatal növény- és talajvédelmi igazgatósága által kiadott, az állami ellenőrzés tényét igazoló fémmzárral, illetve címkével kell ellátni:

- a) a törzs-, központi és üzemi anyatelepek vegetatív szaporító alapanyagát,
- b) a magtermesztő ültetvényben előállított vetőmagot,
- c) a magtermelő állományban termelt (gyűjtött) vetőmagot, ideértve az állomány alóli természetes újulathoz kiemelt csemetét.

(4) Az alap származási igazolványnak tartalmaznia kell a 7. számú melléklet szerint:

- a) az átadót és az átvevőt,
- b) a fajfajt (botanikai néven is), fajtát,
- c) a szaporítóanyag választékának megnevezését,
- d) a mértékegységet és a mennyiséget,
- e) a szaporítóanyag forrás természetét és azonosító kódját,
- f) a szaporítóanyag kategóriát,
- g) a törzsültetvény azonosítóját,
- h) a felhasználás irányát,
- i) a származási helyet a kategóriának megfelelően azonosítva és annak tengerszint feletti magasságát,
- j) az eredetet,
- k) vetőmag esetében a termés évét, az ezermagtömeget, a tisztasági- és csírázási százalékot, valamint, hogy
- l) a szaporítóanyag géntechnológiával módosított-e.

A szaporító alapanyag begyűjtése állományokban

15. § (1)³⁷ Az erdészeti szaporító alapanyag begyűjtésének joga a bejegyzett begyűjtőhelyet fenntartó erdőgazdálkodót illeti meg, amennyiben rendelkezik az adott fajból termő korú és megfelelő területű erdőállománnyal, és nem áll fenn valamely, az erdőről és az erdő védelméről szóló törvényben meghatározott korlátozó feltétel, továbbá az erdőgazdálkodó a NÉBIH-nél regisztrációs igényét bejelentette.

(2) Az erdőgazdálkodó gyűjtési jogát gyakorolhatja önmaga vagy az erre vonatkozó hozzájárulásával rendelkező magánszemélyek (kisgyűjtők) útján, illetve szerződéssel átengedheti bejegyzett erdészeti csemetetermelőnek, szaporítóanyag forgalmazónak. Ez esetben az erdőgazdálkodó határidőket, korlátozásokat, elővásárlási jogot és más megkötéseket jogosult kikötni.

(3)³⁸ Erdészeti szaporító alapanyag gyűjtést végezhet az erdőgazdálkodón kívül az engedélyes erdészeti csemetetermelő, valamint a NÉBIH-nél bejegyzett mag-, illetve szaporítóanyag forgalmazó, az erdőgazdálkodó engedélyével.

(4)³⁹ Az erdészeti szaporító alapanyag begyűjtője és forgalmazója köteles a NÉBIH-nek bejelenteni 8 nappal a gyűjtés megkezdése előtt a begyűjtés helyszínét a begyűjtési hely 6. § (3) bekezdés szerinti azonosítóinak és regisztrációs számának megadásával, a gyűjteni kívánt szaporító alapanyag fajtát, tervezett mennyiségét és a gyűjtés helyszínét, magtermelő állomány esetén annak azonosítóját.

(5) Begyűjtőhelynek bejelenthető az erdészet, erdészház, csemetekert, major stb. átmeneti magtárolásra alkalmas része, melléképülete vagy külön erre a célra létesített ideiglenes vagy végleges építmény, ahol a begyűjtött mag, makk felvásárlása, átvétele, készletezése történik.

(6) A bejegyzett begyűjtőhelyen felelős készletkezelőt kell kijelölni.

(7)⁴⁰ A bejegyzett begyűjtőhelyen készletnyilvántartást (gyűjtési jegyzéket, naplót) kell vezetni a begyűjtött és felvásárolt szaporítóanyagokról, amiben fel kell tüntetni annak fajtát, mennyiségét, származási körzetét, a begyűjtési hely 6. § (3) bekezdés szerinti azonosítóit és regisztrációs számát, illetve a magtermelő állomány azonosítóját, a gyűjtő nevét és engedélye számát. A begyűjtési jog átruházásáról szóló szerződést a begyűjtőhelyen a NÉBIH, illetve az illetékes megyei kormányhivatal növény- és talajvédelmi igazgatósága, illetve megbízottja kérésére be kell mutatni.

(8) A begyűjtött készletet tételenként elkülönítve kell tárolni és a nyilvántartással megegyező módon meg kell jelölni.

(9) Külön tételnek számít a fajban, fajtában, származási körzetben, begyűjtési évben, kategóriában és törzsültetvényben eltérő készletegység.

(10)⁴¹ A NÉBIH, illetve az illetékes megyei kormányhivatal növény- és talajvédelmi igazgatósága vagy megbízottja alap származási

pontjával elrendelt módosítás, amely szerint az „az MgSzH” szövegrész helyébe az „a NÉBIH” szöveg lép, nem vezethető át.]

³⁶ A 14. § (3) bekezdése a 70/2013. (VII. 31.) VM rendelet 30. § f) pontja szerint módosított szöveg.

³⁷ A 15. § (1) bekezdése a 70/2013. (VII. 31.) VM rendelet 30. § h) pontja szerint módosított szöveg.

³⁸ A 15. § (3) bekezdése a 70/2013. (VII. 31.) VM rendelet 30. § h) pontja szerint módosított szöveg. [E módosító rendelet 30. § b) pontjával elrendelt módosítás, amely szerint az „az MgSzH” szövegrész helyébe az „a NÉBIH” szöveg lép, nem vezethető át.]

³⁹ A 15. § (4) bekezdése a 70/2013. (VII. 31.) VM rendelet 30. § i) pontja szerint módosított szöveg.

⁴⁰ A 15. § (7) bekezdése a 70/2013. (VII. 31.) VM rendelet 30. § f) pontja szerint módosított szöveg.

⁴¹ A 15. § (10) bekezdése a 70/2013. (VII. 31.) VM rendelet 30. § f) pontja szerint módosított szöveg.

igazolványt állít ki, ha a szaporító alapanyag értékesítésre, saját csemetekertbe vagy saját erdősítésbe elhagyja a bejegyzett begyűjtőhelyet.

Szaporítóanyag termesztés anyatelepen és magtermesztő ültetvényben

16. § (1) Kiválasztott, kiemelt és vizsgált kategóriájú szaporítóanyagot termelni, előállítani csak a 10. § szerint elfogadott és a 11. § szerint továbbszaporításra alkalmasnak minősített törzsültetvényben szabad.

(2) A törzsültetvény tulajdonosa az előállított szaporítóanyagról faj, fajta, kategória, szaporítási fokozat és évjárat szerinti nyilvántartást vezet.

(3)⁴² Az erdészeti szaporító alapanyag begyűjtője és forgalmazója köteles a NÉBIH-nek bejelenteni 8 nappal a gyűjtés megkezdése előtt a begyűjtőhelyeket, a gyűjteni kívánt szaporító alapanyag fajtát, tervezett mennyiségét és a gyűjtés helyszínét, és törzsültetvény azonosítóját.

(4) A termelt szaporítóanyagot tételesen elkülönítve kell tárolni, és meg kell jelölni.

(5)⁴³ A NÉBIH vagy megbízottja erdészeti szaporító alapanyag származási igazolványt állít ki, ha a szaporítóanyag értékesítésre, saját csemetekertbe vagy saját erdősítésbe elhagyja a törzsültetvényt.

Ültetési anyag nevelés csemetekertben

17. § (1) Erdészeti ültetési anyagot forgalomba hozatal céljából előállítani csak bejegyzett és engedélyezett csemetekertben szabad.

(2)⁴⁴ Az erdészeti csemetekert létesítését a NÉBIH engedélyezi. Az engedély a visszavonásig hatályos.

(3)⁴⁵ Az engedély iránti kérelmet a NÉBIH-hez kell benyújtani, mellékelve

a) a szakképzettséget igazoló bizonyítvány másolatát,

b) a faiskolai terület növényegészségügyi alkalmasságának igazolását,

c) a csemetekerti terület áttekintő és a táblabeosztást kimutató helyszínrajzát,

d) ha e tevékenységet vállalkozásként végzik, a vállalkozói igazolványt és a cégbejegyzés másolatát,

e) a jogszerű földhasználat igazolását,

f) az Erdészeti Szaporítóanyag Terméktanács tagsági igazolását.

(4)⁴⁶ A NÉBIH a csemetekert létesítését engedélyezi, ha

a) a kérelmezett üzem a szakszerű szaporítóanyag előállításához szükséges feltételekkel rendelkezik,

b)⁴⁷ magánszemély esetén ő maga, hozzátartozója vagy alkalmazottja, jogi személy vagy jogi személyiséggel nem rendelkező szervezet esetén tagja vagy alkalmazottja a szakiránynak megfelelő végzettséggel rendelkezik,

c) a terület növényegészségügyi szempontból szaporítóanyag előállítás céljára megfelel,

d) a szaporítóanyag előállítás technikai és technológiai eszközrendszere a termelés jellegének megfelelő mértékben és színvonalon rendelkezésre áll.

(5)⁴⁸ A NÉBIH a csemetekerti engedélyt visszavonja, ha

a) az engedélyes a szaporítási tevékenységet megszünteti,

b) az engedélyes három egymást követő éven át nem végez szaporítást,

c) az engedélyes a szaporítóanyag előállítással kapcsolatos jogszabályokat vagy szakmai előírásokat súlyosan vagy sorozatosan megszegi,

d) a csemetekertben a (4) bekezdés a) pontja szerinti, a szakszerű szaporítóanyag előállításához szükséges feltételek megszűntek, vagy súlyos sérelmet szenvedtek,

e) a csemetekerti terület szaporítóanyag előállítás céljára növényegészségügyi szempontból alkalmatlanná válik, és a növényvédelmi hatóság az engedély visszavonását javasolja.

(6)⁴⁹ A NÉBIH az engedély kiadásáról vagy visszavonásáról értesíti az Erdészeti Szaporítóanyag Terméktanácsot.

(7)⁵⁰ Az engedélyezéssel kapcsolatos adatokban bekövetkezett változásokat a termelő köteles 30 napon belül bejelenteni a NÉBIH-nek, egyidejűleg kérve az engedély módosítását.

⁴² A 16. § (3) bekezdése a 70/2013. (VII. 31.) VM rendelet 30. § i) pontja szerint módosított szöveg.

⁴³ A 16. § (5) bekezdése a 70/2013. (VII. 31.) VM rendelet 30. § d) pontja szerint módosított szöveg.

⁴⁴ A 17. § (2) bekezdése a 183/2009. (XII. 30.) FVM rendelet 2. § (1) bekezdésével megállapított, a 70/2013. (VII. 31.) VM rendelet 30. § b) pontja szerint módosított szöveg.

⁴⁵ A 17. § (3) bekezdés nyitó szövegrésze a 70/2013. (VII. 31.) VM rendelet 30. § j) pontja szerint módosított szöveg.

⁴⁶ A 17. § (4) bekezdés nyitó szövegrésze a 70/2013. (VII. 31.) VM rendelet 30. § d) pontja szerint módosított szöveg.

⁴⁷ A 17. § (4) bekezdés b) pontja a 22/2014. (III. 14.) VM rendelet 18. § b) pontja szerint módosított szöveg.

⁴⁸ A 17. § (5) bekezdés nyitó szövegrésze a 70/2013. (VII. 31.) VM rendelet 30. § d) pontja szerint módosított szöveg.

⁴⁹ A 17. § (6) bekezdése a 183/2009. (XII. 30.) FVM rendelet 2. § (2) bekezdésével megállapított, a 70/2013. (VII. 31.) VM rendelet 30. § d) pontja szerint módosított szöveg.

⁵⁰ A 17. § (7) bekezdése a 70/2013. (VII. 31.) VM rendelet 30. § i) pontja szerint módosított szöveg.

NÉBIH-nek, egyidejűleg kérve az engedély módosítását.

A szaporítóanyag minősítése (certifikációja)

18. § (1) A csemetekertben minden szaporítóanyag-tételről és az üzleti eseményekről a 20. § szerint nyilvántartást, valamint évenkénti megvalósulási (tábla) térképet kell készíteni, amelyen azonosíthatóan meg kell jelölni a szaporítási naplóban lévő tételek elhelyezkedését. A nyilvántartásban fel kell tüntetni a felhasznált szaporító alapanyag származási igazolványának számát, a vetés, dugványozás időpontját és helyét (tábla, parcella), mennyiségét és a származási adatokat. Az üzleti események, illetve szakmai tevékenység, továbbá a korosodás miatt bekövetkező változásokat folyamatosan át kell vezetni a nyilvántartásban.

(2)⁵¹ A NÉBIH az ültetési célú szaporítóanyagok minősítését (certifikálását) az alapanyag származási igazolványok, a nyilvántartás, az éves üzemi térkép és nevelés alatt álló növényanyag valós mennyisége és állapota alapján végzi el a megfelelő kategóriába minősítéssel, amelynek eredményéről minősítő szemlejegyzőkönyvet állít ki.

Szaporítóanyagok forgalomba hozatalra előkészítése

19. § (1)⁵² A forgalomba hozatalra és felhasználásra kerülő szaporítóanyagot az előállítónak kell méret és minőségi osztályokba sorolni, valamint azonosító jelzéssel ellátni. A küllemi tulajdonságok tekintetében a vevő és az eladó közötti szerződés a meghatározó, de a NÉBIH vitás ügyekben és az ellenőrzések során a 6. számú melléklet A)–E) részében foglalt előírásokat, valamint a „kereskedelemben szokásosan elfogadható minőség” vonatkozásában a 6. számú melléklet F) részében leírtakat tekinti mértékadónak.

(2)⁵³ Az előállított szaporítóanyag 6. számú melléklet szerinti küllemi tulajdonságait (a látható minőségét) a NÉBIH, illetve az illetékes megyei kormányhivatal növény- és talajvédelmi igazgatósága szűrőpróbaszerűen ellenőrizheti és erről jegyzőkönyvet állít ki.

(3)⁵⁴ A kiemelt ültetési anyagot oly módon kell tárolni, hogy a növények életképessége, életereje megmaradjon.

(4)⁵⁵ A szaporítóanyagot csak a 13. §-ban foglaltaknak megfelelő tételekben és szállítói származási bizonylattal kísértén szabad forgalomba hozni. A szállítói bizonylat egy példányát a 20. § (6) bekezdésének b) és c) pontjai szerinti határidőre meg kell küldeni a NÉBIH-nek.

(5)⁵⁶ A szállítói származási bizonylatnak – a NÉBIH által rendszeresített és honlapján közzétett 7. számú melléklet szerint az alap származási igazolványon a 14. § (4) bekezdése szerint feltüntetett adatokon felül – tartalmaznia kell:

a) az alap származási igazolványra történő hivatkozást, ideértve az egyes tételek összevonása esetén az összevonást (összekeverést) igazoló, újonnan kiállított alap származási igazolványt is,

b) a szállító és átvevő nevét,

c) a szállított szaporítóanyag mértékegységét és mennyiségét,

d) vizsgált kategóriába tartozó szaporítóanyagok esetében, amelyek származási forrását a 6. § (4) bekezdése szerint engedélyezték, az „ideiglenesen engedélyezett” megjelölést,

e) annak megjelölését, hogy a szaporítás vegetatív úton történt-e,

f) a csemetekerti szemlejegyzőkönyv számát,

g) vetőmagok esetében az alábbi magvizsgálati adatokat:

1. a tiszta vetőmag, egyéb magok és a léha magok súlyszázaléka a vetőmag tételként forgalmazott termékben (tisztaság),

2. a tiszta vetőmag csírázási százalék, illetve, ha lehetetlen vagy nem gyakorlatias a csírázási százalék mérése, egy meghatározott módszerre történő hivatkozással értékelt életképességi százalék,

3. 1000 tiszta mag súlya,

4. a csíráképes magok száma a vetőmagként forgalmazott termék kilogrammjában, vagy ha lehetetlen vagy nem gyakorlatias a csírázóképes magok számát meghatározni, az életképes magok kilogrammonkénti száma.

(6) Az (5) bekezdés g) pontja szerinti adatokat átszállítás esetén ISTA rendszerű akkreditált laboratóriumban kell megállapítani.

(7) Vetőmagvak forgalomba hozatala esetén:

a) a magtégeket csak lezárt csomagolásban lehet forgalmazni, azzal, hogy a lezárás olyan kell legyen, amely a csomag felnyitásával használhatatlanná válik,

b) annak érdekében, hogy az adott szezonból származó vetőmag gyorsan hozzáférhető legyen, a forgalomba hozatal az első vevőig

⁵¹ A 18. § (2) bekezdése a 70/2013. (VII. 31.) VM rendelet 30. § d) pontja szerint módosított szöveg.

⁵² A 19. § (1) bekezdése a 70/2013. (VII. 31.) VM rendelet 30. § b) pontja szerint módosított szöveg.

⁵³ A 19. § (2) bekezdése a 70/2013. (VII. 31.) VM rendelet 30. § b) és f) pontja szerint módosított szöveg.

⁵⁴ [A 70/2013. (VII. 31.) VM rendelet 30. § b) pontjával elrendelt módosítás, amely szerint az „az MgSzH” szövegrész helyébe az „a NÉBIH” szöveg lép, nem vezethető át.]

⁵⁵ A 19. § (4) bekezdése a 183/2009. (XII. 30.) FVM rendelet 8. § (5) bekezdés c) pontja, a 70/2013. (VII. 31.) VM rendelet 30. § i) pontja szerint módosított szöveg. [Ez utóbbi módosító rendelet 30. § b) pontjával elrendelt módosítás, amely szerint az „az MgSzH” szövegrész helyébe az „a NÉBIH” szöveg lép, nem vezethető át.]

⁵⁶ A 19. § (5) bekezdés nyitó szövegrésze a 70/2013. (VII. 31.) VM rendelet 30. § k) pontja szerint módosított szöveg.

az (5) bekezdés g) pontja szerinti magvizsgálati ismérvek hiányában is megengedett; ebben az esetben a forgalmazónak a vizsgálati eredményeket pótlólagosan közölnie kell a vevővel, a vizsgálatok elvégzése után haladéktalanul, de legkésőbb 30 napon belül,

c) a vetőmagok kis mennyiségei tekintetében az 1999/105/EK tanácsi irányelv részletes alkalmazási szabályainak megállapításáról szóló, a Bizottság 2301/2002/EK rendelete (a továbbiakban: a Bizottság 2301/2002/EK rendelete) szerint kis tételnek minősülő vetőmag mennyiségek esetén az (5) bekezdés g) pontja szerinti ezermag tömeget, tisztasági és csírázási százalékot nem kell megállapítani.

(8) A vizsgált kategóriájú ültetési anyagot csomagolási egységenként (kötegenként) minősítő (certifikációs) címkével kell ellátni, amelyen fel kell tüntetni a termelőt, a faj nevét (botanikai néven is), a fajta nevét, a választék megnevezését, a szaporítóanyag kategóriát, a növények számát, amelyekre a címke érvényes, valamint, hogy az ültetési anyag géntechnológiával módosított-e. Más kategóriába sorolt ültetési anyag önkéntesen is ellátható csomagolási egységenként (kötegenként) minősítő (certifikációs) címkével, ha szakmai vagy kereskedelmi érdek ezt indokolja.

(9) Azokat a kategóriákat, amelyekben a különböző típusú kiindulóanyagokból nyert szaporítóanyag forgalmazható, a 8. számú melléklet tartalmazza.

A készletek nyilvántartásának kötelezettsége

20. § (1) Az engedélyes csemetekertek, a bejegyzett magbegyűjtőhelyek és a szaporítóanyag forgalmazók kötelesek nyilvántartást vezetni minden készletről. A nyilvántartáshoz össze kell gyűjteni az egyes tételekhez tartozó bizonylatokat.

(2)⁵⁷ A szaporítóanyagok nyilvántartását a NÉBIH Központja által rendszeresített és honlapján közzétett 7. számú melléklet szerinti adattartalmú nyomtatványon vagy ennek megfelelő adattartalmú elektronikus adathordozón kell vezetni. Az elektronikus adathordozón vezetett nyilvántartásról egy lenyomatot át kell adni térítésmentesen a NÉBIH részére az ellenőrzéskor, illetve a szemlén.

(3)⁵⁸ A NÉBIH által rendszeresített és honlapján közzétett, a 7. számú melléklet szerinti adattartalmú szállítói alapananyag és ültetési anyag származási bizonylatok megfelelő példányait a NÉBIH-nek meg kell küldeni.

(4)⁵⁹ A NÉBIH, illetve az illetékes megyei kormányhivatal növény- és talajvédelmi igazgatósága jogosult a szaporítóanyagokkal kapcsolatos nyilvántartásokba, iratokba és bizonylatokba betekinteni, szükség esetén azokról másolatot készíttetni.

(5)⁶⁰ A NÉBIH, illetve az illetékes megyei kormányhivatal növény- és talajvédelmi igazgatósága a tudomására jutott üzleti adatokat, csak jogszabálynak megfelelő módon használhatja fel, az érintett hozzájárulása nélkül névre szólóan közzé nem teheti. Kivételt képez, ha a közzététel súlyos szakmai hiba, szabálysértés vagy bűncselekmény megelőzését, illetve elhárítását szolgálja.

(6) Az e rendeletben foglalt előírások végrehajtására a következő határidők irányadóak:

a) termelői (házi, belső használatra szánt) csemeteleltár: augusztus 15-ig,

b)⁶¹ szállítói szaporító alapananyag származási bizonylat megküldése a NÉBIH-nek: őszi időszakban december 31-éig, a tavaszi időszakban május 31-éig,

c)⁶² szállítói ültetési anyag származási igazolvány megküldése a NÉBIH-nek: az őszi forgalom után december 31-éig, a tavaszi forgalom után május 31-éig,

d) importkérelem és zárlati termelés engedélyezésének kérése harmadik országból: a behozatal tervezett időpontját megelőző 30 nap,

e) átszállítás bejelentése az Európai Unió valamely tagállamából, zárlati termelés engedélyezésének kérése: a behozatal tervezett időpontját megelőző 15 nap,

f) nemzetközi export (OECD), Európai Unió belüli átszállítási származásigazolási igény: az átszállítás tervezett időpontját megelőző 8 nap,

g) belföldiesítés kérése: az import szaporítóanyag beérkezése után, de legkésőbb 8 napon belül,

h) törzsültetvény létesítési engedély kérelem: a létesítés előtt 30 nappal,

i) csemetekert szüneteltetése: a tárgyév június 30-áig,

j) adatváltozás bejelentése: 30 napon belül,

k) maggyűjtés megkezdése: 8 nappal a gyűjtés kezdete előtt,

l) fémzárolási kérelem: 8 nappal a tervezett időpont előtt.

Szaporítóanyag forgalomba hozatal

⁵⁷ A 20. § (2) bekezdése a 183/2009. (XII. 30.) FVM rendelet 2. § (3) bekezdésével megállapított, a 70/2013. (VII. 31.) VM rendelet 30. § b) pontja szerint módosított szöveg.

⁵⁸ A 20. § (3) bekezdése a 183/2009. (XII. 30.) FVM rendelet 2. § (3) bekezdésével megállapított, a 70/2013. (VII. 31.) VM rendelet 30. § e) és l) pontja szerint módosított szöveg.

⁵⁹ A 20. § (4) bekezdése a 70/2013. (VII. 31.) VM rendelet 30. § f) pontja szerint módosított szöveg.

⁶⁰ A 20. § (5) bekezdése a 70/2013. (VII. 31.) VM rendelet 30. § f) pontja szerint módosított szöveg.

⁶¹ A 20. § (6) bekezdés b) pontja a 70/2013. (VII. 31.) VM rendelet 30. § i) pontja szerint módosított szöveg.

⁶² A 20. § (6) bekezdés c) pontja a 70/2013. (VII. 31.) VM rendelet 30. § i) pontja szerint módosított szöveg.

21. § (1) Az erdőgazdálkodó, illetve az engedélyes csemetetermelő jogosult telephelyén az általa termelt, illetve begyűjtött szaporítóanyagot – e rendelet előírásai szerint – forgalomba hozni.

(2)⁶³ A szaporítóanyag forgalmazó köteles tevékenységét a NÉBIH-nek bejelenteni, csatolva:

- a) a szakképzettséget igazoló bizonyítvány másolatát,
- b) telephelye (ahol a szaporítóanyag tárolását, osztályozását, csomagolását végzi) megnevezését, címét,
- c) a telephelyi terület növényegészségügyi alkalmasságának igazolását,
- d) amennyiben tevékenységét ilyen formában végzi, a vállalkozói igazolvány, cégbejegyzés másolatát,
- e) az Erdészeti Szaporítóanyag Terméktanács tagsági igazolását.

(3)⁶⁴ A bejelentés alapján a NÉBIH a forgalmazót bejegyzi az erdészeti szaporítóanyag forgalmazók szakmai névjegyzékébe.

(4) A szaporítóanyag forgalmazó a felvásárolt tételeket csak olyan származási bizonylattal kísértén adhatja tovább, amelyen a viszonteladás ténye és az esetleges tételemegosztás vagy összevonás fel van tüntetve.

(5) A viszonteladás esetén a szállítói származási bizonylaton az eredeti alap származási igazolvány vagy szállítói származási bizonylat származási adatait hiánytalanul meg kell ismételni, és hivatkozni kell a kiinduló bizonylat számára.

(6) A szaporítóanyag forgalmazó köteles vezetni a 20. § (1) és (2) bekezdése szerinti nyilvántartásokat, és betartani a 20. § (6) bekezdése szerinti határidőket. A szaporítóanyag-tételek nyilvántartására, elkülönítésére, forgalomba hozatalára, előkészítésére a 13–15. § és a 18–20. § előírásai vonatkoznak. A viszonteladó az egy tételként kezelhető szaporítóanyag mennyiségeket megbonthatja, illetve összevonhatja.

(7)⁶⁵ A NÉBIH a szaporítóanyag forgalmazót a szakmai előírások betartása tekintetében szűrőpróbaszerűen ellenőrzi.

(8) A termelő, illetve forgalmazó felelős a közölt adatok helyességéért.

*Szaporítóanyag export harmadik országba, átszállítás
az Európai Unió más tagállamába*

22. § (1)⁶⁶ Erdészeti szaporítóanyagot az Európai Unió más tagállamának területére átszállítani, harmadik országba exportálni csak az e rendelet előírásai szerint minősítve, a növényegészségügyi előírások betartásával, az OECD erdészeti szaporítóanyag-forgalmi rendszer előírásai szerint, nemzetközi (OECD) származási igazolvánnyal szabad. Harmadik országba irányuló export esetén a NÉBIH csökkentett követelményszint alkalmazását is engedélyezheti az exportáló kérésére.

(2)⁶⁷ A harmadik országba exportáló szervezetnek nemzetközi OECD származási igazolványt kell kérnie a NÉBIH-től, amit a belföldi származási igazolvány(ok) adatai alapján a NÉBIH illetve az illetékes megyei kormányhivatal növény- és talajvédelmi igazgatósága állít ki.

(3)⁶⁸ Az Európai Unió más tagállamába átszállító köteles EU származási igazolványt kérni a NÉBIH-től, amit a NÉBIH illetve az illetékes megyei kormányhivatal növény- és talajvédelmi igazgatósága állít ki. A NÉBIH a más tagállamba való átszállításról haladéktalanul, de legkésőbb 60 napon belül értesíti az átszállítás célországának illetékes hatóságát a kiszállított erdészeti szaporítóanyagról a hivatalos szervek részéről történő kölcsönös segítségnyújtás tekintetében az 1999/105/EK tanácsi irányelv alkalmazására vonatkozó részletes szabályok megállapításáról szóló, a Bizottság 1598/2002/EK rendelete szerinti „Információs adatlap” megküldésével.

Átszállítás az Európai Unió valamely tagállamából

23. § (1)⁶⁹ Az Európai Unió valamely tagállamából a nemzeti szaporítóanyag-forrás jegyzékek összegzésével felállított Erdészeti Közös Szaporítóanyag-forrás Jegyzékben regisztrált kiinduló anyagból nyert szaporító alapanyag, illetőleg az abból nevelt ültetési anyag bejelentési kötelezettség mellett, de külön engedély nélkül szállítható át Magyarországra. A bejelentést az átszállítást végző szállító köteles 8 napon belül megtenni, a behozott faj, fajta EU regisztrációs számának, megnevezésének, származási adatainak (földrajzi hely, tengerszint feletti magasság) megadásával, valamint a szaporítóanyagot kísérő származási igazolvány vagy szállítói bizonylat másolatának megküldésével. A NÉBIH az átszállított szaporítóanyagot belföldiesítő szemlében részesíti.

(2)⁷⁰ A NÉBIH az erdészeti szaporítóanyagok forgalmazásáról szóló, a Tanács 1999/105/EK irányelve (a továbbiakban: a Tanács 1999/105/EK irányelve) 17. cikkének (2) bekezdése szerinti eljárás keretében, és a tagállamok meghatározott erdészeti szaporítóanyagok végfelhasználók részére történő forgalmazásának betiltására vonatkozó felhatalmazása tekintetében az 1999/105/EK tanácsi irányelv alkalmazására vonatkozó részletes szabályok megállapításáról szóló, a Bizottság 1602/2002/EK rendeletében leírt

⁶³ A 21. § (2) bekezdés nyitó szövegrésze a 70/2013. (VII. 31.) VM rendelet 30. § e) pontja szerint módosított szöveg.

⁶⁴ A 21. § (3) bekezdése a 70/2013. (VII. 31.) VM rendelet 30. § b) pontja szerint módosított szöveg.

⁶⁵ A 21. § (7) bekezdése a 70/2013. (VII. 31.) VM rendelet 30. § d) pontja szerint módosított szöveg.

⁶⁶ A 22. § (1) bekezdése a 70/2013. (VII. 31.) VM rendelet 30. § b) pontja szerint módosított szöveg. [E módosító rendelet 30. § m) pontjával elrendelt módosítás, amely szerint az „az MgSzH-tól” szövegrész helyébe az „a NÉBIH-től” szöveg lép, nem vezethető át.]

⁶⁷ A 22. § (2) bekezdése a 70/2013. (VII. 31.) VM rendelet 30. § b) és m) pontja szerint módosított szöveg.

⁶⁸ A 22. § (3) bekezdése a 70/2013. (VII. 31.) VM rendelet 30. § b), d) és m) pontja szerint módosított szöveg.

⁶⁹ A 23. § (1) bekezdése a 70/2013. (VII. 31.) VM rendelet 30. § d) pontja szerint módosított szöveg.

⁷⁰ A 23. § (2) bekezdése a 70/2013. (VII. 31.) VM rendelet 30. § d) pontja szerint módosított szöveg.

tanácsi irányelv alkalmazására vonatkozó részletes szabályok megállapításáról szóló, a Bizottság 1602/2002/EK rendeletében leírt feltételek szerint korlátozhatja, illetve részben vagy teljes egészében megtilthatja az Európai Unió valamely tagállamából származó, az „Erdészeti közös szaporítóanyag-forrás jegyzék”-ben regisztrált kiinduló anyagból nyert szaporító alapanyag, illetve az abból nevelt ültetési anyag hazai végfelhasználók számára való értékesítését (magvetés, erdősítés céljára), ha az 1. §-ban foglalt előírások sérelmének veszélye áll fenn.

(3) A (2) bekezdés szerinti eljárásnak akkor van helye, ha a szaporítóanyag kiinduló anyaga és az abból nyert szaporító alapanyag, ültetési anyag – tekintettel a származási hely ökológiai körülményeire, illetve a növényanyag fenotípusos és genetikai adottságaira – nem alkalmas Magyarországon erdőgazdasági célú felhasználásra, a hazai erdőkre, a természeti környezetre, a genetikai és a biodiverzitásra gyakorolt káros hatása miatt. Az eljárás számszerűsített erdőgazdasági tapasztalatok, illetve a 3. és 4. számú mellékletben részletezett tudományos módszerű vizsgálatok, összehasonlító kísérletek eredményei alapján indítható meg.

(4)⁷¹ Számszerűsített erdőgazdasági tapasztalatok esetén a NÉBIH által hivatalosan hitelesített származású erdősítések megmaradási és növekedési adatait, kísérletek esetében a kísérleti dokumentációt és az értékelt eredményeket, illetve a korábbi kísérletek szakirodalmi adatait kell bizonyítékként benyújtani.

(5) A korlátozási vagy megtiltási kérelmet

a) magforrások és magtermelő állományok származás-azonosított és kiválasztott kategóriájú szaporítóanyaga esetében a szóban forgó származási körzetre való hivatkozással,

b) magtermesztő ültetvények, család(ok) szülei, klónok és klónösszeállítások kiemelt vagy vizsgált kategóriájú szaporítóanyaga esetében az egyedi engedélyezési egységre való hivatkozással kell benyújtani.

Import harmadik országból

24. § (1) Erdészeti szaporítóanyag harmadik országból akkor importálható, ha

a) az Európai Unió Tanácsának határozata alapján az Európai Unión belül előállított és a Tanács 1999/105/EK irányelve követelményeit teljesítő szaporítóanyaggal egyenértékűnek számít, vagy

b)⁷² a NÉBIH az Európai Unió Bizottságának felhatalmazása alapján kivételes engedélyt adott ki.

(2) Az (1) bekezdés b) pontja esetében a növényanyag szaporítóanyagként kevésbé szigorú követelményekkel kerül importra. A kivételes engedély kiadásának feltétele, hogy a szaporítóanyag az ellátás biztonsága érdekében szükséges, és semmiféle kedvezőtlen befolyása nincs az erdőgazdálkodásra, továbbá az 1. §-ban részletezett célokat nem veszélyezteti. A kivételes engedély kiegészítő rendelkezésekkel látható el.

(3)⁷³ Forgalomba hozatali célra előállított erdészeti szaporítóanyagot csak bejegyzett erdészeti szaporítóanyag-előállítónak és szaporítóanyag forgalmazónak szabad importálni. Az import erdészeti szaporítóanyagot alapanyag vagy ültetési anyag származási igazolványnak vagy azzal egyenértékű, a származási ország által kiadott okmányoknak kell kísélnie, és a beérkezést a szaporítóanyagot kísérő származási igazolvány másolatának megküldésével 8 napon belül be kell jelenteni. A NÉBIH az átszállított szaporítóanyagot beföldiesítő szemlében részesíti.

(4) Az (1) bekezdés b) pontja szerint importált erdészeti szaporítóanyagot az erdészeti szaporítóanyag-előállítónak az importálás, a további feldolgozás és a forgalomba hozatal során a többi szaporítóanyagtól elkülönítve kell tárolni és a „kevésbé szigorú követelményeket teljesítő szaporítóanyag” kategóriát kell alkalmazni.

(5) Az (1)–(4) bekezdésben foglalt előírások nem vonatkoznak

a) azokra a növényi részekre és ültetési anyagokra – összesen legfeljebb 300 db importálónként és naponként – amelyek bizonyíthatóan nem erdészeti célú felhasználásra kerülnek,

b) azokra a szaporítóanyagokra, amelyek vám szabad területen vagy vámhatósági zár alatt találhatóak,

c) a Bizottság 2002/2301/EK rendelete szerint fajonként megállapított kis tételnek számító szaporító alapanyag mennyiségekre.

(6) Zárlati termesztés esetén, ha a faj, származás vagy fajta Magyarországon nem szaporítható és nem használható fel, a teljes mennyiséget kötelező kiszállítani vagy a szemle során meg kell semmisíteni.

III. Fejezet

AZ ELLENŐRZÉS SZABÁLYAI

25. § (1)⁷⁴ A NÉBIH köteles ellenőrizni az erdészeti szaporítóanyagokra vonatkozó jogszabályok és szabványok megtartását.

(2) Az ellenőrzés a szaporítóanyag előállítására terjed ki, különös tekintettel a származás és fajtaazonosság által meghatározott, biológiai-genetikai „nem látható” minőségre.

⁷¹ A 23. § (4) bekezdése a 19/2014. (III. 12.) VM rendelet 11. § b) pontja szerint módosított szöveg.

⁷² A 24. § (1) bekezdés b) pontja a 70/2013. (VII. 31.) VM rendelet 30. § b) pontja szerint módosított szöveg.

⁷³ A 24. § (3) bekezdése a 70/2013. (VII. 31.) VM rendelet 30. § d) pontja szerint módosított szöveg.

⁷⁴ A 25. § (1) bekezdése a 70/2013. (VII. 31.) VM rendelet 30. § d) pontja szerint módosított szöveg.

110/2003. (X. 21.) FVM rendelet

az erdészeti szaporítóanyagokról

Hatályos: 2014.03.15-től

Lekérdezés ideje: 2014.04.29 (11:04)

- (3) A hatósági jogkörben ellenőrzést végző jogosult:
- a) munkaidő, illetve üzleti idő alatt az ellenőrzött telkére, üzemi területére, üzemi épületeibe, valamint szállítóeszközeibe belépni,
 - b) a szaporítóanyagok nyilvántartásával, forgalomba hozatalával, felhasználásával kapcsolatos iratokba betekinteni, azok valódiságát vizsgálni és róluk másolatot készíteni,
 - c) a szaporítóanyagokból térítés nélkül mintát venni,
 - d) az ellenőrzés során továbbszaporításra alkalmatlannak minősített növényállomány magtermését, szaporítóanyagát, továbbá az egyes szaporítóanyag-tételeket, vagy a termelő teljes termését szaporítóanyagként a forgalomba hozattól és a saját célú felhasználástól eltiltani,
 - e) a nem megfelelő minőségű szaporítóanyag zár alá vételére és a zár feloldására,
 - f) a nem igazolt származású vagy nem megfelelő minőségű, más célra fel nem használható szaporítóanyag megsemmisítésének elrendelésére,
 - g) a szabálytalanság súlyosságának megfelelően szabálysértési vagy büntetőeljárás kezdeményezésére,
 - h) minőségvédelmi bírság kiszabására.
- (4) Az ellenőrzött köteles túrni a (3) bekezdésben felsorolt intézkedéseket, továbbá köteles a szükséges bizonylatokat bemutatni, és tájékoztatást adni.
- (5) Az ellenőrzéseket a hatóságnak úgy kell végrehajtania, hogy a megmintázott szaporítóanyag ne károsodjon és a szállítás indokolatlan késedelmet ne szenvedjen.

26. §⁷⁵ A NÉBIH, illetve az illetékes megyei kormányhivatal növény- és talajvédelmi igazgatósága az erdészeti szaporítóanyag minősítéséért és ellenőrző vizsgálataiért a külön jogszabályban meghatározott díjra jogosult.

IV. Fejezet

ZÁRÓ RENDELKEZÉSEK

27. § (1) Ez a rendelet a Magyar Köztársaságnak az Európai Unióhoz történő csatlakozásáról szóló nemzetközi szerződést kihirdető törvény hatálybalépésének napján lép hatályba, egyidejűleg az erdészeti szaporítóanyagokról szóló 91/1997. (XI. 28.) FM rendelet (a továbbiakban: R.) hatályát veszti.

(2) Ez a rendelet a Magyar Köztársaság és az Európai Közösségek és azok tagállamai között társulás létesítéséről szóló, Brüsszelben 1991. december 16-án aláírt Európai Megállapodás tárgykörében, az azt kihirdető 1994. évi I. törvény 3. §-ával összhangban az erdészeti szaporítóanyagok forgalmazásáról szóló, a Tanács 1999/105/EK irányelvvel összeegyeztethető szabályozást tartalmaz.

(3)⁷⁶ Az R. követelményei szerint előállított, a rendelet hatálybalépésekor a NÉBIH által már szemlézett szaporítóanyagok a rendelet hatálybalépését követően is forgalomba hozhatók.

1. számú melléklet a 110/2003. (X. 21.) FVM rendelethez

A rendelet hatálya alá tartozó fajok és mesterséges hibridek

Abies alba Mill. jegenyefenyő¹
Abies cephalonica Loud. görög jegenyefenyő
Abies grandis Lindl. óriás jegenyefenyő
Abies pinsapo Boiss. spanyol (andalúz) jegenyefenyő
Acer campestre L. mezei juhar^{1, 2}
Acer platanoides L. korai juhar¹
Acer pseudoplatanus L. hegyi juhar¹
Acer tataricum tatár juhar^{1, 2}
Alnus glutinosa Gaertn. mézgás éger¹
Alnus incana Moench. hamvas éger
Betula pendula Roth. bibircses nyír¹
Betula pubescens Ehrh. szőrös nyír
Carpinus betulus L. gyertyán¹

⁷⁵ A 26. § a 70/2013. (VII. 31.) VM rendelet 30. § n) pontja szerint módosított szöveg.

⁷⁶ A 27. § (3) bekezdése a 70/2013. (VII. 31.) VM rendelet 30. § b) pontja szerint módosított szöveg.

110/2003. (X. 21.) FVM rendelet

az erdészeti szaporítóanyagokról

Hatályos: 2014.03.15-től

Lekérdezés ideje: 2014.04.29 (11:04)

Carpinus betulus L. gyertyán¹
Castanea sativa Mill. szelídgesztenye
Cedrus atlantica Carr. atlaszcédrus
Cedrus libani A. Richard libanoni cédrus
Fagus sylvatica L. bükk¹
Fraxinus angustifolia Vahl. keskenylevelű kóris¹
Fraxinus excelsior L. magas kóris¹
Fraxinus ornus virágos kóris¹
Juglans nigra fekete dió^{1, 2}
Juniperus communis közönséges boróka^{1, 2}
Larix decidua Mill. európai vörösfenyő¹
Larix x eurolepis Henry hibrid vörösfenyő
Larix kaempferi Carr. japán vörösfenyő
Larix sibirica Ledeb. szibériai vörösfenyő
Malus sylvestris vad alma^{1, 2}
Picea abies Karst. lucfenyő¹
Picea sitchensis Carr. szitkafenyő
Pinus brutia Ten. keleti aleppófenyő
Pinus canariensis C. Smith kanári fenyő
Pinus cembra L. cirbolyafenyő
Pinus contorta Loud. csavarttűs fenyő
Pinus halepensis Mill. aleppófenyő
Pinus leucodermis Antoine páncélfenyő
Pinus nigra Arnold feketefenyő¹
Pinus pinaster Ait. tengerparti fenyő
Pinus pinea L. mandulafenyő
Pinus radiata D. Don monterey-fenyő
Pinus sylvestris L. erdeifenyő¹
Populus sp. és az e fajok közötti mesterséges hibridek¹
Populus alba fehér nyár^{1, 3}
Populus nigra fekete nyár^{1, 3}
Populus x canescens szürke nyár^{1, 3}
Populus tremula rezgő nyár^{1, 3}
Prunus avium L. vadcsersznye¹
Pseudotsuga menziesii Franco duglászfenyő¹
Pyrus pyraister közönséges vadkörte^{1, 2}
Quercus cerris L. cser¹
Quercus frainetto magyar tölgy^{1, 2}
Quercus ilex L. magyaltölgy
Quercus petraea Liebl. sensu lato kocsánytalan tölgy¹
Quercus pubescens Willd. sensu lato molyhos tölgy^{1, 2}
Quercus robur L. kocsányos tölgy¹
Quercus rubra L. vörös tölgy¹
Quercus suber L. paratölgy
Robinia pseudoacacia fehér akác¹
Salix alba fehér fűz klónfajtái^{1, 2}
Sorbus sp. berkenyék^{1, 2}
Tilia cordata kislevelű hárs¹
Tilia platyphyllos nagylevelű hárs¹
Tilia tomentosa ezüst hárs^{1, 2}
Ulmus campestris sensu lato mezei szil^{1, 2}
Ulmus glabra hegyi szil^{1, 2}
Ulmus laevis vénic szil^{1, 2}

¹ Magyarországon erdészeti jelentőséggel rendelkező fajok.

² Magyarországi erdészeti jelentőségük miatt a listára került fajok.

³ Magyarországon őshonos Populus fajok.

A *sensu lato* kifejezés azt jelöli, hogy a faj (fajcsoport) több, a gyakorlatban el nem különített botanikai taxont foglal magában (például a kocsánytalan tölgy esetében *Quercus petraea*, *Quercus polycarpa*, *Quercus dalechampii*).

2. számú melléklet a 110/2003. (X. 21.) FVM rendelethez

Származási körzetek és importelőírások

A) Származási körzetek elhatárolása az 1. számú mellékletben felsorolt fafajok számára

Származási körzetek

Kocsányos tölgy és vöröstölgy fafajra

Körzet	Erdőgazdasági táj neve	Erdőgazdasági táj*	
1.	Göcseji Bükk-táj	37	11
	Göcseji Fenyőrégió	38	12
	Őrség	39	13
	Vas-Zalai Hegyhát	40	14
	Vas Megyei Dombvidék	45	15
	Irottkőalja	46	16
	Soproni Hegyvidék	47	17
	Déli Pannonhát	36	18
	Soproni Dombvidék	48	19
	Kemenesalja	44	31
	Kisalföldi Homok	24	32
	Szigetköz	50	33
	Hanság	49	34
	Vértes	25	42
	Bakonyalja	41	44
Magas-Bakony	42	45	
Északi Pannonhát	43	46	
2.	Villányi Hegyvonulat	30	21
	Mecsek	32	22
	Zselicség	33	23
	Baranya-Somogy-Tolnai Hegyhát	29	24
	Ormánság	31	26
	Somogyi Homokvidék	34	27
	Nagyberek és Kis-Balaton	35	28
3.	Gerecse-Pilis-Budai Hegyek	23	41
	Sátor-Hegység	15	51
	Tornai Karszt	17	52
	Bükk Hegység	18	53
	Mátra	20	54
	Cserhát	21	55

110/2003. (X. 21.) FVM rendelet

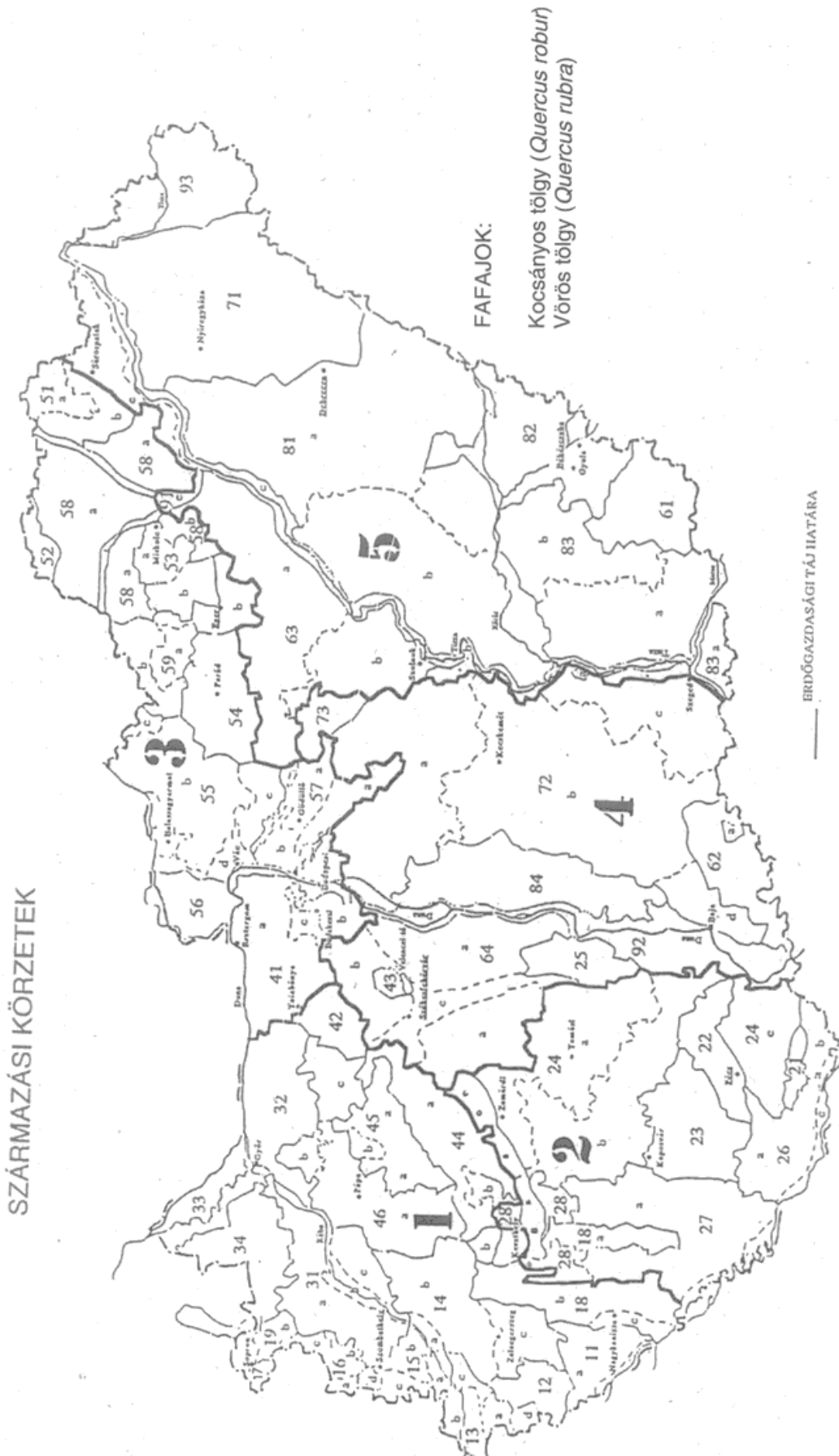
az erdészeti szaporítóanyagokról

Hatályos: 2014.03.15-től

Lekérdezés ideje: 2014.04.29 (11:04)

Körzet	Erdőgazdasági táj neve	Erdőgazdasági táj*	
	Cserhát	21	55
	Börzsöny	22	56
	Gödöllői Dombvidék	12	57
	Borsodi Dombvidék és Sajó-Hernád-Hullámtér	16	58
	Hevesi Dombvidék	19	59
4.	Tengelici Homok	28	25
	Sukoró	26	43
	Észak-Bácskai Lőszhát	9	62
	Mezőföld	27	64
	Duna-Tisza Közi Homokhát	8	72
	Jászság	13	73
	Kiskunsági Szikterület	10	84
	Közép- és Alsó-Dunai Ártér	11	92
5.	Békési Hát	5	61
	Mátra-Bükkalja	14	63
	Nyírség	2	71
	Nagykun-Hajdúhát	3	81
	Körösvidék	4	82
	Csanádi Hát	6	83
	Tisza-Bodrog-Maros Hullámtér	7	91
	Szatmár-Beregi Síkság	1	93

* Az Erdőrendezési Szolgálat 1986-ban kiadott „Erdőtervezési útmutató”-jában használt decimális beosztás szerint.

Származási körzetek

Bükk, kocsánytalan tölgy, molyhos tölgy, cser és magaskőrís fajokra

Körzet	Erdőgazdasági táj neve	Erdőgazdasági táj*	
1.	Göcseji Bükk-táj	37	11
	Göcseji Fenyőrégió	38	12
	Őrség	39	13
	Vas-Zalai Hegyhát	40	14
	Vas Megyei Dombvidék	45	15
	Irottkőalja	46	16
	Soproni Hegyvidék	47	17
	Déli Pannonhát	36	18
	Soproni Dombvidék	48	19
2.	Vértes	25	42
	Bakonyalja	41	44
	Magas-Bakony	42	45
	Északi Pannonhát	43	46
3.	Villányi Hegyvonulat	30	21
	Mecsek	32	22
	Zselicség	33	23
	Baranya-Somogy-Tolnai Hegyhát	29	24
	Tengelici Homok	28	25
	Ormánság	31	26
	Somogyi Homokvidék	34	27
	Nagyberek és Kis-Balaton	35	28
	Sukoró	26	43
Mezőföld	27	64	
4.	Gerecse-Pilis-Budai Hegyek	23	41
	Cserhát	21	55
	Börzsöny	22	56
	Gödöllői Dombvidék	12	57
5.	Sátor-Hegység	15	51
	Tornai Karszt	17	52
	Bükk Hegység	18	53
	Mátra	20	54
	Borsodi Dombvidék és Sajó-Hernád-Hullámtér	16	58
	Hevesi Dombvidék	19	59
	Kemenesalja	44	31
	Kisalföldi Homok	24	32
	Szigetköz	50	33
	Hanság	49	34
	Békési Hát	5	61
	Észak-Bácskai Löszhát	9	62
	Mátra-Bükkalja	14	63

110/2003. (X. 21.) FVM rendelet

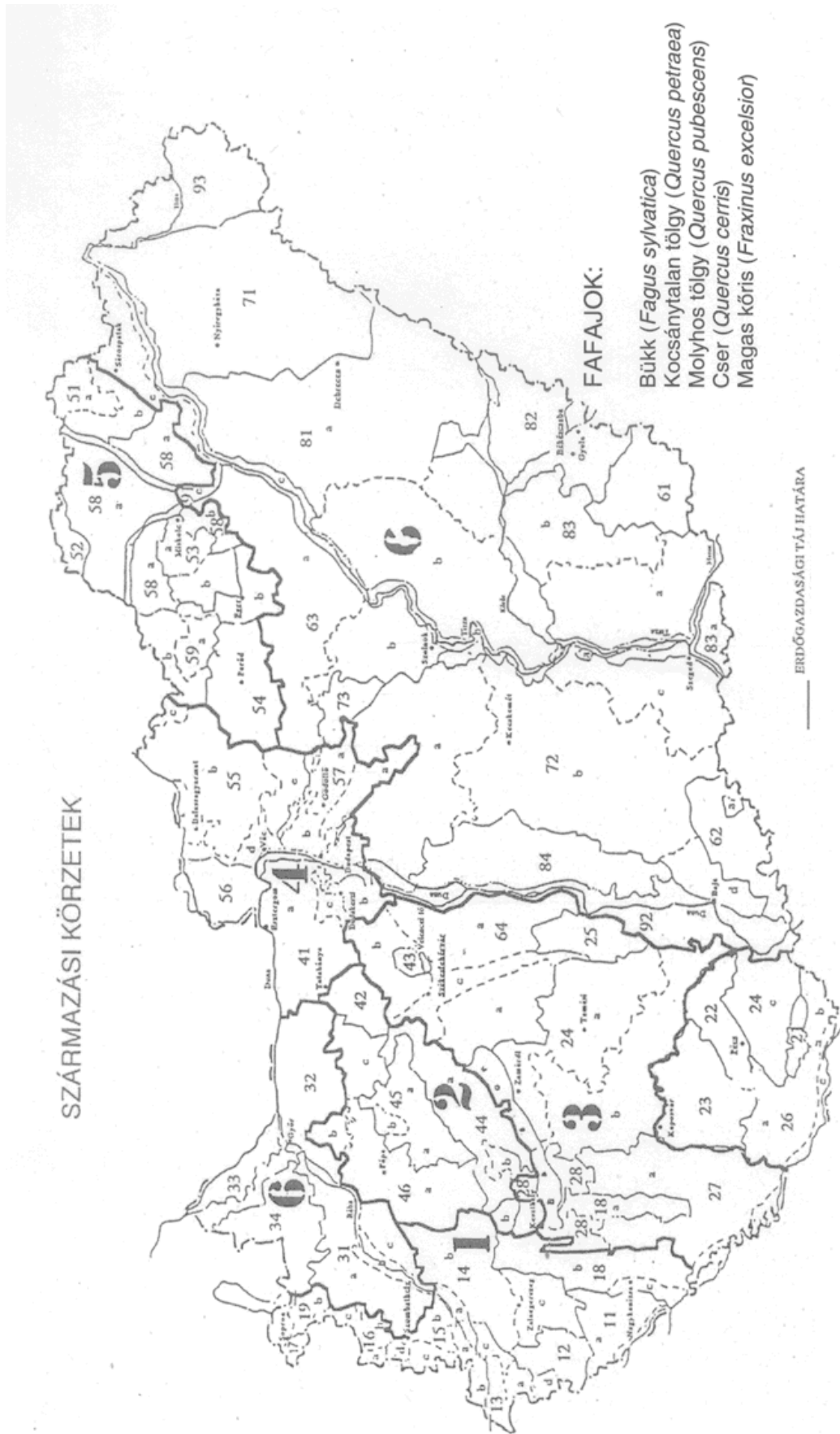
az erdészeti szaporítóanyagokról

Hatályos: 2014.03.15-től

Lekérdezés ideje: 2014.04.29 (11:04)

6. Körzet	Erdőgazdasági táj neve	Erdőgazdasági táj*	
	Mátra-Bükkalja	14	63
	Nyírség	2	71
	Duna-Tisza Közi Homokhát	8	72
	Jászság	13	73
	Nagykun-Hajdúhát	3	81
	Körösvidék	4	82
	Csanádi Hát	6	83
	Kiskunsági Szikterület	10	84
	Tisza-Bodrog-Maros Hullámtér	7	91
	Közép- és Alsó-Dunai Ártér	11	92
	Szatmár-Beregi Síkság	1	93

* Az Erdőrendezési Szolgálat 1986-ban kiadott „Erdőtervezési útmutató”-jában használt decimális beosztás szerint.

SZÁRMAZÁSI KÖRZETEK

FAFAJOK:

- Bükk (*Fagus sylvatica*)
- Kocsánytalan tölgy (*Quercus petraea*)
- Molyhos tölgy (*Quercus pubescens*)
- Cser (*Quercus cerris*)
- Magas kőris (*Fraxinus excelsior*)

ERDŐGAZDASÁGI TÁJ HATÁRA

Származási körzetek

Fehérnyár, fehérfűz, mézgás éger és magyar (keskenylevelű) kőris fajfajokra

Körzet	Erdőgazdasági táj neve	Erdőgazdasági táj*	
1.	Göcseji Bükk-táj	37	11
	Göcseji Fenyőrégió	38	12
	Őrség	39	13
	Vas-Zalai Hegyhát	40	14
	Vas Megyei Dombvidék	45	15
	Irottkőalja	46	16
	Soproni Hegyvidék	47	17
	Déli Pannonhát	36	18
	Soproni Dombvidék	48	19
	Kemenesalja	44	31
	Kisalföldi Homok	24	32
	Szigetköz	50	33
	Hanság	49	34
	Vértes	25	42
	Bakonyalja	41	44
	Magas-Bakony	42	45
Északi Pannonhát	43	46	
2.	Villányi Hegyvonulat	30	21
	Mecsek	32	22
	Zselicség	33	23
	Baranya-Somogy-Tolnai Hegyhát	29	24
	Ormánság	31	26
	Somogyi Homokvidék	34	27
	Nagyberek és Kis-Balaton	35	28
3.	Gerecse-Pilis-Budai Hegyek	23	41
	Sukoró	26	43
	Tengelici Homok	28	25
	Cserhát	21	55
	Börzsöny	22	56
	Gödöllői Dombvidék	12	57
	Észak-Bácskai Lőszhát	9	62
	Mezőföld	27	64
	Duna-Tisza Közi Homokhát	8	72
	Jászság	13	73
	Kiskunsági Szikterület	10	84
	Közép- és Alsó-Dunai Ártér	11	92
	Sátor-Hegység	15	51
	Tornai Karszt	17	52
	Bükk Hegység	18	53
	Mátra	20	54

110/2003. (X. 21.) FVM rendelet

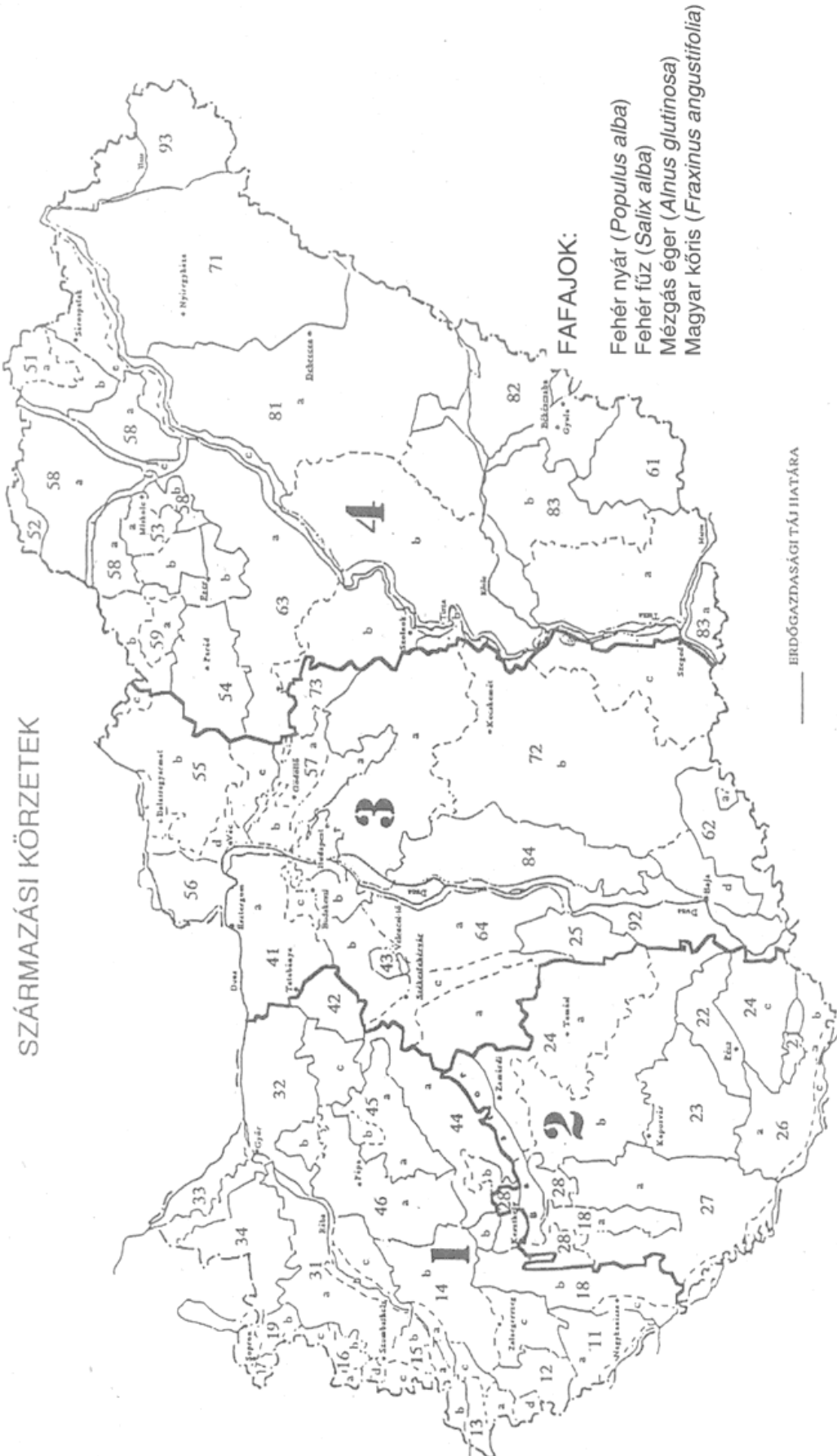
az erdészeti szaporítóanyagokról

Hatályos: 2014.03.15-től

Lekérdezés ideje: 2014.04.29 (11:04)

Körzet	Erdőgazdasági táj neve	Erdőgazdasági táj*	
4.	Mátra	20	54
	Borsodi Dombvidék és Sajó-Hernád-Hullámtér	16	58
	Hevesi Dombvidék	19	59
	Békési Hát	5	61
	Mátra-Bükkalja	14	63
	Nyírség	2	71
	Nagykun-Hajdúhát	3	81
	Körösvidék	4	82
	Csanádi Hát	6	83
	Tisza-Bodrog-Maros Hullámtér	7	91
	Szatmár-Beregi Síkság	1	93

* Az Erdőrendezési Szolgálat 1986-ban kiadott „Erdőtervezési útmutató”-jában használt decimális beosztás szerint.

B) Átszállítás vagy import esetén javasolt származási területek

110/2003. (X. 21.) FVM rendelet

az erdészeti szaporítóanyagokról

Hatályos: 2014.03.15-től

Lekérdezés ideje: 2014.04.29 (11:04)

1. Az őshonos lombos állományalkotó fajok (tölgyfélék, bükk) behozatala elsősorban a Kárpát-medence területéről javasolható. Szükség esetén elfogadhatók azon nyugat-európai származási területek is, amelyek csak mérsékelt atlanti hatásnak kitétek, illetve nem állnak a mediterrán vagy magashegységi hatás alatt.

2. A nem őshonos és túlevelű fafajok esetében a szaporítóanyag külföldről való behozatalakor a származási kísérletekben kiválóan teljesítő származásokat kell alkalmazni. A származási kísérletek és genetikai vizsgálatok adatainak felhasználásával összeállított ajánlati listák fafajonként az alábbi táblázatban találhatóak:

<i>Lucfenyő (Picea abies)</i>		
Románia:	Bihar-hegység, Keleti-Kárpátok	1000 m alatt
Ukrajna:	Keleti-Kárpátok	1000 m alatt
Szlovákia:	Alacsony-Tátra, Kárpátok és előhegyei (Fátra, Gömöri-hegység stb.)	900 m alatt
Lengyelország:	Beszkidek (Istebna) Mazuria, Galícia sík- és dombvidéki előfordulásai	800 m alatt
Csehország:	Cseh Erdő, Cseh-Morva-dombvidék	800 m alatt
Németország:	Westerhof környéke	800 m alatt
<i>Feketefenyő (Pinus nigra)</i>		
Korzika:	a <i>Pinus nigra</i> . ssp. <i>Laricio</i> alfaj állományai	1000 m alatt
<i>Erdeifenyő (Pinus sylvestris)</i>		
Ukrajna:	Podolia és Észak-Ukrajna erdőssztyepp övezete	600 m alatt
Csehország:	Dél-Csehország és Morvaföldi dombvidék	600 m alatt
Lengyelország:	Szilézia síkvidéke	300 m alatt
Németország	Szászországtól az Elbáig terjedő terület	300 m alatt
<i>Vörösfenyő (Larix decidua)</i>		
Csehország:	Szudétavidék	800 m alatt
Ausztria:	Keleti-Alpok pereme	1000 m alatt
Lengyelország:	Közép-Lengyel dombvidék	800 m alatt
<i>Duglászfenyő (Pseudotsuga mensiesii)</i>		
Kanada:	British-Columbia kontinentális klímájú területei	800 m alatt
USA:	Washington és Oregon állam kontinentális területei	800 m alatt

3. A hazai erdők ökológiai, genetikai és növényegészségügyi védelme érdekében nem javasolt erdészeti szaporítóanyag behozatala, kivéve a származási kísérlettel bizonyított ökológiai alkalmasságot és a zárlat alatti termesztést,

- 1000 m tengerszint feletti magasságból,
- az 57. szélességi foktól északabbra, illetve a Kárpátoktól keletebbre eső területről,
- jelentős atlanti (mintegy 70 km-es parti sáv), illetve mediterrán hatás alatt álló területről,
- Európán kívüli területről.

C) Felhasználási javaslatok

1. Kötelező felhasználási (körzet) előírások az erdészeti szaporítóanyagra nincsenek. Az erdőtulajdonosok, illetve kezelők szakmai felelőssége, hogy olyan szaporítóanyag felhasználását részesítsék előnyben, amely szakismereteik szerint a legjobban megfelel az adott élőhelyen.

2. Lehetőleg származási körzeten belüli szaporítóanyagot kell felhasználni.

3. Ha a származási körzeten belüli szaporítóanyagból az igény nem fedezhető, az őshonos fafajok szaporítóanyagát az ökológiailag legközelebb álló (hasonló klímájú, magassági fekvésű) területről kell hozni.

4. Szaporítóanyag átvitel esetén a kedvezőbb adottságú területről a kedvezőtlenebb felé irányuljon a szállítás.

3. számú melléklet a 110/2003. (X. 21.) FVM rendelethez

A vizsgált szaporítóanyag kibocsátására alkalmas szaporítóanyag-források elismerésének szakmai követelményei

1. Az elismerés kezdeményezésének követelményei

1.1. Az elismerés kezdeményezésekor a következő érdemi tulajdonságok ismertetésére kell kitérni:

- a) a szaporítóanyag kiinduló anyaga előállításának, kiválasztásának módszere, az alkalmazott szelekciós (populációgenetikai, nemesítési) eljárások,
- b) a kiindulóanyag genetikai jellege,
- c) a szaporítóanyag jellege (mag, dugvány stb.) és tervezett kategóriája (kiválasztott, kiemelt, vizsgált),
- d) részletes, a gyakorlati megkülönböztetést lehetővé tevő leírás,
- e) a vizsgált szaporítóanyag kiinduló növényállományának tulajdonjogi helyzete, esetleges fajtaoltalom vagy szabadalom,
- f) külföldi növényanyag esetén a hazai bejelentő írásbeli nyilatkozata az elszaporítás és forgalomba hozatal jogi lehetőségeiről.

1.2.⁷⁷ Gazdasági értéket meghatározó tulajdonságok

A bejelentőnek fel kell sorolnia mindazon kísérleteket, próbatermesztéseket, amelynek alapján a vizsgált szaporítóanyag kiinduló növényállományának előnyei, igényei, tulajdonságai megállapíthatók, bizonyíthatók. Azok a kísérletek vehetők figyelembe, amelyeket a NÉBIH-nek a „Kísérlet bejelentő és nyilvántartó lap”-on előzetesen vagy legkésőbb az előterjesztés elkészítéséig bejelentettek, és amelyek a szakmai követelményeknek megfelelnek. A gazdasági szempontok alapján a vizsgált szaporítóanyag kiinduló növényállományának teljesítményét az előállítónak az adott kísérletek statisztikai értékelésével és az alapfaj számára jelentős termőhelytípus-csoportok lefedésével országosan bizonyítani kell, legalább 3, az alapfajra jellemző termőtájbán.

1.3. Az erdészeti hasznosítás lehetőségei

Meg kell adni a vizsgált szaporítóanyag kiinduló növényállományának fő hasznosítási típusát, javasolt felhasználási körét:

- a) milyen természetű igényt elégít ki,
- b) milyen fontos termékek (faanyag, nektár, védőhatás stb.) előállítására, szolgáltatására alkalmas,
- c) melyek az alapvető természetstechnológiai igényei,
- d) erdősítése a kísérleti eredmények alapján, mely erdőgazdasági tájakon, milyen termőhelytípus-csoportokon javasolt.

2. A vizsgált szaporítóanyag kiinduló növényállományának bejelentése, elfogadásának szakmai követelményei

A kiinduló növényanyag bejelentése elfogadható, ha:

2.1. Általános követelmények:

- a) a kötelező ismérvek (megkülönböztethetőség, egyneműség, állandóság) kísérleti vizsgálata alapján bizonyítottan elkülöníthető más növényanyagoktól,
- b) gazdaságilag jelentős tulajdonságai várhatóan kedvezőbbek, illetve előzetes számítás szerint termesztése gazdaságos,
- c) az általa nyújtott nem anyagi jellegű szolgáltatások (kedvezőtlen környezeti hatásokkal szembeni ellenállóképesség, védőhatás) következtében az erdők környezetre gyakorolt jótékony hatása javítható,
- d) elszaporítása üzemi méretben megoldott, vagy legalább az erre irányuló kutatás ígéretes.

2.2. Genetikai jelleghez kapcsolt előírások

2.2.1. Magtermő klónösszeállítások, magtermesztő ültetvények esetében:

- a) erdei-, vörös-, feketefenyő esetében értékelt vagy értékelés alatt álló utódvizsgálat,
- b) egyéb fajknál beállított, értékelhető klónvizsgálat (a törzsfák alaki és magtermesztési tulajdonságaira).

A kötelező legkisebb klónszám egységesen: 30 klón.

2.2.2. Magtermő magonc-összeállítások esetében legalább 30, kiemelkedően jó külső megjelenés alapján szelektált törzsfacsalád.

2.2.3. Klóncsoportok esetében többfokozatú klónkísérletekben egyenként és szintetikus kiinduló növényállományként együttesen megvizsgált, elkülönítve fenntartott:

- a) gyorsan növény, rövid vágásfordulójú fajknál (nyár, fűz, akác) legalább 5 klón,
- b) közepes vágásfordulójú fajknál legalább 25 klón,
- c) lassan növény lombos fajknál legalább 50 klón.

2.2.4. Klónkeverékek esetében:

- a) gyorsan növény fajok esetében 100, különleges esetekben 50 klón,

⁷⁷ A 3. számú melléklet 1.2. alpontja a 70/2013. (VII. 31.) VM rendelet 30. § i) pontja szerint módosított szöveg.

- a) gyorsan növő fajok esetében 100, különleges esetekben 50 klón,
- b) lassan növő kemény lombos fajok esetében 500, különleges esetekben 300 klón.

2.2.5. Egyklónú kiinduló növényanyag esetében:

- a) csak gyorsan növő, rövid vágásfordulójú fajok (nyár, fűz, akác) fogadható el,
- b) többfokozatú, az alapfaj számára jelentős tájakat és termőhelytípus-csoportokat lefedő klónkísérletek alapján statisztikailag igazolt, többlethaszonban, minőségi jellemzőben, kórtani, illetve termőhelyi toleranciában megnyilvánuló termesztési érték,
- c) előzetes, tájékoztató jellegű faminőségvizsgálat (testsűrűség, rosthossz, évgyűrű analízis).

3. A kiinduló növényanyag vizsgálata

3.1.⁷⁸ A NÉBIH

- a) bekéri az értékeléshez szükséges, a vizsgálati időszak előtti és az alatti újabb adatokat, folyamatos előállítói/kiválasztói adatszolgáltatás keretében,
- b) iránymutatást ad a kísérleti adatok feldolgozására és értékelésére,
- c) helyszíni bírálat(ka)t szervez,
- d) ellenőrzi a kísérleti adatokat, szükség szerint helyszíni adatfelvételezéssel,
- e) saját szervezésű kísérleteket állít be,
- f) rendszerezi, feldolgozza, statisztikailag értékeli az adatokat,
- g) a kísérleti eredmények összevont ökonómiai elemzésével vizsgálja a kiinduló növényanyag termesztésének gazdaságosságát.

3.2. Általános irányelvek

3.2.1. Elismerés egyeztetett módszertan alapján létesített és értékelt kísérletek alapján lehetséges.

3.2.2. Az egyes kísérletek statisztikai értékelésével ki kell mutatni a vizsgált kiinduló növényanyagnak a kísérletbe állított növényanyagok rangsorában elfoglalt helyzetét, a kontroll (standard és összehasonlító) növényanyagokhoz viszonyított számszerű különbséget és a szignifikáns differenciát (SzD 5%).

3.2.3. A vizsgált szaporítóanyag kiinduló növényállományának gazdasági jelentőségét számszerűsíthető, mérhető, illetve bonitálható tulajdonságok és teljesítmények $p^*=5\%$ tévedési szintű statisztikai értékelésével és ökonómiai vonzataik összevont értékelésével (előnyök-hátrányok kimutatása) kell megállapítani.

3.3. Elismerési követelmények

3.3.1. A vizsgált szaporítóanyag kiinduló növényállománya feleljen meg az erdőgazdálkodás és a faipar igényeinek és termesztése legyen gazdaságos. Az előnyöket és hátrányokat összehatásukban kell mérlegelni. A csupán egy jellemző tulajdonságban kiemelkedő növényanyagnak a többi tulajdonságára nézve legalább átlagosnak kell lennie.

3.3.2. Azoknál a kiinduló növényanyagoknál, amelyeket nem elsősorban gazdasági hasznuk miatt kívánnak elfogadtatni, a nem anyagi jellegű szolgáltatás (védőhatás, esztétikai érték, génmegőrzés, természetes populációk, génkészletek fenntartása stb.) minősége a döntő. Hozamuk, faminőségük legalább átlagos legyen.

3.3.3. A gazdasági értéket meghatározó főbb tulajdonságok:

3.3.3.1. Mennyiségi (tömeg) hozamok:

- a) területegységre vonatkoztatott fatérfogat,
- b) biomassa.

3.3.3.2. Minőséget meghatározó tulajdonságok:

- a) egyenes, hengeres, koronán átfutó törzs,
- b) fahibáktól mentes törzsfelépítés,
- c) elsődleges erdei választékok jó kihozatala,
- d) faanyag minősége, jó felhasználhatósága,
- e) nemesnyár, fűz esetében a teherviselő szerkezetekre alkalmas faanyagminőség bizonyítására „I-214” minőségi mutatóit elérő műszaki jellemzők,
- f) akác, fenyő és egyéb alapfajú fajtáknál legalább az alapfaj átlagos műszaki jellemzői,
- g) egyéb beltartalmi jellemző esetén a célnak megfelelő tulajdonság és az alapfaj hasonló mutatója közti szignifikáns különbség,
- h) méhlegelőt javító növények esetében a virágzási időtartam hossza, a virágzási időnyitást bővítő jelleg (korai-kései), valamint a virágtömeg, cukorérték, nektárkiválasztó képesség.

3.3.3.3. Ökológiai tűrőképesség:

- a) az alapfajra jellemző élőhely termőhelyi szélsőségeivel szemben mutatott tolerancia,
- b) időjárási szélsőségekkel szembeni ellenállóképesség, tűrőképesség, tolerancia,
- c) nyárok: fagy, vihar, széltörés, szárazság,
- d) akác: fagy, szárazság,
- e) fenyők: hőtörés, hónyomás, ónos eső, vihar, szárazság.

3.3.3.4. Termőhelyi ajánlás:

⁷⁸ A 3. számú melléklet 3.1. alpont nyitó szövegrésze a 70/2013. (VII. 31.) VM rendelet 30. § d) pontjával megállapított szöveg.

3.3.3.4. Termőhelyi ajánlás:

- a) a vizsgált szaporítóanyag kiinduló növényanyaga arra a termőhelytípus-csoportra ajánlható, ahol a kísérletek alapján a vizsgált növényanyagokkal kialakult rangsorában elfoglalt helyzete alkalmasságát bizonyítja,
- b) meg kell adni azokat a termőhelytípus-csoportokat, ahol a teljesítmény kiemelkedő,
- c) több kísérlet együttes elemzésével meg kell adni a növényanyag számára jelentős termőhelytípus-csoportok átlagában a sorrend és a relatív hozamok változását.

3.3.3.5. Erdővédelmi jellemzők:

- a) az alapfajra jellemző, kiemelt kórokozókval és károsítókkal szembeni tolerancia vagy rezisztencia,
- b) jó vadkártűrő képesség,
- c) környezeti ártalmakkal szembeni ellenállóképesség.

3.3.3.6. A termesztés és felhasználás főbb szempontjai:

- a) könnyű és gazdaságos szaporíthatóság generatív vagy vegetatív úton,
- b) klónozott kiinduló anyagok esetében jó gyökeresedő képesség és üzemi szinten is gazdaságos szaporítási módszer,
- c) magtermesztő ültetvényeknél bő és rendszeres magtermés, alacsony léha mag tartalom, jó tiszta mag kihozatal, csírázóképeség és csírázási erély,
- d) jó szaporítóanyag megnevelhetőség és kiültetéskor magas megmaradási arány,
- e) lágyszárúakat legyőző gyors fiatalkori növekedés,
- f) kedvező erdőművelési tulajdonságok (például könnyű nyeshetőség),
- g) a fakitermelés gépesíthetősége szempontjából kedvező tulajdonságok,
- h) a faanyag felhasználására vonatkozó faipari szabványok előírásai alapján fűrész-, lemez-, forgácslapipari célra, teherviselő szerkezetek, bútor stb. készítésére, papír- és cellulózzgyártásra, egyéb vegyi, biológiai és mechanikus feldolgozásra való alkalmasság.

4.⁷⁹ A vizsgált szaporítóanyag kibocsátására alkalmas kiinduló növényanyag elfogadásának feltételei

A NÉBIH a kiinduló növényanyagot elismeri és regisztrálja, ha

- a) mint meghatározott genetikai tartalmat hordozó élő anyag az általános követelményeknek megfelel, azonosítható,
- b) mint az erdészet termelőeszköze a termesztés ökonómiai céljainak megfelel,
- c) szaporítóanyagának széles körű használatától az erdők élőfakészletének növelése, a kikerülő faanyag minőségének javítása, illetve környezetre gyakorolt jótékony hatásának megőrzése kellő biztonsággal elvárható, vagy előre jelezhető.

4. számú melléklet a 110/2003. (X. 21.) FVM rendelethez

A vizsgált szaporítóanyag elismerése céljára beállított összehasonlító vizsgálatok követelményei

1. A kísérletezés általános követelményei

1.1. Az összehasonlító vizsgálatokat, kísérleteket úgy kell megtervezni, kivitelezni, kezelni, felvételezni, értékelni és a nyert eredményeket értelmezni, hogy a kísérletbe vont kezelések (származások, utódnemzedékek, klónok, fajták stb.) egymás között és az alkalmazott kontrollal (standard, összehasonlító fajták) egybevetve tárgyilagosan összehasonlíthatók legyenek.

1.2. Az örökletes tulajdonságok becslését és a megadott viszonyítási alapra (kontrollkezelésként használt standard fajta, kísérleti átlag) vonatkoztatott relatív teljesítmény megállapítását

- a) vegetatív szaporítású klón, klóncsoport és klónkeverék esetében a kiinduló töegyed genotípusának változatlan megsokszorozásával (klónozás) nyert szaporulatának többfokozatú klónkísérletekben való vizsgálatával,
- b) generatív szaporítású magtermő klónösszeállítások esetében a törzsfajta-klónok klón- és az ivaros úton nyert utódok (családok) utódvizsgálatával,
- c) a generatív szaporítású magtermő magonc-összeállítások és „kiválasztott” kategóriájú szaporítóanyagot kibocsátó állományok esetén a kiinduló populációt alkotó egyedek fenotípusának értékelésével, illetve a kedvező fenotípusú egyedek gyakoriságának és teljesítményének az utódnemzedékben való mérésével kell végezni.

1.3. A fajták gazdasági jelentőséget meghatározó tulajdonságait, többlethozamát vagy értékét igazoló kísérleteket úgy kell beállítani, hogy a vizsgált tulajdonságok, illetve teljesítmények statisztikailag értékelhetők, és a kísérleti hiba kimutatható legyen.

⁷⁹ A 3. számú melléklet 4. alpontja a 70/2013. (VII. 31.) VM rendelet 30. § d) pontja szerint módosított szöveg.

A statisztikai értékelést $p^* = 5\%$ -os tévedési szinten
(valószínűségi szinten) kell elvégezni.

1.4. A kötelező fajtakritériumok (megkülönböztethetőség, egyneműség, állandóság) vizsgálatát célzó morfológiai, illetve élettani kísérletek klóngyűjteményekben is elvégezhetők.

1.5. A kísérlet

a) típusa (klón- vagy utódvizsgálat, információs/előzetes-kiválasztó/fajtaösszehasonlító üzemi/termesztéstechnológiai kísérlet), és
b) elrendezése, ismétlés-, kezelés- és egyed/parcella mutatói
legyenek összhangban egymással és a nemesítés folyamatában elfoglalt helyzet meghatározta kísérleti céllal.

1.6. Minden kísérletben kötelező elhelyezni a fajta szerinti standard fajtát. Emellett – szükség szerint – szerepelni kell olyan összehasonlító fajtának vagy fajnak is, amelyhez a fajtát a nemesítő hasonlítani kívánja, illetve amelyek segítségével a vizsgált fajta megkülönböztethetőségét meg lehet állapítani. Azoknál a fajoknál, ahol nincs standard fajta, az államilag elismert fajtát, ha ez sem áll rendelkezésre, valamely ismert származású (OECD szabályok szerint származásigazolt) szaporítóanyagot kell felhasználni a kísérlet kontrollkezeléseként.

1.7. A kísérletek öleljék fel a fajta alapfaja számára jelentősnek ítélt termőhelytípus-csoportok minél szélesebb körét. A speciális termőhelyre szánt fajtáknál a kísérletek súlypontja az adott speciális körülményre essen. A fajtákat a részükre legfontosabb erdőgazdasági tájakban, az ott leggyakoribb termőhelytípusokon kell kipróbálni. A kísérleti területen részletes termőhelyfeltárást kell végezni.

1.8.⁸⁰ A kísérleteket az 5. pont szerint nyilván kell tartani. Létesítésüket a kivitel évében be kell jelenteni a NÉBIH-nek.

2. A kísérlet típusok

2.1. Egy kísérlet egyértelműen jellemező három ismérv:

2.1.1. Az alkalmazott vizsgálati módszer:

- a) klónvizsgálat,
- b) utódvizsgálat,
- c) származásvizsgálat.

2.1.2. A nemesítés rendszerében elfoglalt helyzet:

- a) előzetes-kiválasztó,
- b) fajtaösszehasonlító,
- c) üzemi/termesztéstechnológiai kísérlet.

2.1.3. A kísérlettechnikai kivitel (tényezők száma, elrendezés, ezen belül kezelésszám, ismétlésszám, egyed/parcella).

2.2. Az alkalmazott vizsgálati módszer szerinti kísérlet típusok

2.2.1. A klónvizsgálat

A gyakorlatban is vegetatív úton szaporított fajták esetében kell alkalmazni. Indokolt kivételt képez a magtermő klónösszeállítások, magtermesztő ültetvények nemesítési rendszerében a törzsfaj-klónok előszelekciója habitus és magtermesztési érték alapján. A klónvizsgálattal az eredeti kiinduló egyed természetű értékét közvetlenül el lehet bírálni, mert a klónszaporulatokban a genotípus változatlan és azonos marad.

A nemesítés során többfokozatú klónkísérletekben egyre szigorodó követelményszintű pozitív szelekciót kell alkalmazni.

2.2.2. Az utódvizsgálat

Meghatározott egyedek bírálatát jelenti, ivaros úton keletkezett utódaik összehasonlítása alapján. A vizsgált kérdés az, hogy a kedvező fenotípus alapján kiválasztott egyed generatív úton (magról) szaporítva milyen mértékben örökíti át tulajdonságait az utódnemzedékben.

Utódvizsgálattal a generatív szaporítású fajtákat kell értékelni. Magtermő klónösszeállítás, magtermesztő ültetvény esetében az utódvizsgálatot törzsfaj-klónként külön-külön el kell végezni. Magtermő magonc-összeállításnál a törzsfánkénti „családokat” elkülönítve és azonosíthatóan kell vizsgálni és negatív szelekciót (genetikai gyérítést) kell alkalmazni.

2.2.3. A származásvizsgálat

Módszerében és elveiben megegyezik az utódvizsgálattal. Az alapvető különbség, hogy nem egy-egy konkrét egyed, hanem egyedek csoportjának (populációjának, illetve a populációból vett mintának) generatív úton nyert utódaikat hasonlítjuk össze. Az egyedcsoportot az adott származás (a szóban forgó faj helyi populációja) mintájának tekintjük, ezért az egyedek utódaikat a származáson belül nem kezeljük elkülönítetten. A származásvizsgálat célja a faj elterjedésén belüli genetikai és környezeti variáció kutatása, a természetű

⁸⁰ A 4. számú melléklet 1.8. alpontja a 70/2013. (VII. 31.) VM rendelet 30. § i) pontja szerint módosított szöveg.

céloknak leginkább megfelelő származások kiválasztása. A származásvizsgálat a magtermelő állományok (helyi populációk, származások) összehasonlításánál alapvető jelentőségű.

2.3. A nemesítési rendszerben elfoglalt helyzet szerinti kísérlet típusok

Az egyes fajokra ki kell dolgozni a nemesítés rendszerét. A kísérleteknek meghatározott helyet kell elfoglalni a rendszerben. Típusuk megválasztása, elrendezésük, kivitelezésük módja legyen összhangban a nemesítési-fajtavizsgálati sémákkal.

2.3.1. Korai értékelés (fiatalkori tesztelés)

Célja: nagytömegű nemesítői alapanyag (származások, klónok, utódnemzedékek) előzetes, gyors tesztelése

- a) kórtani rezisztencia, tolerancia,
- b) növekedési ritmus,
- c) beltartalmi érték,
- d) fiziológia, fenológia, morfológia,
- e) abiotikus stresszekkel szembeni tűrőképesség,
- f) elszaporíthatóság (például gyökeresedési hajlam),
- g) megkülönböztethetőség, egyneműség, állandóság

szempontjából.

Helye: laboratórium, üvegház, tenyészkert, csemetekert.

Módszer: a vizsgálati cél szerint, nemesítői programban meghatározottan, 1–5 évi vizsgálat. Teljes véletlen vagy véletlen blokk elrendezés.

2.3.2. Előzetes kiválasztó (információs, regiszter, első fokú klón, kisparcellás) kísérletek

2.3.2.1. Vegetatív szaporítású fajták klónvizsgálata

Célja: nagyszámú ismeretlen tulajdonságú klón első szelekciója, az ígéretesek kiemelése

- a) mortalitás,
- b) fiatalkori növekedési erély,
- c) növekedési ritmus,
- d) habitus, törzsalak, finomágúság,
- e) kórtani tolerancia

alapján.

Helye: az alapfaj számára megfelelő termőhelytípusokon, optimális és egyöntetű ökológiai viszonyok között 3–5 helyen.

Módszer: sok, esetleg 100 feletti klónszám, 6 ismétlés 1–4–8 egyed/parcella, az inkomplett blokkelrendezés valamely típusa (például négyzetes rács). 40 alatti klónszám esetében véletlen teljes blokkelrendezés is lehetséges. Rövid vizsgálati idő:

- a) nyár-fűz 8–12 év,
- b) akác 10–12 év,
- c) egyéb lomb, fenyő 10–15 év.

2.3.2.2. Magtermő klónösszeállításokhoz szelektált törzsfák

2.3.2.2.1. Klónvizsgálata

Célja: magtermesztési érték meghatározása, fenológiai és morfológiai vizsgálatok, szelekció habitus alapján, kórtani megfigyelések, megkülönböztethetőség.

Helye: Klóngyűjtemény.

Módszer: sok, legtöbbször 100 feletti törzsfák-klón 1–2 ismétlésben, 3–5 egyed.

2.3.2.2.2. Utódvizsgálata

Célja: törzsfák genetikai értékének bírálata, magonc utódaik vizsgálatával.

Helye: a fajtának megfelelő termőhelytípusokon, 3–5 helyen, egyenletes ökológiai feltételek között.

Módszer: sok utódnemzedék, 4–6 ismétlés, 10...100 egyedszám parcellánként (a kezelésszám és elrendezés függvényében). Véletlen teljes blokk, osztott parcellás, inkomplett blokkelrendezés. Közép- és hosszú távú értékelés.

3. A kísérlet típusok megválasztása

3.1. Egy meghatározott kísérleti cél elérésére több kísérleti elrendezés is alkalmas lehet. A szabatos értékelhetőség, a célszerűség szakmai minimumkövetelményei az alábbiakban határozhatók meg.

3.2. A kísérleteknek három követelménynek kell megfelelni:

3.2.1. Általában

a) feleljenek meg a vizsgált növényanyag genetikai jellegének (például klónfajta többfokozatú klónkísérletekben, magtermesztő ültetvény törzsfák oltványait klón- és utódvizsgálatokban kell értékelni),

b) legyenek összhangban a nemesítés folyamatában elfoglalt helyzetükkel (más-más a követelmény az előzetes kiválasztó – fajtaösszehasonlító – üzemi/termesztéstechnológiai kísérletekkel szemben).

3.2.2. Egy-egy adott kísérlet során a kísérlettechnikai kivitel jellemzőinek (ismétlésszám, kezelésszám, egyed/parcella) és az

alkalmazott kísérleti kontroll kezeléseknek meg kell felelni a rájuk vonatkozó, az előzőkben részletezett követelményeknek és statisztikailag igazolható összehasonlítást kell lehetővé tenniük.

3.2.3. E három alapelv betartása mellett a kísérleti típus

- a) a kibocsátásra tervezett szaporítóanyag kategóriája, és
- b) a vizsgálatba vont növényanyag (fajta, fajtaértékű szaporítóanyag-forrás) genetikai jellege (a kialakításában részt vevő genotípusok száma és a részvétel módja) figyelembevételével kell megválasztani.

3.2.4. Biztosítani kell a nemesítés folyamatában egymásra épülő kísérleti szintek (fokozatok) logikai sorrendjét.

4. A kísérlet megtervezésének menete

4.1. Az erdészeti fajtakísérletek döntő többsége terepi kísérlet. A létesítőnek messzemenően figyelembe kell vennie a termőhelyi adottságokat, és ezt a kísérlet térbeli rendjének kialakításakor érvényesítenie kell. A terepviszonyok, ökológiai tényezők figyelmen kívül hagyásával létesített kísérletet – helyesen megválasztott vizsgálati módszer és elrendezésmód esetén is – értékelhetetlennek kell tekinteni, mert a termőhelyi hatások elfedik vagy eltorzítják a tényleges kezeléskülönbségeket.

4.2. Az előkészítő munka

4.2.1. A rész követelményei alapján ki kell választani az elrendezésmódot.

4.2.2. Az elrendezésmód követelményeivel összhangban meg kell határozni:

- a) a kísérlet kezelésszámát, ami a vizsgált kezelések (fajták) és a kísérlet kontroll kezeléseként beállított standard és összehasonlító fajták (klónok, származások stb.) számának összege,
- b) az ismétlések számát (üzemi kísérletben legalább 3, egyéb típusban legalább 4),
- c) a parcellánkénti egyedszámot,
- d) az ültetési hálózatot (növényteret).

4.2.3. A növényteret megválasztásánál figyelembe kell venni a fafaj, illetve -fajta sajátosságait, a termesztési célt és a termőhelyi viszonyokat. Általában az adott termőhelyen bevált közepes növényteret kell alkalmazni. A hálózati kísérletek kivételével egy kísérleten belül a növényteret azonosnak kell lennie minden kezelésre nézve.

4.2.4. A növényteret, a kezelést, ismétlést és a parcellánkénti egyedszám alapján ki kell számítani a kísérlet területszükségletét.

4.2.5. Az erdőtervek, illetve helyi ismeretek alapján előzetesen ki kell választani azokat az erdő-, illetve földrészleteket, amelyek termőhelyük és területnagyságuk alapján kísérleti terület céljára alkalmasnak ítélik.

4.3. A helyszín megválasztása

4.3.1. Az előzetesen megválasztott területek alkalmasságáról a helyszínen kell meggyőződni.

4.3.2. Termőhelyfeltárást kell végezni talajmintavétellel, termőhelytípus (genetikai talajtípus) térkép és a szakismeretek alapján.

4.3.3. A kísérleti területről méretarányos vázlatot kell készíteni, amelyen fel kell tüntetni a fatermőképességet befolyásoló tényezők területi elhelyezkedését, a szintvonalakat (ártér és lejtős területek) és a lejtésirányt.

4.3.4. Olyan területet kell kiválasztani, ahol

- a) a terület nagysága elegendő,
- b) a termőhelytípus-csoport az adott faj számára megfelelő,
- c) a termőhelyi viszonyok közel egyenletesek vagy egy irányban változnak (lejtő, ártéri fekvés),
- d) a fatermőképességbeni különbségek előzetes kiválasztó kísérlet esetén egy, egyéb kísérlet esetén két termőhelyi osztálynál nem nagyobbak.

4.4. A kísérleti terv véglegesítése, a térbeli rend kialakítása

4.4.1. Ha a kiválasztott terület megfelel a követelményeknek, a kísérleti tervet véglegesíteni lehet.

4.4.2. A kísérlet alakját a termőhelyi egyenetlenségek hibahatásának mérséklése érdekében lehetőleg négyzet vagy téglalap formájúra kell kialakítani.

4.4.3. A parcellák alakja – egy kísérleten belül egységesen – négyzet, téglalap, sáv alakú vagy soros lehet. Az 1:3 oldalarányú, téglalap alakú parcella a kedvező, mert ez a forma csökkenti leginkább a terep inhomogenitásának hatását, hátránya viszont, hogy a két oldal arányának növekedésével – azonos egyed/parcellaszám mellett – nő a szélső szegélysorokba kerülő, szomszédhatásnak kitett fák száma.

4.4.4. A kísérlet alakja egyes elrendezésekben (például latin négyzet) kötött, másokban (például véletlen teljes blokk) rugalmasabban alakítható. Kötött elrendezésű kísérletet csak homogén termőhelyen szabad létesíteni.

4.4.5. A gyakorlatban a termőhely domborzati és ökológiai viszonyai többé-kevésbé egyenetlenek, változóak. A kísérlet térbeli rendjét az adott területről nyert információk szerint az alábbi „kettős irányelv” szerint kell kialakítani:

- a) a blokkon – véletlen teljes blokkelrendezésnél az ismétléseken – belül közel azonos feltételeket kell biztosítani,
- b) a blokkok (ismétlések) parcelláin a kezeléseket véletlenszerű sorrendben kell elhelyezni.

4.4.6. Egy irányban egyenetlenül változó termőhely esetén az ismétléseket úgy kell elhelyezni a terepen, hogy a változás hatása

valamennyi parcellát azonos mértékben érintse. A blokkokon (ismétléseken) belül a parcellákat úgy kell kialakítani, hogy hosszabbik oldaluk a változás irányába essen.

4.4.7. A termőhelyi tényezők figyelembevételével megtervezett blokkok és ismétlések parcelláin a kezeléseket véletlenszerű sorrendben kell elhelyezni.

5. A kísérletek nyilvántartása

5.1. Az erdészeti kísérletek – néhány különleges esettől eltekintve – hosszú, gyakran több évtizedes időtartamúak. A kísérletek adatait erre tekintettel az alábbi szempontok szerint időtállóan rögzíteni szükséges.

5.2. Minden kísérletről részletes kísérleti leírást kell készíteni, amely magában foglalja:

- a) a területi azonosító adatokat (községhatár, tag erdőrész, helyrajzi szám),
 - b) a létesítés időpontját,
 - c) a kísérlet létesítőjét és kezelőjét,
 - d) a nemesítés rendszerében elfoglalt helyet és kísérleti célt,
 - e) a kísérleti cél elérésére alkalmazott módszert és kísérleti típust,
 - f) a kezelések számát és felsorolását a kontroll megjelölésével,
 - g) az elrendezésmódot, az ismétlésszámot, a parcellánkénti egyedek számát, az erdősítési hálózatot,
 - h) a felhasznált szaporítóanyag korát, választékát és származását,
 - i) a termőhelyfeltárás adatait,
 - j) áttekintő (megközelítési) és üzemtervi térképvázlatot, továbbá a kísérlet alapvázlatát a kezelések feltüntetésével,
 - k) a tervezett erdőművelési beavatkozásokat,
 - l) a megfigyelés, adatfelvételezés módját, tervbe vett idejét és szempontjait,
 - m) minden olyan további lényeges tényezőt, amely a kísérlet értékelésében jelentős lehet.
- A leírás kivonatát a kísérlet bejelentő és nyilvántartó lapra értelemszerűen fel kell vezetni.

5.3. Minden nemesítő intézmény köteles az általa létesített kísérletekről a kísérleti leírásokat tartalmazó nyilvántartást vezetni.

5.4.⁸¹ Az erdészeti kísérletekről a NÉBIH országos nyilvántartást vezet. Szaporításra engedélyezés, illetve fajtaelismerés csak olyan kísérletek alapján történhet, amelyek a NÉBIH tudomására és nyilvántartásába kerültek, és a szakmai követelményeknek megfelelőnek bizonyultak.

5.5. A kísérletekről a kísérleti leírással és a kísérlet bejelentő és nyilvántartó lappal egyidejűleg kísérleti naplót kell vezetni. A kísérleti naplóba folyamatosan be kell jegyezni minden lényeges eseményt, tevékenységet, illetve erdőművelési beavatkozást.

5.6.⁸² Gondoskodni kell róla, hogy a kísérleteket az erdőtervbe is bejegyezzék. Célszerű a részletes kísérleti leírás egy példányát az illetékes megyei kormányhivatal erdészeti igazgatóságánál is elhelyezni, az erdőterv mellékleteként.

6. A kísérletek kivitelezése

6.1. A kísérlet létesítésekor azonos technológiát (talajelőkészítés, ültetés, növényvédelem stb.) kell alkalmazni a teljes kísérleti területen. Értelemszerűen a természetstechnológiai kísérletek, ahol a vizsgálat tárgya éppen a különböző technológiák hatása, ez alól indokolt kivételt képeznek.

6.2. A felhasznált szaporítóanyagokat a keveredés elkerülése érdekében festéssel, jeltáblával, elütő színű műanyag szalaggal jól elkülöníthetően már a csemetekertben meg kell jelölni.

6.3. A felhasznált szaporítóanyag legyen

- a) faj- és fajtaazonos,
- b) azonos szaporítási fokozatú,
- c) azonos korú és szaporítóanyag választékú (kivétel a klónkísérletbe vitt magonc kontrollt),
- d) ép, egészséges,
- e) egységes feltételek között megnevelt, valamint
- f) igazolt és azonosított származású.

Ezen feltételektől eltérni csak akkor indokolt, ha a kísérlet a szaporítóanyag-féleség/minőség különbözősége hatásának vizsgálatát célozza.

⁸¹ A 4. számú melléklet 5.4. alpontja a 70/2013. (VII. 31.) VM rendelet 30. § b) pontja szerint módosított szöveg.

⁸² A 4. számú melléklet 5.6. pontja a 19/2014. (III. 12.) VM rendelet 11. § c) pontja szerint módosított szöveg.

6.4. A kísérletet gondosan ki kell tűzni, határainak töréspontjait tartósan meg kell jelölni. Gondoskodni kell arról, hogy az ismétlések, blokkok, kezelések jól felismerhetőek és azonosíthatóak legyenek.

6.5. A kísérleteket legalább 2–3 sor (nyárok, fűz, általában a tág hálózatot kívánó fajok esetében) vagy a várható famagasság felének megfelelő szélességű védőszegéllyel kell körülvenni. A kísérletből megmaradt szaporítóanyagot célszerű azonosítható módon a szegélybe erdősíteni, mert így a faminőségi vagy faterméstani vizsgálatokhoz szükséges mintatorzsek a kísérlet megbontása nélkül kidönthetők.

6.6. A létesítéskor esetleg technikai okokból kimaradó fajták helyére a kísérleti kontrollt (standard fajtát) javasolt ismételtlen a kísérletbe vinni. Ez az értékelést nem zavarja, hanem növeli az összehasonlítási alap pontosságát, ugyanis több egyedből megbízhatóbb a középérték.

7. A kísérletek fenntartása

7.1. A kísérleti és kontroll kezelések valamennyi parcelláján azonos időben, módon és erővel kell végrehajtani valamennyi tevékenységet (ápolás, nyesés, növtérbővítés stb.). Kivételt képez, amikor a vizsgálat az eltérő termesztéstechnológiára is kiterjed. Ebben az esetben azonban az eltérő beavatkozásokat a kísérleti leírásban tervezettnél megfelelően oly módon kell végrehajtani, hogy az egyértelmű, statisztikailag értékelhető legyen.

7.2. Erdőművelési beavatkozásoknál (gyérintés, növtérbővítés) két megoldás lehetséges:

- a) egységesen kell eljárni minden kezelés (fajta) esetében,
- b) az egyes kezelések fejlődési állapotától (növedék, körlep stb.) meghatározottan a beavatkozás korábban, későbbben vagy eltérő erővel hajtható végre (ilyen helyzet származási kísérletekben adódhat).

7.3. A 7.1. és 7.2. pont szerinti erdőművelési beavatkozások tényét, időpontját, adatait (kikerülő egyedek fatérfogata, választékmegoszlása, darabszáma, technológiai jellemzők stb.) a kísérleti naplóban rögzíteni kell.

7.4. Az információs (előzetes kiválasztó) és fajtaösszehasonlító kísérleteknek optimális talajelőkészítési, telepítési, ápolási, védelmi stb. feltételeket kell biztosítani. Üzemi kísérletekben a szakszerű üzemi gyakorlatban elvárható ápolási szint szükséges.

7.5. A kísérleteket vadveszélyes helyen be kell keríteni.

8. A kísérletek felvételezése, adatközlés

8.1. Általános irányelvek

8.1.1. A kísérleteket folyamatosan meg kell figyelni, és el kell készíteni a kísérleti leírásban megtervezett felvételeket. A kísérleti naplóban rögzíteni kell a felvételezés idejét, módját, a tervezettől való esetleges eltérést, és a felvett adatokat a felvételi űrlapok csatolásával. Az adatokat folyamatosan ki kell értékelni, az eredményeket a kísérleti naplóba fel kell jegyezni.

8.1.2. A felvett adatok (tulajdonságok, teljesítmények, jellemzők) tegeyek lehetővé a fajta

- a) azonosítását, megkülönböztethetőségének igazolását,
- b) egyöntetűségének, állandósultságának bizonyítását,
- c) gazdaságilag jelentős tulajdonságai alapján előnyei, igényei megállapítását.

8.1.3.⁸³ A fajtánként súlypontosan kezelendő tulajdonságsoportokat (az alapfaj, a genetikai fajtajelleg stb. figyelembevételével), és a kísérletek értékelésénél alkalmazott biometriai módszereket a nemesítővel egyeztetve a NÉBIH határozza meg.

8.1.4.⁸⁴ Az adatokat a statisztikai értékelést segítő egységes űrlapon kell felvenni. Törekedni kell a helyszíni elektronikus adatrögzítés kialakítására, módszertani egyeztetés alapján a NÉBIH elektronikus adatrögzítő eszközön is fogad adatokat.

8.1.5. A rendszeres adatfelvételezés tegeye lehetővé egy-egy kísérlet szabatos matematikai-statisztikai értékelését, a benne lévő valamennyi kezelés összehasonlítását, a rangsor felállítását, továbbá egységes módszerével biztosítsa a kísérletek egymással való reális összehasonlíthatóságát is.

8.1.6. Fel kell venni a kísérlet adatait:

- a) az első vegetációs időszak végén (megmaradás, pótlásigény),
- b) az 5-tel osztható életkorokban,
- c) minden nevelővágás előtt,
- d) egészségi állapotban, növekedésben észlelt jelentős változás esetén,
- e) fajtabejelentéskor és helyszíni bírálatok előtt,
- f) a tervezett vágáskor fele időpontjában.

⁸³ A 4. számú melléklet 8.1.3. pontja a 19/2014. (III. 12.) VM rendelet 11. § d) pontja szerint módosított szöveg.

⁸⁴ A 4. számú melléklet 8.1.4. alpontja a 70/2013. (VII. 31.) VM rendelet 30. § b) pontja szerint módosított szöveg.

8.1.7.⁸⁵ A már minősített, de tartamkísérletekben továbbra is megfigyelt fajtákról való adatközlést a NÉBIH a fajtafenntartás időarányos teljesítése alapfeltételének tekinti és ismeri el.

8.1.8.⁸⁶ Meg kell szervezni a kísérleti adatok tárolásának számítógépes rendszerét. A rendszert a NÉBIH-hel egyeztetve célszerű kialakítani.

8.2. A fajtabélyegek és a DUS vizsgálatok

8.2.1. Készíteni kell a megkülönböztethetőség, mint kötelező fajtakritérium igazolására szolgáló (UPOV-módszer szerinti, fajtaoltalmi célú) és gyakorlati fajtaazonosításra alkalmas fajtaleírást is.

8.2.2. Az erdészeti fajok közül a nyárra, fűzre és lucfenyőre van kidolgozott UPOV módszertani útmutató. A fajtaleírás készítésekor ezt kell alkalmazni. Más fajok esetében ezek analógiájára egyszerűbb leírást kell készíteni.

8.2.3. Klóncsoportok, klónösszeállítások esetén a leírás klónonként is szükséges.

8.2.4. Magtermő klónösszeállításokban a megkülönböztethetőséget a klónokra kell értelmezni.

8.2.5. Szintetikus fajtáknál az egyneműséget a lényeges gazdasági jellemzőkre kell értelmezni, az egyes komponensek fenológiai és morfológiai különbözősége ez esetben természetes.

8.2.6. Az egyneműség és állandóság vizsgálatát a fajtakísérletek parcelláin álló egyedek és a csemetekerti szaporítások közvetlenül mérhető tulajdonságainak középértéke és szórása statisztikai vizsgálata alapján kell elvégezni.

8.2.7. Fokozatosan be kell vezetni a biokémiai vizsgálati eljárásokat (gél-elektroforézis, terpénanalízis, HPLC, RFLP, RAPD DNS stb.). A nemesnyár, fűz, akác és lucfenyő egyklónú és klóncsoport genetikai jellegű fajták, valamint a magtermő klónösszeállítások törzsfaklónjai ezzel az eljárással egyértelműen azonosíthatók.

8.3. Gazdasági értéket meghatározó tulajdonságok

8.3.1. A fajtánként súlypontosan vizsgálandó értékmérő tulajdonságokat meg kell határozni.

8.3.2. Közvetlenül mérhető adatok, fafajonként jellemzően:

- a) famagasság 4 m-ig 10 cm-es, felette 0,5 m-es pontossággal,
- b) évi magassági növekedés (cm),
- c) mellmagassági átmérő (két egymásra merőleges irányból való mérés átlaga, mm pontossággal); átmérő helyett megadható a mellmagassági terület is; 5 éves korig vagy 4 méter magasságig töátmérőt kell mérni,
- d) mért adatokból számított átlagos fatérfogat, területegységre vetített fatérfogat,
- e) körlap- és fatérfogat-növedék,
- f) a törzs és az ágak által bezárt szög, 5°-os osztályok szerint,
- g) finomágúság bonitált skála vagy az ág és a törzs átmérőjének aránya szerint,
- h) erdei faválasztékok kihozatala álló vagy döntött fákon végzett választékbecslés szerint,
- i) kérekszázalék, kitermelési apadék mért adatok alapján,
- j) szaporítóanyag tulajdonságok: mag-, dugványprodukción, csírázóképesség, megeredési százalék, megmaradási százalék, nevelési technológia iránti igényesség,
- k) különleges egyéb tulajdonságokat (például beltartalom, díszérték) felmutató fajta esetén a különleges igény kielégítésére jellemző mért vagy bonitált adatok,
- l) méhlegelőt javító fajtáknál:
 1. virágzási idő kezdete, vége, időtartama,
 2. cukorérték,
 3. korai és kései virágzás mértéke,
 4. nektárkiválasztó képesség,
- m) magtermesztő ültetvényeknél:
 1. a törzsfaklónok magtermesztési értéke,
 2. toboz-, (mag) termésmennyiség,
 3. kihozatal tiszta magban,
 4. ezermagtömeg,
 5. léha magok aránya,
 6. csírázóképesség, csírázási erély,
 7. magtermés egyenletessége, virágzásbiológia.

8.3.3. Beltartalmi értékek

8.3.3.1.⁸⁷ Bejelentéskor legalább fiatalkori faminőségi adatokkal kell rendelkezni. Nemesnyár, fűz és akác klónfajtáknál, valamint azon fajták esetében, amelyeket különleges faminőségi feltétel alapján terveznek a választékba illeszteni, a NÉBIH által kialakított metodikájú faminőségvizsgálat szükséges.

8.3.3.2. Vizsgálni kell:

- a) a testsűrűség (meghatározott nedvességtartalom mellett, g/cm³ vagy kg/m³),

⁸⁵ A 4. számú melléklet 8.1.7. alpontja a 70/2013. (VII. 31.) VM rendelet 30. § b) pontja szerint módosított szöveg.

⁸⁶ A 4. számú melléklet 8.1.8. alpontja a 70/2013. (VII. 31.) VM rendelet 30. § o) pontja szerint módosított szöveg.

⁸⁷ A 4. számú melléklet 8.3.3.1. alpontja a 70/2013. (VII. 31.) VM rendelet 30. § b) pontja szerint módosított szöveg.

- b) a rosthosszúság,
- c) a nyomó- és hajlítószilárdság, valamint
- d) az ütő-törő szilárdság értékét.

8.3.3.3. A vonatkozó faipari szabványok alapján meg kell határozni a fajta faanyagának javasolható vagy lehetséges felhasználási területét (például lemez-, fűrészipar, farostlemezipar, forgácslapgyártás).

8.3.4. Termőhelyi adatok

A kísérleti helyszínről részletes termőhelyi felvételt kell készíteni. A „Kísérleti leírás”-hoz csatolni kell a „T-lapot” és a talajvizsgálati jegyzőkönyvet. Éghajlati és időjárási tényezők esetén a legközelebbi meteorológiai állomás adatait kell figyelembe venni.

8.3.5. Erdővédelmi adatok

8.3.5.1. A fajta erdővédelmi jellemzőit az alapfaj számára kiemelten fontos abiotikus tényezőkkel szembeni tűrőképesség, valamint a kórokozók és károsítók megjelenésének (tüneteinek) gyakorisága és fokozatai számbavételével (bonitálásával) kell meghatározni.

8.3.5.2. Közölni kell a mért jellemzők abszolút és a kontrollkezelésekhez (standard fajtákhoz) viszonyított relatív gyakoriságát.

8.3.6. Termesztéstechnológiai adatok

8.3.6.1. Adatokat kell közölni a fajta termesztéstechnológia iránti igényességéről, a külterjes kezeléssel szembeni tűrőképességéről, a várható (előre jelezhető) erdőnevelési, erdőművelési tulajdonságairól, termesztésének/kitermelésének gépesíthetőségéről.

8.3.6.2. Az adatokat naturális formájukban (munkaóra/1000 db, gépóra/m², gépóra/ha stb.) kell a kísérleti naplóba feljegyezni.

5. számú melléklet a 110/2003. (X. 21.) FVM rendelethez

Erdészeti törzsültetvények létesítésének, minősítésének és fenntartásának szakmai követelményei

1. Magtermelő állományok

1.1. Az állományok minősítésének követelményei

1.1.1. Általános követelmények

1.1.1.1. Az állomány a hasonló korú és a hasonló ökológiai feltételek között tenyésző állományok átlagánál legalább egy, az erdészeti hasznosítás szempontjából lényeges tulajdonságban jobb legyen, a többi tulajdonság pedig legalább érje el a környező állományok átlagát.

1.1.1.2. A magtermelő állományok elsősorban a természetes előfordulásokból, ezek hiányában a helyi környezeti feltételekhez feltehetően alkalmazkodott állományok közül jelölendők ki.

1.1.1.3. Az állományok megfelelő távolságban legyenek az azonos faj rossz minőségű vagy a hibridizálódásra képes rokon fajok állományaitól.

1.1.1.4. A magtermelő egyedek száma elegendő legyen a beltenyészet elkerüléséhez. Fő állományalkotó fajok magtermelő állományainak területe csak kivételes esetben legyen 1 hektárnál, nem állományalkotó fajok esetében 0,5 hektárnál kisebb. Azonos fajú, közel azonos korú és minőségű erdőrészek tömbösíthetők.

1.1.1.5. Az állományok kora, fejlődési állapota olyan legyen, hogy a minősítés szempontjai világosan megállapíthatók és értékelhetők legyenek.

1.1.1.6. Az állományok legyenek mentesek a fajra jellemző kórokozó és károsító szervezetektől, mutassanak megfelelő ellenálló képességet az élőhelyükre jellemző kedvezőtlen ökológiai tényezőkkel szemben.

1.1.1.7. A morfológiai és a fenológiai tulajdonságaikra az adott fajra jellemző egyedi változatosság érvényesüljön. Nem kizáró ok például tölgyek esetében korán és későn fakadó változatok együttes előfordulása egy állományon belül.

1.1.1.8. A gyakorlati termesztésben el nem különített taxonok (például kocsánytalan tölgy: *Quercus petraea*, *Quercus polycarpa*, *Quercus dalechampii*), illetve olyan fajok esetében, ahol a vetőmag keveredésének lehetősége kizárt (például KTT-B), az együttes előfordulás megengedett. Az elegyesség kizáró ok, ha a vetőmag begyűjtése során a fajkeveredés veszélye fennáll (például KST-KTT-csertölgy).

1.1.1.9. A fatermesztés minőségi javításához szükséges tulajdonságaikban a származási körzeten belül a kijelölendő állományoknak kielégítően egységesnek kell lenniük.

1.1.1.10. Fatérfogat és tömeghozam szempontjából az állományok teljesítménye kedvezőbb legyen mint a hasonló korú és a hasonló ökológiai feltételek között tenyésző állományok átlaga.

1.1.1.11. Az alak, növekedési forma és habitus szempontjából különösen fontos a törzsegyenesség, a törzsátmérővel arányos finom és jól tisztuló ágrendszer, a villás és csavart egyedek kis gyakorisága.

1.1.1.12. Az állományok faminősége, az értékes erdei választékok kihozatala a hasonló korú és a hasonló ökológiai feltételek között tenyésző állományok átlagánál kedvezőbb legyen.

1.1.2. Fafajonkénti követelmények

1.1.2.1. Kocsányos tölgy (*Quercus robur*), kocsánytalan tölgy (*Quercus petraea*), vörös tölgy (*Quercus rubra*) és cser (*Quercus cerris*), valamint feketedió (*Juglans nigra*)

1.1.2.1.1. Az állományok fájának rendelkezniük kell az adott fajra jellemző tulajdonságokkal, faji bélyegekkel. A fajhibridek előfordulása csak kismértékben engedhető meg, a fajokon belüli alaki, fenológiai változatok, alfajok előfordulása azonban megengedett, egyes esetekben kívánatos (például szlavón tölgy, későnfakadó változatok) is lehet. Az állományokon belül az egyes tölgyfajok elegyedése nem megengedett.

1.1.2.1.2. Alapvető követelmény az állományokkal szemben, hogy a magtermő fák:

- a) egyenes törzsűek,
- b) finom ágszerkezetűek,
- c) csavarodásmentesek,
- d) villásodásra, fattyúhajtás képzésére kevésbé hajlamosak legyenek.

1.1.2.1.3. Az engedélyezés általános feltételei:

- a) legalább 3 ha területi kiterjedés,
- b) legalább 70 éves, cser, vörös tölgy és feketedió esetén 50 éves életkor.

1.1.2.2. Bükk (*Fagus sylvatica*) és gyertyán (*Carpinus betulus*)

1.1.2.2.1. Az állományoknak más állományokhoz viszonyítva elsősorban az egyenesség és finom ágszerkezet vonatkozásában kell kitűnniük. Nem engedélyezhető, hogy a fák több mint egyharmadánál erős villásodás, csavarodottság, rákos képződmények és gyertyán esetében túlzott bordásság forduljon elő.

1.1.2.2.2. Az engedélyezés általános feltételei:

- a) legalább 3 ha, gyertyán esetén 1 ha területi kiterjedés,
- b) legalább 70 éves életkor.

1.1.2.3. Akác (*Robinia pseudoacacia*)

1.1.2.3.1. Az állományoknak elsősorban törzsalak és egyenesség tekintetében kell más állományokhoz viszonyítva kitűnniük. Az erősen villásodó, illetve görbülő egyedek részaránya állományon belül nem lépheti túl az egyharmadot. Mivel maggyűjtés általában kb. 10 évente végezhető, ezért a kiváló genetikai értékű állományok (árboc akác) génmegőrzési céllal véghasználat után gyökérsarjról egyszer felújíthatók. A rossz genetikai értékű egyedek felújulását ilyenkor meg kell akadályozni.

1.1.2.3.2. Az engedélyezés általános feltételei:

- a) legalább 1 ha területi kiterjedés,
- b) legalább 15 éves életkor.

1.1.2.4. Hegyi juhar (*Acer pseudoplatanus*), magas kőris (*Fraxinus excelsior*), keskenylevelű kőris (*Fraxinus angustifolia*), kislevelű hárs (*Tilia cordata*) és ezüsthárs (*Tilia tomentosa*)

1.1.2.4.1. Az állományok fájának rendelkezniük kell az adott fajra jellemző tulajdonságokkal, faji bélyegekkel. A fajhibridek előfordulása csak kismértékben engedhető meg. Alapvető követelmény az állományokkal szemben, hogy a magtermő fák

- a) egyenes törzsűek,
- b) finom ágszerkezetűek,
- c) csavarodásmentesek,
- d) villásodásra, fattyúhajtás képzésére kevésbé hajlamosak legyenek.

1.1.2.4.2.⁸⁸ A maggyűjtés az állományok fokozatos, több évre elhúzódó, folyamatosan csak néhány fát érintő kitermelésével is megengedett. Az ilyen fakitermelést a NÉBIH-nek az erdőterület fekvése szerint illetékes területi szervével egyeztetni kell.

(3) Az engedélyezés általános feltételei:

- a) legalább 1 ha területi kiterjedés,
- b) legalább 40 éves életkor.

1.1.2.5. Mézgás éger (*Alnus glutinosa*), fehér nyár (*Populus alba*) és fekete nyár (*Populus nigra*)

1.1.2.5.1. Az állományoknak elsősorban fahozam, törzsalak, egyenesség és egészségi állapot tekintetében kell más állományokhoz viszonyítva kitűnniük. Fajhibridek előfordulása csak kismértékben engedhető meg.

1.1.2.5.2.⁸⁹ A maggyűjtés az állományok fokozatos, több évre elhúzódó, folyamatosan csak néhány fát érintő kitermelésével javasolt. A fakitermelést a NÉBIH-nek az erdőterület fekvése szerint illetékes területi szervével egyeztetni kell.

1.1.2.5.3. Az engedélyezés általános feltételei:

- a) legalább 0,5 ha területi kiterjedés,
- b) legalább 40 éves, nyáraknál 20 éves életkor.

1.1.2.6. Erdeifenyő (*Pinus sylvestris*) és feketefenyő (*Pinus nigra*)

1.1.2.6.1. Az állományoknak elsősorban a fahozam, egyenesség, finom ágszerkezet, jó minőségű faanyag, légszennyezéssel szembeni ellenállóképesség, szárazságtűrés és az egészségi állapot vonatkozásában kell más állományokhoz viszonyítva kitűnniük.

1.1.2.6.2. Az engedélyezés általános feltételei:

- a) legalább 3 ha területi kiterjedés,
- b) legalább 60 éves életkor.

1.1.2.7. Lucfenyő (*Picea abies*), jegenyefenyő (*Abies alba*), vörös fenő (*Larix decidua*), duglászfenyő (*Pseudotsuga menziesii*) és simafenyő (*Pinus strobus*)

⁸⁸ Az 5. számú melléklet 1.1.2.4.2. alpontja a 70/2013. (VII. 31.) VM rendelet 30. § i) pontja szerint módosított szöveg.

⁸⁹ Az 5. számú melléklet 1.1.2.5.2. alpontja a 70/2013. (VII. 31.) VM rendelet 30. § i) pontja szerint módosított szöveg.

1.1.2.7.1. Az állományok fájának rendelkezniük kell az adott fajra jellemző tulajdonságokkal, faji bélyegekkel. A fajokon belüli alaki, fenológiai változatok előfordulása megengedett, de törekedni kell az értékes származások, változatok (szudéta vörösfenyő, zöld duglász stb.) egynemű állományainak elkülönítésére.

1.1.2.7.2. Az állományoknak más állományokhoz viszonyítva elsősorban a fahozam, faminőség, finom ágszerkezet, a szárazságtűrés, az egészségi állapot, légszennyezéssel szembeni ellenállóképesség és törzsegyenesség (vörösfenyő – kardalakúság) tekintetében kell kitűnniük.

1.1.2.7.3. Az engedélyezés általános feltételei:

- a) legalább 1 ha területi kiterjedés,
- b) legalább 50 éves életkor.

1.2. Az állományok törzskönyvezésének menete

1.2.1. Kezdeményezés

1.2.1.1.⁹⁰ Törzskönyvezésre javaslatot tehet az erdő tulajdonosa (kezelője), az Erdészeti Tudományos Intézet, a Nyugat-Magyarországi Egyetem, az illetékes megyei kormányhivatal erdészeti igazgatósága, a nemzeti park igazgatóságok, valamint hivatalból a NÉBIH.

1.2.1.2.⁹¹ A törzskönyvezés kezdeményezője a kérelmét 1 példányban megküldi a NÉBIH részére a „Magtermelő állomány-törzslap” című nyomtatványon.

1.2.1.3.⁹² A NÉBIH, ha az állomány a bejelentőív adatai alapján az 1.1. rész szerinti követelményeknek megfelel, az állományt törzskönyvi előjegyzésbe veszi.

1.2.2. Helyszíni bizottsági minősítés

1.2.2.1.⁹³ A NÉBIH a beérkezett javaslat helyszíni elbírálására bírálóbizottságot kér fel.

1.2.2.2.⁹⁴ A bírálóbizottságba tagot jelöl az erdő tulajdonosa (kezelője), az Erdészeti Tudományos Intézet, az illetékes megyei kormányhivatal erdészeti igazgatósága, valamint a NÉBIH. Védett természeti területen a nemzeti park igazgatóságok is tagot küldhetnek.

1.2.2.3. A bírálóbizottság az állományokat helyszíneli, ellenőrzi határait és az üzemtervnek való megfelelést. Mintaterületet jelöl ki, és az egyedek bonitálásával megállapítja a minőségi jellemzőket. Az állomány fenotípusos minősítése a bírálóbizottság feladata.

1.2.2.4. A bírálóbizottság mérlegeli az 1.1. rész előírásainak való megfelelést, és összbemomása, valamint a mintaterületeken kapott adatok alapján javaslatot tesz az állomány törzsültetvénykénti elfogadására. Ehhez segédanyagként felhasználható a mintateres felvételtől készíthető számítógépes állományminősítés.

1.2.2.5. A bizottság szükség szerint javaslatot tesz az erdőművelési beavatkozások módjára, erélyére.

1.2.3. A helyszíni minősítés, bonitálás irányelvei

1.2.3.1. Az állomány átlagos minőségű helyén mintaterület jelölendő ki: rudas korú állományban: 40 x 25 m; termő korú állományban: 40 x 50 m.

1.2.3.2. A mintaterületen felvételre kerül a főfaj minden törzse törzsegyenesség, csavarodottság, koronaminőség és villásodás szerint. A felvétel során az egyes faegyedeket 5 minőségi osztályba kell besorolni:

1. Kiváló
2. Jó
3. Megfelelő
4. Kedvezőtlen
5. Igen kedvezőtlen

1.2.3.3. A faegyedek jellemzőit a következők szerint kell értékelni:

1.2.3.3.1. Törzsegyenesség

1. Egyenes, általában a koronán végigfutó, monopodiális törzsű fa
2. Még egyenes, de a koronában szétágazó törzsű fa
3. Átmeneti, kissé görbülő, illetve határozatlan
4. Jelentősen síkgörbe fa
5. Erősen térgörbe fa

1.2.3.3.2. Csavarodottság

1. Nem csavarodott
2. Alig csavarodott, 10 m-ig legfeljebb 90 °ig csavarodott
3. Csavarodott, 10 m-ig 90–180 °-kal
4. Erősen csavarodott, 10 m-ig max. 270 °-kal
5. Igen erősen csavarodott, 10 m-ig teljes kört fordul, azaz eléri a 360 °-ot

1.2.3.3.3. Koronanagyság és minőség:

⁹⁰ Az 5. számú melléklet 1.2.1.1. alpontja a 70/2013. (VII. 31.) VM rendelet 30. § b), p)–r) pontja szerint módosított szöveg.

⁹¹ Az 5. számú melléklet 1.2.1.2. alpontja a 70/2013. (VII. 31.) VM rendelet 30. § b) pontja szerint módosított szöveg.

⁹² Az 5. számú melléklet 1.2.1.3. alpontja a 70/2013. (VII. 31.) VM rendelet 30. § d) pontja szerint módosított szöveg.

⁹³ Az 5. számú melléklet 1.2.2.1. alpontja a 70/2013. (VII. 31.) VM rendelet 30. § d) pontja szerint módosított szöveg.

⁹⁴ Az 5. számú melléklet 1.2.2.2. alpontja a 70/2013. (VII. 31.) VM rendelet 30. § b), p) és r) pontja szerint módosított szöveg.

1. Igen nagy, szabályos
2. Nagy, elég szabályos
3. Átmeneti, közepes nagyságú
4. Kicsi, általában zászlós
5. Igen kicsi, többnyire nyomott

1.2.3.3.4. Villásodás

1. Nincs
2. Csak a koronában, a fmagasság felső harmadában
3. Csak a koronában, a fmagasság felső felében
4. A törzsben is villás
5. Többszörösen villás

1.2.3.4. A minőségi osztályozás lehetővé teszi az állományok matematikai statisztikai módszereken alapuló rangsorolását.

1.2.4. Az állományok minősítése

1.2.4.1. A fenotípusos minősítés után az állomány kizárólag a „Kiválasztott” kategóriába sorolható be.

1.2.4.2. A „Vizsgált” kategóriába sorolás feltétele, hogy a populáció fenotípusosan mutakozó kedvező tulajdonságainak öröklődése a 3. és 4. számú melléklet szerint nyerjen bizonyítást.

1.2.4.3.⁹⁵ A Bizottság javaslata alapján a NÉBIH a követelményeknek megfelelt állomány törzskönyvezi, illetve a követelményeknek meg nem felelő állományt törli a törzskönyvi előjegyzésből.

1.2.4.4.⁹⁶ A „Magtermelő állomány-törzslap” című nyomtatványt jóváhagyás után a NÉBIH köteles megküldeni:

- a) az erdő kezelője részére 1 példányban,
- b)⁹⁷ az illetékes megyei kormányhivatal erdészeti igazgatóságának 2 példányban,
- c)⁹⁸ védett természeti területek esetében vagy egyéb szükséges esetben a nemzeti park igazgatóság részére 1 példányban.

A törzskönyvet minden év december 31-ével naprakésszé kell tenni.

1.3. Ellenőrzési feladatok

1.3.1.⁹⁹ A magtermelő állományokat a NÉBIH időarányosan, de legalább 5 évente ellenőrzi, amelynek főbb szempontjai a következők:

- a) az állomány beazonosíthatóságának ellenőrzése (MÁ jelek a határon), az erdőtervi adatok naprakésszé tétele törzslapon,
- b) az egészségi állapot megítélése,
- c) a gyérítési mintaterületek közös kijelölése a gazdálkodóval,
- d) az állománykezelési teendők meghatározása, különös tekintettel a következő 5 évre.

1.3.2.¹⁰⁰ A magtermelő állományokban előírt erdőgazdálkodási feladatok teljesítésének ellenőrzését az illetékes megyei kormányhivatal erdészeti igazgatósága végzi szakmai felügyeleti jogkörében.

1.4. Állománykezelési irányelvek

1.4.1. A magtermelő állomány határát legalább a töréspontokon összelátható módon, jól látható MÁ betűvel kell megjelölni szemmagasságban.

1.4.2. A magfák négyoldali festékponttal, a kivágandók kacorral jelölendők meg a mintaterületen.

1.4.3. Az erdőművelési beavatkozásokat úgy kell végrehajtani, hogy a kedvezőtlen adottságú (beteg, alaki hibás stb.) fák a magtermelésből kiszoruljanak, a visszamaradó, jó fenotípusú egyedek magtermelési feltételei javuljanak.

1.4.4. Ahol lehetséges, törekedni kell a második koronaszint kialakítására, illetőleg megtartására, valamint a természetes kísérő és elegyfajok kímélésére.

1.4.5. Az állomány egészségi állapotának megóvása érdekében az előírt fakitermelést vegetációs időn kívül, kíméletes döntési és közelítési módszerek alkalmazásával kell elvégezni.

1.4.6. A földről gazdaságosan nem gyűjthető magok esetében megengedhető az ütemezett véghasználatlaltal végzett gyűjtés.

1.4.7. A mageredetű vagy egyszer sarjzatotott akácállományok génkészlete egy alkalommal megőrizhető gyökérsarjról való felújítással.

1.4.8.¹⁰¹ Az erdőgazdálkodó egyedi állománykezelési útmutató elkészítésével kutatási vagy oktatási intézményt, illetve szakértőt

⁹⁵ Az 5. számú melléklet 1.2.4.3. alpontja a 70/2013. (VII. 31.) VM rendelet 30. § b) pontja szerint módosított szöveg.

⁹⁶ Az 5. számú melléklet 1.2.4.4. alpont nyitó szövegrésze a 70/2013. (VII. 31.) VM rendelet 30. § b) és p) pontja szerint módosított szöveg.

⁹⁷ Az 5. számú melléklet 1.2.4.4. alpont b) alpontja a 70/2013. (VII. 31.) VM rendelet 30. § q) pontja szerint módosított szöveg.

⁹⁸ Az 5. számú melléklet 1.2.4.4. alpont c) alpontja a 70/2013. (VII. 31.) VM rendelet 30. § r) pontja szerint módosított szöveg.

⁹⁹ Az 5. számú melléklet 1.3.1. alpont nyitó szövegrésze a 70/2013. (VII. 31.) VM rendelet 30. § b) pontja szerint módosított szöveg.

¹⁰⁰ Az 5. számú melléklet 1.3.2. alpontja a 70/2013. (VII. 31.) VM rendelet 30. § q) pontja szerint módosított szöveg.

¹⁰¹ Az 5. számú melléklet 1.4.8. alpontja a 70/2013. (VII. 31.) VM rendelet 30. § i) és p) pontja, a 19/2014. (III. 12.) VM rendelet 11. § e) pontja szerint módosított szöveg.

megbízhat. Ennek 1-1 példányát „Törzslap”-hoz való csatolás céljából az illetékes megyei kormányhivatal erdészeti igazgatóságának és a NÉBIH-nek meg kell küldeni.

1.5. Az állományok törzstülszűrésének megszüntetése (törzskönyvből való törlés)

1.5.1. A törzskönyvezésre javaslatot tevők jogosultak a törzskönyvből való törlés kezdeményezésére is.

1.5.2. Kivételes esettől eltekintve, törlést csak az állomány egészségi állapotának súlyos megromlása vagy felújulása miatt lehet kezdeményezni.

1.5.3.¹⁰² A törzskönyvből való törlésről a NÉBIH dönt és arról értesíti az erdő kezelőjét, valamint védett természeti területen az Országos Környezetvédelmi és Természetvédelmi Főfelügyelőség területi felügyelőseit.

2. Magtermesztő ültetvények

2.1. Általános követelmények

2.1.1. A magtermesztő ültetvény a klónösszeállítás, illetve a magonc-összeállítás genetikai jellegek gyakorlati megvalósulása, ennek megfelelően kiemelt (fenotípus alapján végzett egyedszelekción átesett), illetve klón- és utódvizsgálattal ellenőrzött törzsfaklónokból, illetve törzsfamagoncokból kell létesíteni.

2.1.2. Fatermesztési (gazdasági) célú magtermesztő ültetvény létesítéshez csak „szuperelit” szaporítási fokozatú szaporítóanyag használható fel.

2.1.3.¹⁰³ A NÉBIH a 2.1.1. és 2.1.2. pontok szerinti előírásoktól eltekinthet, illetve a továbbiakban részletezett követelményszintet mérsékelheti, ha a magtermesztő ültetvény elsődleges célja valamely populáció genetikai készletének megőrzése, de az ültetvényt alkotó komponensek beazonosíthatóságától nem tekinthet el.

2.1.4. Az ültetvényben levő törzsfaklónok, illetve -családok száma biztosítani kell a szabad beporzással keletkezett utódnemzedék kellő genetikai sokszínűségét. Egy ültetvényben legkevesebb 30 klón, illetve család kell legyen. Kevesebb komponens egyedi mérlegelés esetén akkor lehetséges, ha a 4. és 5. számú melléklet szerinti összehasonlító vizsgálatok eredményei ezt indokolják. Szabadbeporzású magtermesztő ültetvény esetében azonban ez az érték 15-nél kevesebb nem lehet.

2.1.5. Az ültetvény létesíthető eltérő származásokból is, de az együttvirágzás biztosításának érdekében az eredeti termőhelyek ökológiai viszonyainak különbsége a napi középhőmérsékletek +5 °C feletti értékei hőösszegében kifejezve ($t-5 < 130$) max. 130 °C lehet.

2.1.6. Az ültetvényt azonos fajú állományoktól 200–500 m széles izolálósávnak kell elválasztania, az izolálósáv védőhatásától függően. Az izoláció akkor tekinthető megfelelőnek, ha a fő virágzási időszak alatt a helyi pollensűrűséghez viszonyított elkerülhetetlen külső pollen beszűrődés elhanyagolható mértékű.

2.1.7. Az önbeporzás lehető legkisebbre csökkentésének érdekében az azonos klónok vagy családok között legalább 25 m távolság szükséges.

2.1.8. A magtermesztő ültetvény helyének legmegfelelőbb a faj optimális igényénél némileg melegebb, kissé szárazabb, nem fagyúgós termőhely, amely mentes az erős szélhatástól, és ahol a kései fagyok gyakorisága alacsony. Az ültetvény ajánlott legkisebb területe 3 ha, legkisebb átmérője 150 m.

2.1.9. A térbeli rendet (a komponensek elrendezését) oly módon kell kialakítani, hogy az esetleges genetikai gyérlés végrehajtható legyen.

2.2. Genetikai jellegenkénti követelmények

2.2.1. A magonc magtermesztő ültetvényében nemesítési vagy génmegőrzési céllal kijelölt törzsfák utódnemzedékei helyezhetők el. Létesítése akkor indokolt, ha a javítani kívánt tulajdonság kimutatható örökölhetősége kicsi (minőségi bélyeg), és a faj szabad állásban korán termőre fordul, továbbá ha az oltás alany-nemes összeférhetetlenségi okból nem célszerű, illetve általában a nemesítés kezdeti szakaszában. A magot bő termés évében kell gyűjteni, és legalább az egyik szülő legyen ismert (anya).

2.2.2. Oltvány magtermesztő ültetvényben csak olyan klónok helyezhetők el, melyek esetében klón-, illetve utódvizsgálati adatok a termesztési érték becslésére rendelkezésre állnak, illetőleg az erre irányuló vizsgálatok folyamatban vannak.

2.3. Az ültetvények létesítése és minősítése

2.3.1. Magtermesztő ültetvény létesítése

2.3.1.1.¹⁰⁴ Magtermesztő ültetvény létesítésének szándékát a NÉBIH-nek előzetesen be kell jelenteni, és az erdészeti genetikai ismeretekkel rendelkező szakértő által készített, de legalább felülvizsgált (ez esetben ő a felelős tervező) kiviteli tervdokumentációt a NÉBIH-hel jóvá kell hagyatni.

2.3.1.2. A kiviteli tervnek tartalmazni kell:

a) az összeállítás nemesítési jellemzőit (a törzsfák származási helye, fenotipikus fölénye, klón- és utódvizsgálatok eredményei stb.),

b) a klónok vagy családok jegyzékét, mennyiségét és arányát,

c) az áttekintő helyszínrajzot és az ültetési vázrajzot (klóntérkép),

¹⁰² Az 5. számú melléklet 1.5.3. pontja a 183/2009. (XII. 30.) FVM rendelet 2. § (4) bekezdésével megállapított, a 70/2013. (VII. 31.) VM rendelet 30. § b) és p) pontja, a 132/2013. (XII. 23.) VM rendelet 12. §-a szerint módosított szöveg.

¹⁰³ Az 5. számú melléklet 2.1.3. alpontja a 70/2013. (VII. 31.) VM rendelet 30. § d) pontja szerint módosított szöveg.

¹⁰⁴ Az 5. számú melléklet 2.3.1.1. alpontja a 70/2013. (VII. 31.) VM rendelet 30. § i) és o) pontja szerint módosított szöveg.

d) a tervezett létesítési helyet, módszert, az izolációt,

e) az alkalmazott sor- és tőtávot, a létesítés technológiai adatait és költségvonzatait,

f) kiültetéskor csatolni kell a származási igazolványt és a növényegészségügyi állapot igazolását.

2.3.1.3. A kivitelezés során az összeállítás klónjait, magonc-összeállítás esetén „családjait” a jóváhagyott terv szerint kell telepíteni úgy, hogy minden egyes egyed azonosítható legyen.

2.3.1.4. Csak ismert eredetű, dokumentált, törzsfánként elkülönített szaporítóanyag használható fel (minden egyed címkével kell ellátni). Pótlás csak az ültetési vázrajz szerint végezhető. Előnyös a helyszínen végzett suhángba oltás vagy szemzés.

2.3.2. Törzskönyvi előjegyzés

Telepítés után az ültetvény műszaki átadásra kerül. Ha a létesítés megfelel a kiviteli tervdokumentációnak, a termőre fordulás időpontjáig az ültetvény törzskönyvi előjegyzésbe kerül, a kiviteli dokumentációval igazolt OECD kategóriában.

2.3.3. Törzskönyvezés és a törzskönyv vezetése

2.3.3.1.¹⁰⁵ Termőre fordulásakor az ültetvényt a NÉBIH minősíti, és ellenőrzi, hogy a klónösszetétel megfelel-e a kiviteli tervdokumentációnak, és kielégítő-e az izoláció. Jelentős eltérésnek számít az 5%-nál nagyobb számú, az összeállítástól eltérő klón.

2.3.3.2. Csak az a magtermesztő ültetvény minősíthető és törzskönyvezhető, továbbá vetőmagja akkor engedélyezhető az elismeréskor (fajta esetén) vagy törzskönyvi előjegyzéskor meghatározott OECD kategóriában forgalomba hozatalra, illetve felhasználásra, melynek klónösszetétele és klónaránya megfelel az elismeréskor meghatározottnak és minden egyes egyede azonosítható, valamint nemkívánatos idegen pollentől megfelelően izolált.

2.3.3.3. A magtermesztő ültetvények vetőmagja kiemelt vagy vizsgált OECD kategóriába minősíthető és elit szaporítási fokozatú lehet.

2.4. Magtermesztő ültetvények fenntartása

2.4.1. A klón-, illetve a magonc-összeállítás fenntartása

2.4.1.1. A klónösszeállítást (fajtát) alkotó törzsfaklónokat legalább 3–5 példányban klóngyűjteményben kell elhelyezni. A törzskönyvezést a klóngyűjteményben kell végezni.

2.4.1.2. Az oltógallyakat begyűjtéskor klónonként kötegelve elkülönítve kell tartani, egyértelműen meg kell jelölni, és származási igazolvánnyal kell ellátni.

2.4.1.3. Az oltványokat olyan mennyiségben és összetételben kell előállítani, hogy a fajta elismerésekor meghatározott klónösszetétel és klónarány (figyelembe véve a pótláshoz szükséges ésszerű mennyiséget is) az újonnan létesített ültetvényben reprodukálható legyen.

2.4.1.4. A magtermesztő ültetvényben a törzsszámsökkentést az összetevő törzsfaklónok vagy utódnemzedékek (családok) előzetes genetikai értékelése alapján oly módon kell végrehajtani, hogy az előállított vetőmag termesztési értéke javuljon.

2.4.1.5. A magonc-összeállítást vagy a kiinduló törzsfák vegetatív megőrzésével, vagy az utódnemzedékekben (családokban) szelektált egyedek klónozásával lehet fenntartani. Ez utóbbi esetben a magonc-összeállítás klónösszeállítással alakítható át.

2.4.2. Az ültetvénykezelés irányelvei

2.4.2.1. Ápolás: az ültetvényt megfelelő kultúr állapotban kell tartani, a fácskák fejlődésének, valamint a rágcsálók távol tartásának érdekében közvetlen környéküknek gyommentesnek kell lennie. Köztes művelés a fácskától 1 m-nél távolabb folytatható.

2.4.2.2. Termőfelület (koronaalakítás): cél a föltisztulás késleltetése, a magtermés gazdaságosan gyűjthető magasságban tartása. Ennek érdekében a korona szakszerű csonkolása, alakítása megengedett.

2.4.2.3. Műtrágyázás, termésfokozás, növényvédelem: a kezelés célja az általános kondíciójavítás, a virágzás és terméskötés fokozása, a virág- és a terméskárosítók elleni védelem. A kiviteli terv előírásai, illetve felelős tervező (szakértő) által jóváhagyott technológia szerint kell végezni.

2.4.2.4. Genetikai gyérítés: csak a felelős tervező (fajtafenntartó) által kijelölt egyedek távolíthatók el, a 4. és 5. számú melléklet szerinti összehasonlító vizsgálatok eredményei alapján.

2.5. Ellenőrzési feladatok

2.5.1.¹⁰⁶ A NÉBIH, illetve az illetékes megyei kormányhivatal növény- és talajvédelmi igazgatósága évente ellenőrzi az ültetvényeket, amelyek főbb szempontjai:

a) az egészségi állapot megítélése,

b) a törzsültetvénykénti alkalmasság és a kultúr állapot ellenőrzése, a kezelési teendők meghatározása, egyeztetése,

c) a várható termés becslése, valamint

d) a maggyűjtés ellenőrzése az OECD követelményrendszer szerint.

2.5.2.¹⁰⁷ A szakmai követelmények súlyos megsértése esetén a NÉBIH az ültetvényt zár alá helyezi.

2.6. Törzskönyvből való törlés

2.6.1.¹⁰⁸ Az ültetvényt a gazdálkodó a NÉBIH engedélye nélkül megszüntetheti, ha azt saját pénzügyi forrásából létesítette és

¹⁰⁵ Az 5. számú melléklet 2.3.3.1. alpontja a 70/2013. (VII. 31.) VM rendelet 30. § b) pontja szerint módosított szöveg.

¹⁰⁶ Az 5. számú melléklet 2.5.1. pontja a 70/2013. (VII. 31.) VM rendelet 30. § f) pontja szerint módosított szöveg.

¹⁰⁷ Az 5. számú melléklet 2.5.2. alpontja a 70/2013. (VII. 31.) VM rendelet 30. § b) pontja szerint módosított szöveg.

¹⁰⁸ Az 5. számú melléklet 2.6.1. alpontja a 70/2013. (VII. 31.) VM rendelet 30. § b) pontja, a 19/2014. (III. 12.) VM rendelet 11. § f) pontja szerint módosított szöveg.

2.6.1.¹⁰⁸ Az ültetvényt a gazdálkodó a NÉBIH engedélye nélkül megszüntetheti, ha azt saját pénzügyi forrásából létesítette és üzemeltette. Ez esetben a megszüntetést a NÉBIH-nek köteles bejelenteni. Amennyiben az ültetvény létesítése és üzemeltetése részben vagy egészben állami pénzből történt, az ültetvény megszüntetéséhez a NÉBIH előzetes engedélye szükséges. A döntés főbb szempontjai:

- a) az ország távlati szaporítóanyag igényének kielégítéséhez szükség van-e az ültetvényre,
- b) a mag begyűjtése gazdaságosan megoldható-e,
- c) az ültetvény egészségi állapota.

2.6.2.¹⁰⁹ A NÉBIH, illetve az illetékes megyei kormányhivatal növény- és talajvédelmi igazgatósága kezdeményezheti a továbbszaporításra a 2.6.1. pont alapján alkalmatlanná vált ültetvény törzskönyvből való törlését és felszámolását.

3. Anyatelepek

3.1. Általános követelmények

3.1.1. A klón, klóncsoport és klónkeverék genetikai fajtajellegek törzsültetvénykénti gyakorlati megjelenése az anyatelep. A vegetatív szaporítású fajták szaporítóanyagának előállításának az egymásból levezethető szaporítási fokozatok többlépcsős rendszerében kell megvalósulnia.

3.1.2. Anyatelep csak magasabb szaporítási fokozatú alapanyagból létesülhet, mint amit ki fog bocsátani.

3.1.3. Központi és üzemi anyatelep csak fémmzárolt, származási igazolvánnyal ellátott alapanyagból létesíthető.

3.1.4. Törzsanyletepet legalább egy, törzsszállományt 2–3 helyen kell létesíteni. Természeti katasztrófák következményeinek elkerülése érdekében a jelentősebb fajtákból (1 ha feletti országos összes üzemi anyatelep-felület) legalább két helyen kell központi anyatelepet létesíteni.

3.2. Genetikai jelleg szerinti követelmények

3.2.1. A klóncsoportot alkotó klónokat elkülönítve kell fenntartani és szaporítani, az erdősítési célra kiadott szaporítóanyagba a fajtaelismeréskor rögzített arányban kell kerülniük.

3.2.2. A klónkeverék esetében a vegetatív szaporítási ciklusok lehető legmagasabb száma három.

3.3. Az anyatelepek létesítése és minősítése

3.3.1.¹¹⁰ Törzsanyletepet, törzsszállományt és központi anyatelepet csak a NÉBIH engedélyével és a fajtafenntartó hozzájárulásával szabad létesíteni. Üzemi anyatelep létesítésének szándékát az a NÉBIH-nek be kell jelenteni, kérve a szükséges elit dugvány fémmzárolását.

3.3.2. Az anyatelepről egyszerűsített kiviteli dokumentációt kell benyújtani, a faj, a fajta, a darabszám, a sor- és tőtávolság, a művelési mód megadásával. Csatolni kell az áttekintő megvalósulási vázlatot, valamint a felhasznált növényanyag származási igazolványának adatait.

3.3.3.¹¹¹ A NÉBIH az új anyatelepet törzskönyvi előjegyzésbe veszi és egyedi azonosító kóddal látja el.

3.3.4.¹¹² A NÉBIH a minősítő szemlén – szükség szerint szakértő bevonásával – minősíti az anyatelepet, különös tekintettel a fajtaazonosságra és az egészségi állapotra, és a fajtatiszta, egészséges, megfelelő kultúrállapotban lévő anyatelepet törzskönyvezi.

3.4. Az anyatelep fenntartása

3.4.1. A klón, klóncsoport, klónkeverék fenntartása

3.4.1.1. Az elszaporítás alapját képező növényanyagot klóngyűjteményben (klónarchívumban) kell elhelyezni. A klóngyűjteményt fa alakú törzsszállományként és évenkénti visszavágással folyamatosan fiatalkori (juvenilis) állapotban tartott törzsanyletel formájában kell létesíteni és fenntartani.

3.4.1.2. A törzsanyletelet csak egy helyen és klónonként legalább 5–10 egyeddel, törzsszállományt 2–5 eltérő termőtájon elhelyezve klónonként és törzsszállományonként legalább 10 egyeddel kell létesíteni, és fenntartani.

3.4.1.3. A klóngyűjtemény célja a klónok megőrzése, a továbbszaporíthatóság fenntartása és ellenőrzése, a klón biológiai vágásérettségi korig való további megfigyelése, valamint szuperelit szaporítóanyag biztosítása központi anyatelep(ek) létesítéséhez.

3.4.1.4. A központi anyatelepen a szelekciós tevékenységet oly módon kell végezni, hogy a sérült, beteg, kedvezőtlen típusú egyedek a szaporításból kizárásra kerüljenek, az időszakonként esedékes felújítás törzsanyletelről vagy a törzsszállományból nyert „vizsgált” szaporítóanyaggal történjen.

3.4.1.5. Az anyatelepet akkor kell felújítani, ha egészségi állapotában, életképességében, szaporítóanyag-hozamában jelentős kedvezőtlen változás következik be. Nyár és fűz fajtájú törzsanyletel esetén a lecserélés 10 évenként ajánlott.

3.4.2. Az anyatelep kezelésének irányelvei

3.4.2.1. Az anyatelepeket az igénytől függetlenül minden évben le kell termelni.

¹⁰⁸ Az 5. számú melléklet 2.6.1. alpontja a 70/2013. (VII. 31.) VM rendelet 30. § b) pontja, a 19/2014. (III. 12.) VM rendelet 11. § f) pontja szerint módosított szöveg.

¹⁰⁹ Az 5. számú melléklet 2.6.2. pontja a 70/2013. (VII. 31.) VM rendelet 30. § f) pontja szerint módosított szöveg.

¹¹⁰ Az 5. számú melléklet 3.3.1. alpontja a 70/2013. (VII. 31.) VM rendelet 30. § b) és i) pontja szerint módosított szöveg.

¹¹¹ Az 5. számú melléklet 3.3.3. alpontja a 70/2013. (VII. 31.) VM rendelet 30. § d) pontja szerint módosított szöveg.

¹¹² Az 5. számú melléklet 3.3.4. alpontja a 70/2013. (VII. 31.) VM rendelet 30. § d) pontja szerint módosított szöveg.

110/2003. (X. 21.) FVM rendelet

az erdészeti szaporítóanyagokról

Hatályos: 2014.03.15-től

Lekérdezés ideje: 2014.04.29 (11:04)

3.4.2.2. Fajtatól függő ciklusban gondoskodni kell az anyatelepek lecseréléséről.

3.4.2.3. A technológiából származó sebzések miatt fokozott gondot kell fordítani a növényvédelemre.

3.5. Ellenőrzési feladatok

3.5.1.¹¹³ A NÉBIH, illetve az illetékes megyei kormányhivatal növény- és talajvédelmi igazgatósága évente a helyszínen ellenőrzi az anyatelep továbbszaporításra alkalmas voltát, a fajtaazonosság, a kultúrállapot, a növényegészségügyi helyzet, valamint a megtermelt szaporítóanyag hozama és életképessége alakulását.

3.5.2.¹¹⁴ A NÉBIH időközönként az egyes anyatelepek szaporítóanyaga összehasonlító kitermesztésével ellenőrzi a kibocsátott szaporítóanyag fajtatisztaságát, egyöntetűségét és életerejét.

3.6. Törzskönyvből való törlés

3.6.1.¹¹⁵ A klóngyűjtemény és a központi anyatelep megszüntetéséhez a NÉBIH előzetes engedélye szükséges.

3.6.2.¹¹⁶ Üzemi anyatelepet a gazdálkodó a NÉBIH előzetes engedélye nélkül is megszüntethet, de a NÉBIH tekintetében bejelentési kötelezettséggel tartozik. A továbbszaporításra alkalmatlan anyatelepet a NÉBIH törli a törzskönyvből.

6. számú melléklet a 110/2003. (X. 21.) FVM rendelethez

A)

Az 1. számú mellékletben felsorolt fajok vetőmag tételeivel szembeni követelmények

1. Az 1. számú mellékletben felsorolt fajok vetőmagtégeit csak akkor lehet forgalmazni, ha a magtétel eléri a 99%-os fajtisztasági szintet.

2. Az 1. pont rendelkezéseitől eltérően az 1. számú mellékletben felsorolt, közeli rokonságban álló fajok esetében – a mesterséges hibridek kivételével – fel kell tüntetni, ha a magtétel fajtisztasága nem éri el a 99%-ot.

B)

Az 1. számú mellékletben felsorolt fajok és mesterséges hibridek növényi részeivel szembeni követelmények

Az 1. számú mellékletben felsorolt fajok és mesterséges hibridek növényi részei elfogadható forgalmazhatósági minőséggel kell hogy rendelkezzenek. Az elfogadható forgalmazhatósági minőséget az általános tulajdonságokra, egészségre és megfelelő méretre határozzák meg. A Populus fajok esetében a C) részben meghatározott további előírásoknak is teljesülniük kell.

C)

A fásdugványokkal vagy csemetékkel szaporított Populus fajok külső minőségi szabványainak előírásai

1. Fásdugványok

1.1. A szárdugványok nem tekinthetők megfelelő forgalmazhatósági minőségűnek, ha az alábbi hiányosságok bármelyike fennáll:

a) hajtásrészük több mint két éves,

¹¹³ Az 5. számú melléklet 3.5.1. pontja a 70/2013. (VII. 31.) VM rendelet 30. § f) pontja szerint módosított szöveg.

¹¹⁴ Az 5. számú melléklet 3.5.2. alpontja a 70/2013. (VII. 31.) VM rendelet 30. § d) pontja szerint módosított szöveg.

¹¹⁵ Az 5. számú melléklet 3.6.1. alpontja a 70/2013. (VII. 31.) VM rendelet 30. § b) pontja szerint módosított szöveg.

¹¹⁶ Az 5. számú melléklet 3.6.2. alpontja a 70/2013. (VII. 31.) VM rendelet 30. § b) pontja szerint módosított szöveg.

- b) kettőnél kevesebb jól fejlett rügyük van,
- c) nekrózissal érintettek vagy károsító szervezetek károsításait mutatják,
- d) kiszáradás, túlhevülés, penészedés vagy rothadás jeleit mutatják.

1.2. A szárdugványok kötelező legkisebb méretei:

- a) legkisebb hossz: 20 cm,
- b) legkisebb felső átmérő:
EC 1. osztály: 8 mm,
EC 2 osztály: 10 mm.

2. Ültetési anyagok

2.1. Az ültetési anyagok nem tekinthetők megfelelő forgalmazhatósági minőségűnek, ha az alábbi hiányosságok bármelyike fennáll:

- a) hajtásrészük több, mint három éves,
- b) ötnél kevesebb jól fejlett rügyük van,
- c) nekrózissal érintettek vagy károsító szervezetek károsításait mutatják,
- d) kiszáradás, túlhevülés, penészedés vagy rothadás jeleit mutatják,
- e) metszési vágásokon kívüli sérüléseik vannak,
- f) több törzsük van,
- g) túlzott törzsgörbeségük van.

2.2. Az ültetési anyagok méretosztályai

Osztály	Legkisebb átmérő középen (mm)	Legkisebb magasság (m)
Nem Földközi-tengeri régiók		
N1	6	1,50
N2	15	3,00
Földközi-tengeri régiók		
S1	25	3,00
S2	30	4,00

D)

Az 1. számú mellékletben felsorolt fajok és mesterséges hibridek ültetési anyagával szembeni követelmények

Az ültetési anyag elfogadható forgalmazhatósági minőséggel rendelkezzen. Az elfogadható forgalmazhatósági minőséget az általános tulajdonságokra, egészségre, életképességre és fiziológiai minőségre való hivatkozással határozzák meg.

E)

A mediterrán éghajlatú régiók végső felhasználói számára forgalmazott ültetési anyagokkal szembeni követelmények

1. Az ültetési anyagot csak akkor lehet forgalmazni, ha az egyes tételek 95%-a elfogadható forgalmazhatósági minőségű.

2. Az ültetési anyag nem tekinthető megfelelő forgalmazhatósági minőségűnek, ha az alábbi hibák bármelyike fennáll:

- a) nem metszési vágásokból vagy kiemelésből származó sérülések,
- b) egy vezérhajtás kialakításnak potenciáljával rendelkező rügyek hiánya,
- c) több törzs,
- d) deformált gyökérrendszer,

110/2003. (X. 21.) FVM rendelet

az erdészeti szaporítóanyagokról

Hatályos: 2014.03.15-től

Lekérdezés ideje: 2014.04.29 (11:04)

- e) kiszáradás, túlhevülés, penészedés, rothadás vagy egyéb károsító szervezetek jelei,
f) a növények nem megfelelő gyökér-törzs aránnyal rendelkeznek.

3. Növények mérete

Faj	Legmagasabb kor (évek)	Legkisebb magasság (cm)	Legnagyobb magasság (cm)	Legkisebb gyökfő átmérő (mm)
Pinus halepensis	1	8	25	2
	2	12	40	3
Pinus leucodermis	1	8	25	2
	2	10	35	3
Pinus nigra	1	8	15	2
	2	10	20	3
Pinus pinaster	1	7	30	2
	2	15	45	3
Pinus pinea	1	10	30	3
	2	15	40	4
Quercus ilex	1	8	30	2
	2	15	50	3
Quercus suber	1	13	60	3

3. A konténer mérete, ahol használnak ilyen

Faj	A konténer legkisebb térfogata (cm ³)
Pinus pinaster	120
Egyéb fajok	200

F)

Tájékoztató külső tulajdonsági elvárások a „kereskedelemben szokásos minőség” körülhatárolására a 19. §-ban meghatározott esetekre

1. Vetőmagvak

A növényfaj neve	Lomblevelű fák			
	Tisztaság legalább		Csírázó, illetve életképesség legalább	
	1. oszt.	2. oszt.	1. oszt.	2. oszt.
	%	%	%	%
Acer pseudoplatanus hegyi juhar	90	85	80	50
Alnus glutinosa* mézgás éger	85	70	60	30
Carpinus betulus gyertyán	70	60	80	50
Cerasus (Prunus) avium madárcseresznye	97	95	95	80
Fagus sylvatica bükk	98	80	80	50
Fraxinus excelsior magas kőris	95	80	85	50

110/2003. (X. 21.) FVM rendelet

az erdészeti szaporítóanyagokról

Hatályos: 2014.03.15-től

Lekérdezés ideje: 2014.04.29 (11:04)

Fraxinus excelsior magas kőris	95	80	85	50
Fraxinus angustifolia ssp. pannonica magyar kőris	95	80	85	50
Juglans nigra feketedió	99	98	85	60
Populus alba* fehérnyár	95	80	90	70
Populus canescens* szürkenyár	95	80	90	70
Quercus cerris* cser	98	95	80	50
Quercus petraea* kocsánytalan tölgy	98	95	80	50
Quercus robur* kocsányos tölgy	98	95	90	60
Quercus rubra* vörös tölgy	98	97	80	60
Robinia pseudoacacia * fehér akác	98	90	80	60
Tilia cordata kislevelű hárs	95	85	85	60
Tilia tomentosa ezüst hárs	95	90	80	60

Tülevelű fák				
A növényfaj neve	Tisztaság legalább		Csírázó, illetve életképesség legalább	
	1. oszt.	2. oszt.	1. oszt.	2. oszt.
	%	%	%	%
Abies alba* jegenyefenyő	95	80	60	30
Larix decidua* vörösfenyő	95	75	50	20
Picea abies* lucfenyő	97	85	85	60
Picea sitchensis* szitkafenyő	97	85	85	60
Pinus sylvestris* erdeifenyő	99	90	95	70
Pinus nigra* feketefenyő	99	90	95	70
Pinus strobus* simafenyő	99	90	90	70
Pseudotsuga menziesii* duglászfenyő	95	80	85	40

Megjegyzés:

A *-gal jelölt fajok esetében a csírázóképeség a javasolt vizsgálat.

A mintavételre vonatkozóan az MSZ 7145 nemzeti szabványban leírtak, a magvizsgálat végzésére az MSZ 6354-2...MSZ 6354-7 nemzeti szabványsorozat előírásai az irányadók. A fel nem sorolt erdészeti fajok követelményeire az MSZ 13385-1 nemzeti szabvány az irányadó.

2. Ültetési anyagok

2.1. A tétel kereskedelemben szokásos, kifogástalan voltát méretbeni, egészségi állapotot jellemző és minőségi tulajdonságok, valamint a kora határozzák meg. A következő táblázat tartalmazza az egyes nemzetségekre és fajokra nézve mindazon fogyatékoságokat, amelyek az ültetési anyag kifogástalan és kereskedelemben szokásos voltát kizárják. Valamennyi követelményt az adott fajra, illetve fajtára, valamint az ültetési anyagnak erdősítésre való alkalmasságára tekintettel kell értékelni.

110/2003. (X. 21.) FVM rendelet

az erdészeti szaporítóanyagokról

Hatályos: 2014.03.15-től

Lekérdezés ideje: 2014.04.29 (11:04)

Fogyatékoság, amely a kifogástalan, kereskedelemben szokásos minőséget kizárja	JF LF SITF	VF	EF FF	DF	B KST KTT	NNY	A mag	A vege- tatív	CS SZG	MK É MCS	FD H	FN SZNY
a) be nem forradt sebek (kivéve a felesleges csúcshajtás eltávolításakor, metszésekör és az oldalágakon lévő sebzéseket)	+	+	+	+	+	+(6)	+	+	+	+	+	+
b) részben vagy egészben kiszáradt ültetési anyag	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
c) erős törzsgörbület	+			+		+		+	+	+	+	+
d) többtörzsű ültetési anyag	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
e) vessző több csúcshajtással	+	+	+			+		+			+	
f) tökéletlenül fásodott vessző és oldalágak	+(1)		+(1)			+(2)			+	+	+	
g) vessző egészséges csúcsrügy nélkül	+(1)	+(1)	+(1)	+(1)				+		+	+	+
h) elágazás hiánya vagy tökéletlen volta	+			+				+		+	+	
i) az ez évi tülevelek erős, életképességet befolyásoló károsodása	+		+	+								
j) sérült gyökérnyak ⁽⁴⁾	+	+	+	+	+	+(3)	+	+	+	+	+	+
k) erősen összecsavarodott vagy visszahajló főgyökér	+	+	+	+	+		+	+		+	+	
l) hiányzó vagy erősen megcsontított oldalgyökerek	+	+	+	+	+(5)		+	+	+	+	+	+
m) károsító, kórokozó szervezetek okozta elhalások, rágás és egyéb súlyos kórképek	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
n) felismerhetően a szakszerűtlen faiskolai tárolás, felmelegedés, erjedés vagy rothadás okozta károk	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+

(1) Kivéve a vegetációs periódus alatt kiemelt (burkoltgyökerű) ültetési anyagot.

(2) A *Populus deltoides* ssp. *angulata* klónjai kivételével.

(3) A faiskolában visszavágott *Populus* sp. és klónok kivételével.

(4) A bot- és karódugványok kivételével.

(5) A *Quercus rubra* L. (vöröstölgy) kivételével.

(6) A hibás dugványtermelés (magas rügyfeletti metszlap) miatti korhadt csonk is.

2.2. A kor megállapításánál teljes éveket kell alapul venni, úgy hogy minden megkezdett vegetációs periódus teljes évnek számít.

A vegetációs periódus megkezdettnek számít,

a) ha az ültetési anyag olyan csúcshajtást fejlesztett, amelyen még nincs alvórügy, de a csúcshajtás hossza legalább az előző évi hajtásnövekedés 1/4-ét elérte,

b) amennyiben az ültetési anyag rövidebb csúcshajtást fejlesztett, de ezen legalább egy alvórügy van.

2.3. A magasságot 30 cm alatti ültetési anyag esetében ± 1 cm, 30 cm feletti ültetési anyag esetében ± 2.5 cm pontossággal kell mérni.

Tülevelű fajok

Választék	Kor	Növénymagasság (cm)	Tőátmérő (mm)	Gyökérhossz (cm)
-----------	-----	------------------------	------------------	---------------------

110/2003. (X. 21.) FVM rendelet

az erdészeti szaporítóanyagokról

Hatályos: 2014.03.15-től

Lekérdezés ideje: 2014.04.29 (11:04)

	jel	(év)	Növénymagasság (cm)		Tőátmérő (mm)	
			legalább	legfeljebb	legalább	
Jegenyefenyő <i>Abies alba</i>	MÁ	1 év	5	–	3	10
		2 év	15	–	3	15
	ISK	2 év	12	–	3	15
		3 év	18	–	4	20
Vörösfenyő <i>Larix decidua</i>	MÁ	1 év	15	–	3	15
		2 év	25	–	3.5	20
	ISK, AV	2 év	20	–	4	20
Lucfenyő <i>Picea abies</i>	MÁ	1 év	5	–	3	10
		2 év	15	–	3	15
		3 év	25	–	4	20
	ISK, AV	2 év	12	–	3	15
		3 év	20	–	4	20
	VEGET	3 év	22	–	5	22
Feketeenyő <i>Pinus nigra</i>	MÁ	1 év	8	–	3	20
		2 év		20	3	20
	ISK, AV	2 év	10		3	20
		3 év		25	5	25
Erdeifenyő <i>Pinus sylvestris</i>	MÁ	1 év	10	–	3	15
		2 év		25	3	20
	ISK, AV	2 év	12	–	3	20
		3 év		25	6	25
Duglász fenyő <i>Pseudo tsuga mensiesii</i>	MÁ	1 év	14	–	3	15
		2 év	20	–	3	20
	ISK, AV	2 év	18	–	3	20

Lombos fajok

Fafaj	Választék	Kor	Növénymagasság (cm)		Tőátmérő (mm)	Gyökérhossz (cm)
	jel	(év)	legalább	legfeljebb	legalább	
Bükk <i>Fagus sylvatica</i>	MÁ	1 év	15	–	2.5	20
		2 év	20	–	3	20
		3 év	25	–	6	25
	ISK, AV	2 év	20	–	4	20
		3 év	–	35	6	25
Kocsányos tölgy <i>Quercus robur</i>	MÁ	1 év	18	–	3	20
		2 év	20	–	4	23
		3 év	–	50	5	25
	ISK, AV	2 év	18	–	4	20
		3 év	20	80	5	20
Kocsánytalan tölgy <i>Quercus petraea</i>	MÁ	1 év	10	–	3	20
		2 év	15	–	4	23

110/2003. (X. 21.) FVM rendelet

az erdészeti szaporítóanyagokról

Hatályos: 2014.03.15-től

Lekérdezés ideje: 2014.04.29 (11:04)

		3 év		30	5	25
	ISK, AV	2 év	12	–	3	20
		3 év	15	50	5	20
Vöröstölgy <i>Quercus rubra</i>	MÁ	1 év	15	–	3	20
		2 év	30	–	5	25
	ISK, AV	2 év	25	–	5	20
		3 év	40	80	6	25
Csertölgy <i>Quercus cerris</i>	MÁ	1 év	15	–	3	20
		2 év	20	–	4	25
		3 év	25	–	6	25
	ISK, AV	2 év	20	–	4	20
		3 év	–	–	6	20
Hegyjuhar <i>Acer pseudoplatanus</i>	MÁ	1 év	25		4	25
		2 év	60		5	30
	ISK, AV	2 év	50	80	5	30
Koraijuhar <i>Acer platanoides</i>	MÁ	1 év	25	–	4	25
		2 év	30	–	5	30
Magaskőris ¹ <i>Fraxinus excelsior</i>	MÁ	1 év	25	–	4	25
		2 év	30	–	5	30
Gyertyán <i>Carpinus betulus</i>	MÁ	1 év	18	–	3	20
		2 év	30	–	4	25
	ISK, AV	2 év	25	–	4	25
		3 év	30	50	5	25
Hársak <i>Tilia sp.</i>	MÁ	1 év	15	–	2	20
		2 év	25	–	4	25
	ISK, AV	2 év	25	–	4	25
		3 év	40	60	5	30
Szilek <i>Ulmus sp.</i>	MÁ	1 év	15	–	3	20
		2 év	20	–	4.5	25
Feketedió <i>Juglans nigra</i>	MÁ	1 év	25	–	4	20
		2 év	30	–	6	25
Madárcseresznye <i>Cerasus avium</i>	MÁ	1 év	25	–	3	20
		2 év	40	–	4	25
Fehér akác <i>Robinia pseudoacacia</i>	MÁ	1 év	–	–	4	20
		2 év	–	–	5	20
	VEGET	1 év	–	–	4	20
		2 év	–	–	5	25
Mézgás éger <i>Alnus glutinosa</i>	MÁ	1 év	25		3	20
		2 év	40		5	25
	ISK, AV	2 év	40	80	5	25
Magról szaporított őshonos nyárok	MÁ	1 év	40	–	4	20

¹ A *Fraxinus angustifolia* ssp. *pannonica* követelményei a magaskőris előírásai szerint.

A *Populus* (nyár) nemzetség klónfajtái

110/2003. (X. 21.) FVM rendelet

az erdészeti szaporítóanyagokról

Hatályos: 2014.03.15-től

Lekérdezés ideje: 2014.04.29 (11:04)

Kor 0+1	<i>1/1 GYÖD „A”</i>	
	Legalább	2,00 m magasság
	Legalább	20 mm gyökfő átmérő
Kor több mint 1 év	<i>1/1 GYÖD „B”</i>	
	Legalább	1,20 m magasság
	Legalább	12 mm gyökfő átmérő

A fehér fűz (*Salix alba*) klónfajtái

A méretcsoport	B méretcsoport
Legalább 150 cm magasság, 15 mm tőátmérő, 20 cm gyökérhossz	Legalább 100 cm magasság, 10 mm tőátmérő, 20 cm gyökérhossz

7. számú melléklet a 110/2003. (X. 21.) FVM rendelethez

A.

Alap származási igazolvány minta a magforrásokból és állományokból származó szaporítóanyagokhoz

A Tanács 1999/105/EK irányelve szerint kiadva

TAGÁLLAM: Magyarország/Hungary	Igazolvány száma EK:/ HU/000000000
--------------------------------	------------------------------------

Igazoljuk, hogy az alábbiakban ismertetett erdészeti szaporítóanyag előállítása a következők szerint történt:

- az EK irányelv alapján
átmeneti intézkedés alatt

1. Botanikai/magyar név:

2. Szaporítóanyag jellege:

- Mag
Növényi rész
Ültetési anyag

4. Alapanyag típusa:

- Mag forrás
Állomány

3. Szaporítóanyag kategóriája:

- Azonosított származású
Kiválasztott
Vizsgált

5. Erdőgazdálkodási cél:

6. Alapanyag országos nyilvántartási számkódja vagy azonosítója a nemzeti nyilvántartásban:

/Keverék:

7. Természetes előfordulás Nem természetes előfordulás Ismeretlen
Öshonos Nem öshonos

8. Alapanyag eredete (a nem-természetes előfordulású/nem-öshonos anyagoknál, ha ismert):

110/2003. (X. 21.) FVM rendelet

az erdészeti szaporítóanyagokról

Hatályos: 2014.03.15-től

Lekérdezés ideje: 2014.04.29 (11:04)

9. Alapanyag származási országa és körzete:

Származás (Rövid megnevezés, ha alkalmazható):

10. Tengerszint feletti magasság és magassági kiterjedés:

11. Magok beérésének éve:

12. Szaporítóanyag mennyisége:

13. A bizonyítványban szereplő anyag egy korábbi EK Igazolványban szereplő nagyobb tétel felosztásának az eredménye?

Igen

Nem

Előző igazolvány száma:

Eredeti tétel mennyisége:

14. Csemetékertben töltött idő hossza:

15. Sor került a magról nevelt anyag további vegetatív szaporítására?

Igen

Nem

Szaporítás módszer

Szaporítási ciklusok száma

16. Egyéb vonatkozó információ:

17. Szállító neve és címe:

Hivatalos testület neve és címe:

Hivatalos testület bélyegzője:

Tisztviselő neve:

Dátum:

Aláírás:

B.

Alap származási igazolvány minta a magtermesztő ültetvényekről és testvérvonalak szüleitől származó szaporítóanyagokhoz

A Tanács 1999/105/EK irányelve szerint kiadva

TAGÁLLAM: Magyarország/Hungary

Igazolvány száma EK:/ HU/000000000

Igazoljuk, hogy az alábbiakban ismertett erdészeti szaporítóanyag előállítása a következők szerint történt:

az EK irányelv alapján

átmeneti intézkedés alatt

1. a) Botanikai név:

b) Alapanyag neve (a katalógusban említettek szerint):.....

2. Szaporítóanyag jellege:

Mag

Növényi rész

Ültetési anyag

4. Alapanyag típusa:

Magtermesztő ültetvény

Testvérvonalak szülei

3. Szaporítóanyag kategóriája:

Kiemelt

Vizsgált

5. Erdőgazdálkodási cél:

6. Alapanyag országos nyilvántartási számkódja vagy azonosítója a nemzeti nyilvántartásban:

7. (ahol szükséges) Természetes

Nem természetes

Ismeretlen

Őshonos

Nem őshonos

8. Alapanyag eredete (a nem-természetes/nem-őshonos anyagoknál, ha ismert):.....

9. Alapanyag származási országa és körzete vagy helye:

110/2003. (X. 21.) FVM rendelet

az erdészeti szaporítóanyagokról

Hatályos: 2014.03.15-től

Lekérdezés ideje: 2014.04.29 (11:04)

Származás (Rövid cím):

10. Mag származása:	szabad beporzásból	☐
	kiegészítő beporzásból	☐
	ellenőrzött beporzásból	☐

11. Magok beérésének éve:.....

12. Szaporítóanyag mennyisége:

13. A bizonyítványban szereplő anyag egy korábbi EK Igazolványban szereplő nagyobb tétel felosztásának az eredménye?	Igen ☐	Nem ☐
Előző bizonyítvány száma	Eredeti tétel mennyisége	

14. Csemetekertben töltött idő hossza:.....

15. Képviselet összetevők száma:.....

Családok.....

Klónok.....

16. Az alapanyag helyének tengerszint feletti magassága vagy magassági kiterjedése:

17. Alkalmaztak genetikai módosítást az alapanyag előállításánál?

Igen Nem

18. Testvérvonalak szüleitől származó szaporítóanyag esetén:
Keresztelési terv.....Az összetevő családok százalékos megoszlásának terjedelme

19. Sor került a magról nyert anyag további vegetatív szaporítására?

Igen Nem

Szaporítás módja: **Szaporítási ciklusok száma:**

20. Egyéb vonatkozó információ:

21. Szállító neve és címe:

Hivatalos testület neve és címe:

Hivatalos testület bélyegzője:

Dátum:

Tisztviselő neve:

Aláírás:

C.

Alap származási igazolvány minta a klónokból és klónok keverékeiből származó szaporítóanyagokhoz

A Tanács 1999/105/EK irányelve szerint kiadva

TAGÁLLAM: Magyarország/Hungary	Igazolvány száma EK/HU/000000000
---------------------------------------	---

Igazoljuk, hogy az alábbiakban ismertetett erdészeti szaporítóanyag előállítása a következők szerint történt:

az EK irányelv alapján

átmeneti intézkedés alatt

1. a) Botanikai név:

b) Klón vagy klónkeverék neve:.....

2. Szaporítóanyag jellege:

Növényi rész

Ültetési anyag

4. Alapanyag típusa:

Klón

Klónkeverék

3. Szaporítóanyag kategóriája:

Kiemelt

Vizsgált

5. Erdőgazdálkodási cél:

6. Alapanyag országos nyilvántartási számkódja vagy azonosítója a nemzeti nyilvántartásban:.....

7. (ahol szükséges) Természetes Nem természetes Ismeretlen

előfordulás előfordulás

110/2003. (X. 21.) FVM rendelet

az erdészeti szaporítóanyagokról

Hatályos: 2014.03.15-től

Lekérdezés ideje: 2014.04.29 (11:04)

Őshonos Nem őshonos

8. Alapanyag eredete (a nem-természetes előfordulású/nem-őshonos anyagoknál, ha ismert):.....

9. Alapanyag származási országa és körzete vagy helye:

Származás (Rövid cím):

10. Alkalmaztak genetikai módosítást az alapanyag előállításánál? Igen Nem

11...a) Szaporítás módja.....

b) Szaporítási ciklusok száma:

12. Szaporítóanyag mennyisége:

13. A bizonyítványban szereplő anyag egy korábbi EK Bizonyítványban szereplő nagyobb tétel felosztásának az eredménye? Igen Nem

Előző bizonyítvány száma:

Eredeti tétel mennyisége:

14. Csemetekertben töltött idő hossza:.....

15. Klónkeverékeknel:

Klónok száma a keverékben:

Az összetevő klónok százalékos megoszlásának terjedelme:

16. Egyéb vonatkozó információ:

17. Szállító neve és címe:

Hivatalos testület neve és címe:

Hivatalos testület bélyegzője:

Tisztviselő neve:

Dátum:

Aláírás:

D.

Erdészeti szaporítóanyag szállítói származási bizonylat

110/2003. (X. 21.) FVM rendelet

az erdészeti szaporítóanyagokról

Hatályos: 2014.03.15-től

Lekérdezés ideje: 2014.04.29 (11:04)

Alapanyag: mag/makk toboz simadugvány
 gyökérdugvány zölddugvány
 karó/bot/csúcsrügyes dugvány állomány alóli csemete egyéb

VAGY

Ültetési anyag

**Erdészeti szaporítóanyag
szállítói származási
bizonylat**

Felhasználási irány: Átszállítás
 értékesítés
 továbbnevelés Export
 erdősítés
 viszonteladás

HU 00000001

Kiállító, szállító neve										Átvevő, vásárló neve										
Cím: Engedély száma:										Cím: Engedély száma:										
Tételszám	Alap származási igazolvány száma	Faj, fajta neve kódja			EU kategória	Erdőgazdalk. célja	Alap- anyag típusa		Szaporító- anyagforrás	Östhonosság	GMO	Kor	Választék (termék- kategória)	Mérték- egység	Mennyiség	Mag esetén				
		latin	magyar	kód			Neve	Kódja								Érés éve	T %	CS %	g/1000 db	Cs db/kg
1					SZAZ KIVÁ KIEM VIZSG	TCE	MF	ÁLL		1	igen			db						
							MŰ	TSZ		2										
							EGYÉB	KL		KLK										3
																				4
																				5
2					SZAZ KIVÁ KIEM VIZSG	TCE	MF	ÁLL		1	igen			db						
							MŰ	TSZ		2										
							EGYÉB	KL		KLK										3
																				4
																				5
3					SZAZ KIVÁ KIEM VIZSG	TCE	MF	ÁLL		1	igen			db						
							MŰ	TSZ		2										
							EGYÉB	KL		KLK										3
																				4
																				5
4					SZAZ KIVÁ KIEM VIZSG	TCE	MF	ÁLL		1	igen			db						
							MŰ	TSZ		2										
							EGYÉB	KL		KLK										3
																				4
																				5
5					SZAZ KIVÁ KIEM VIZSG	TCE	MF	ÁLL		1	igen			db						
							MŰ	TSZ		2										
							EGYÉB	KL		KLK										3
																				4
																				5

Átvevő aláírása:

Kelt:

Átadó aláírása:

E.

Szaporítási/forgalmazási napló

110/2003. (X. 21.) FVM rendelet

az erdészeti szaporítóanyagokról

Hatályos: 2014.03.15-től

Lekérdezés ideje: 2014.04.29 (11:04)

Fafaj/fajta:										Kód:							
Táblaszám:					Parcellaszám:					OMMI szemlejegyzőkönyv száma:							
Szaporítás		Alapanyag szig. szám:			Ültetési anyag szig. szám:			Aktuális év	Kor	Választék	Várható mennyiség	Leltározott mennyiség			összes	kiemelő	földben mar.
Szaporító alapanyag:		Szaporítás ideje:			Szap.anyag mennyisége:												
mag,	sdv,	Szarmazási kateg./kód			Ágyak száma:												
gydv,	zdv,	KMA			Sorok száma:												
cskdv,	bdv,	VMA			Bruttó terület:												
csemete,		KKL/ VKL			Nettó terület:												
állomány alóli csemete		KMP/VMP			Összes fm:												
egyéb:		SZAZ táj:			községhatár:												
Évjárat	Dátum	Bevétel méreteként					Szám. ig. száma	Kiadás méreteként					Készlet méreteként				
						összes						összes					összes

A szaporítási naplón használható mértékegységek: kg, m, db

8. számú melléklet a 110/2003. (X. 21.) FVM rendelethez

Kategóriák, amelyekben a különböző típusú kiindulóanyagokból nyert szaporítóanyag forgalmazható

Alapanyag típusa	Erdészeti szaporítóanyagok kategóriái (Címke színe, ha színes címkét vagy dokumentumot használnak)			
	Azonosított származású (Sárga)	Kiválasztott (Zöld)	Kiemelt (Rózsaszín)	Vizsgált (Kék)
Magforrás	X			
Állomány	X	X		X
Magtermesztő ültetvény			X	X
Testvérvonalak szülei			X	X
Klón			X	X
Klóncsoport			X	X